

J. Hoornweg

K I P P E N - 1 9 6 5
Bedrijfseconomische beschouwingen

VERSLAG NO. 105

LANDBOUW-ECONOMISCH
ONTVANGEN
23 JULI 1965
BIBLIOTHEEK
INSTITUUT

Def.

47-105 A

December 1964

Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - 's-Gravenhage - Tel. 61.41.61
Publikatie toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding

INHOUDSOPGAVE

Blz.

WOORD VOORAF

HOOFDSTUK I	DE VOORNAAMSTE CONCLUSIES UIT HET ONDERZOEK	9
	§ 1. Doel en opzet van het onderzoek	9
	§ 2. Enige conclusies uit het onderzoek	9
	a. De produktie van consumptieëieren bij 300-1000 hennen	9
	b. De produktie van consumptieëieren bij grote omvang van de hennenstapel (1000 hennen en meer)	11
	c. Het patroon in eierproduktie en eierprijs	11
	d. De broedeierproduktie voor legdoeleinden en slachtdoeleinden	12
	e. De produktie van slachtkuikens	12
HOOFDSTUK II	KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN CONSUMPTIEËIEREN BIJ CA. 300-1000 LEGHENNEN	14
	§ 1. De onderzochte bedrijven	14
	§ 2. De uitkomsten van de eierproduktie in de jaren 1956/57 t/m 1962/63 (nacalculaties)	16
	§ 3. De gemiddelde uitkomsten per gebied	17
	§ 4. De spreiding in de uitkomsten per bedrijf	19
	§ 5. Enige belangrijke oorzaken van verschillen in bedrijfsuitkomsten	21
	a. De invloed van de eierproduktie per hen	21
	b. De invloed van de voederprijs	21
	c. Het verloop van het krachtvoerbruik en de voederprijzen	23
	§ 6. De produktiekosten en opbrengsten (voorcalculatie 1964/65)	24
	a. Enkele uitgangspunten	24
	b. Kostprijs per 100 hennen en per ei	24
	c. Kostprijzen bij vergroting van de hennenstapel van 500 tot 1100 leghennen	28
	d. Een theoretische berekening van de produktiekosten voor de verschillende categorieën hennen	29
	e. Het noodzakelijke legpercentage bij oudere hennen	31
HOOFDSTUK III	KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN CONSUMPTIEËIEREN BIJ GROTE OMVANG VAN DE LEGHENNENSTAPEL (1000 HENNEN EN MEER)	32
	§ 1. Documentatie van de berekeningen	32
	§ 2. Gemiddelde uitkomsten in de jaren 1961/62 en 1962/63	33
	§ 3. De spreiding in de uitkomsten per bedrijf	35
	§ 4. Het verloop van de eierproduktie en de eierprijs	36
	§ 5. Vershillen in uitkomsten per gebied	38

	Blz.	
HOOFDSTUK IV	HET PATROON IN EIERPRODUKTIE EN EIERPRIJS	40
	§ 1. Bewegingen binnen het jaar	40
	§ 2. Bewegingen op langere termijn	43
HOOFDSTUK V	KOSTEN EN OPBRENGSTEN OP VERMEERDERINGSBEDRIJVEN	48
	§ 1. Taak van vermeerderingsbedrijven	48
	§ 2. Gemiddelde uitkomsten in 1961/62 en 1962/63 van gespecialiseerde vermeerderingsbedrijven	48
	a. Broedeierproduktie voor legdoeleinden	50
	b. Broedeierproduktie voor slachtdoeleinden	51
	§ 3. Gemiddelde uitkomsten in de jaren 1956/57 t/m 1962/63 (nacalculaties)	54
HOOFDSTUK VI	DE UITKOMSTEN VAN DE KUIKENMESTERIJ IN 1962 EN 1963	55
	§ 1. De onderzochte bedrijven	55
	§ 2. De uitkomsten van de kuikenmesterij in de jaren 1962 en 1963 (nacalculaties)	56
	§ 3. Gemiddelde uitkomsten per gebied	57
	§ 4. De spreiding in het arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag	58
	§ 5. Enige belangrijke oorzaken van verschillen in bedrijfsuitkomsten	59
	a. Voederprijs	59
	b. Voederverbruik per kg levend gewicht	60
	c. De kuikenbezetting per bedrijf	62
	d. Het arbeidsverbruik, de arbeidskosten en het arbeidsinkomen per uur	63
	§ 6. Het verloop van de produktie en de opbrengst- prijs	65
	§ 7. Kostprijs van mestkuikens (voorcalculatie 1965)	67
BIJLAGEN	I Gemiddelde uitkomsten volgens de bedrijfsboekhou- dingen van bedrijven met 300-1000 hennen per jaar (nacalculaties 1956/57 t/m 1962/63)	71
	II Gemiddelde uitkomsten op pluimveebedrijven met een verschillende omvang van de leghennenstapel - Boekjaren 1961/62 en 1962/63	75
	III. a. Gemiddelde uitkomsten op vermeerderingsbedrijven met een broedeierproduktie voor leg- of slacht- doeleinden (nacalculaties 1961/62 en 1962/63)	76
	b. Gemiddelde uitkomsten op vermeerderingsbedrijven (nacalculaties 1956/57 t/m 1962/63)	77
	IV Gemiddelde uitkomsten van de kuikenmesterij in de jaren 1962 en 1963	78

LIJST VAN TABELLEN EN GRAFIEKEN

Blz.

A. TABELLEN

1	Kostprijs van consumptieëieren bij een omvang van ca. 600 hennen per jaar - voorcalculatie 1964/65	10
2	Arbeidsinkomen in de kuikenmesterij in 1962 en 1963	12
3	Aantal bedrijven per gebied (bezetting van ca. 300-1000 leghennen)	14
4	Procentuele verdeling van alle bedrijven met leghennen	15
5	Gemiddelde uitkomsten in de jaren 1956/57 t/m 1962/63	16
6	Uitkomsten per gebied volgens de bedrijfsboekhoudingen (gebiedsgemiddelden van 1956/57 t/m 1962/63)	18
7	Krachtvoerbruik in kg per hen en de prijs per 100 kg aangekocht krachtvoer (gebiedsgemiddelden van 1956/57 t/m 1962/63)	18
8	Procentuele verdeling van het aantal bedrijven naar het arbeidsinkomen per hen - boekjaar 1962/63	19
9	Procentuele verdeling van een aantal bedrijven naar afwijkingen t.o.v. het gemiddelde arbeidsinkomen per hen van drie jaren (1960/61 t/m 1962/63)	20
10	Resultaten bij een indeling van de bedrijven naar hoge en lage voerprijzen - boekjaar 1962/63	21
11	Krachtvoerbruik per hen en de prijs per 100 kg (1956/57 t/m 1962/63)	23
12	Kostprijzen van consumptieëieren bij een omvang van ca. 600 hennen per jaar. Voorcalculatie 1964/65	25
13	Voederkosten per gemiddeld 100 hennen met inbegrip van opfok	26
14	Opbrengst verkochte slachtkippen per 100 hennen	27
15	Specificatie van de kostprijs per ei. Voorcalculatie 1964/65	28
16	Kostprijzen per ei bij een verschillende omvang van de pluimveestapel. Voorcalculatie 1964/65	29
17	Noodzakelijke legpercentages bij verschillende voederprijzen en eierprijzen	31
18	Procentuele verdeling van het aantal bedrijven naar de verschillende gebieden	32
19	Verdeling van het aantal bedrijven naar de omvang van de hennenstapel (boekjaar 1962/63)	33
20	Gemiddelde uitkomsten in de jaren 1961/62 en 1962/63 bij verschillende omvang van de leghennenstapel	34
21	Procentuele verdeling van het aantal bedrijven naar de afwijkingen t.o.v. het gemiddelde arbeidsinkomen per hen (boekjaar 1962/63)	35
22	Gemiddeld aantal hennen aan begin en einde van het boekjaar 1962/63 in % van het gemiddelde aantal per jaar	38
23	Resultaten per gebied bij een indeling van de bedrijven in meer en minder dan 1000 hennen per jaar (boekjaar 1962/63)	38
24	Export eieren in % van de produktie	46

A. TABELLEN (vervolg)		Blz.
25	Aantal onderzochte vermeerderingsbedrijven	48
26	Gemiddelde uitkomsten op vermeerderingsbedrijven in de boekjaren 1961/62 en 1962/63	49
27	Gemiddelde uitkomsten op gewone pluimveebedrijven en op vermeerderingsbedrijven - boekjaren 1961/62 en 1962/63	50
28	Verloop van het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer per hen en per dier op gewone en vermeerderingsbedrijven (gemiddeldenvolgens bedrijfsboekhoudingen in 1956/57 t/m 1962/63)	54
29	Aantal bedrijven en aantal afgeleverde koppels in 1963	55
30	Gemiddelde uitkomsten van de kuikenmesterij in 1962 en 1963	56
31	Gemiddelde uitkomsten van de kuikenmesterij in het jaar 1963	57
32	Procentuele verdeling van het aantal koppels en van het aantal bedrijven naar het arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag in 1963	58
33	Resultaten bij een indeling van de bedrijven naar hoge en lage voerprijzen in 1963	60
34	Resultaten bij een indeling van de bedrijven naar de kuikenbezetting per bedrijf in 1963	62
35	Arbeidsverbruik in de kuikenmesterij	63
36	Kosten en opbrengsten in 1962 en 1963	64
37	Arbeidsinkomen per uur in 1962 en 1963 bij verschillende omvang	64
38	Verbruik van mestkuikens in kg panklaar gewicht per hoofd van de bevolking	65
39	Productie, export en binnenlands verbruik van mestkuikens (x 1000 ton)	67
40	Productiekosten van slachtkuikens in 1965 - voorcalculatie	68

B. GRAFIEKEN

1	Eierproduktie en arbeidsinkomen per hen - boekjaar 1962/63	22
2	Verloop van de totale eierproduktie in 1962/63 op bedrijven met uiteenlopende hennenstapels	37
3	Seizoenpatroon eierprijs en -produktie (1957 t/m 1963)	41
4	Seizoenpatroon eierproduktie voor Nederland en L.E.I.-bedrijven met minder dan 1000 hennen in 1963	42
5	Seizoenpatroon eierprijzen 1957 t/m 1963	44
6	Productie en opbrengstprijzen van eieren (12-maandelijks voortschrijdend gemiddelden)	45
7	Eiercyclus (1955-1964)	47
8	Noordzakelijke opbrengstprijzen per broedei in verhouding tot de af te leveren broedeieren	52
9	Aantal afgeleverde broedeieren per hen en het arbeidsinkomen per hen (boekjaar 1962/63)	53
10	Arbeidsinkomen en voederverbruik in 1963 (gemiddelde uitkomsten per bedrijf)	61
11	Verloop opbrengstprijzen en produktie	66

WOORD VOORAF

In voorgaande jaren waren de verslagen over de pluimveehouderij hoofdzakelijk gericht op de berekening van kosten en opbrengsten per hen en per ei.

Het bijgaande verslag geeft meer dan alleen een kostprijsberekening. Het is uitgegroeid tot een bedrijfseconomische beschouwing over de pluimveehouderij waarbij verschillende produktierichtingen voor het voetlicht komen, zoals de produktie van consumptieëieren, broedeieren en de kuikennesterij. Voor elk van deze produktietakken wordt ingegaan op de spreiding in de bedrijfsresultaten en de factoren, die hierop van invloed zijn. Bijzondere aandacht krijgt ook het verloop van produktie en prijs in het verleden en in de naaste toekomst van consumptieëieren en slachtkuikens.

De uitbreiding van het verslag door deze bedrijfseconomische behandeling noodzaakte echter de documentatie van de kostprijsberekening voor de voorcalculatie in een afzonderlijke bijlage op te nemen. Voor belangstellenden is deze bijlage op aanvraag verkrijgbaar.

Het concept van dit verslag en de afzonderlijke bijlage is getoetst aan het oordeel van een Commissie van Advies, waarin de volgende heren zitting hadden:

ir. A.J. van de Vliert (voorzitter)	rijkspluimveeteeltconsulent	Hoogeveen
H. van der Aalst	pluimveehouder	Eersel
ir. J.P. Cornelissen	directeur van de Stichting C.L.O.-controle	Amersfoort
H.G. Kok	hoofdinspecteur Technische Dienst van het Produktschap voor Pluimvee en Eieren	Vught
K. Smulders	pluimveehouder	Hoogeloon
J.M. Verkuil	pluimveehouder	Woudenberg
E. Zandbergen	pluimveehouder	Voorthuizen

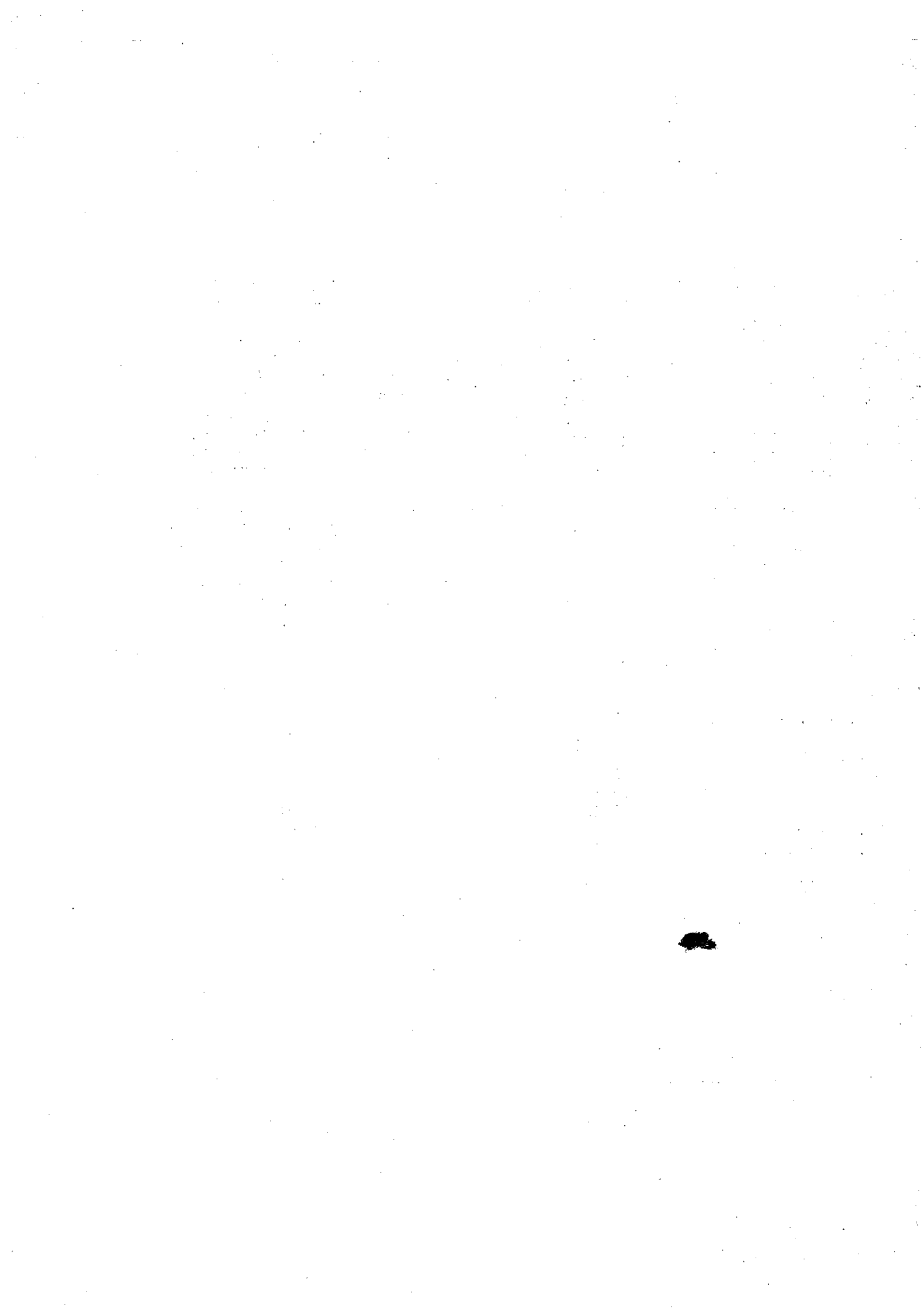
Bij de opstelling van het verslag is een dankbaar gebruik gemaakt van de waardevolle opmerkingen van de commissie.

Het onderzoek is verricht door J. Hoornweg van de afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek in de Landbouw.

DE DIRECTEUR,

(Prof. dr. A. Kraal)

's-Gravenhage, december 1964

LIJST VAN TABELLEN EN GRAFIEKEN

Blz.

A. TABELLEN

1	Kostprijs van consumptieëieren bij een omvang van ca. 600 hennen per jaar - voorcalculatie 1964/65	10
2	Arbeidsinkomen in de kuikenmesterij in 1962 en 1963	12
3	Aantal bedrijven per gebied (bezetting van ca. 300-1000 leghennen)	14
4	Procentuele verdeling van alle bedrijven met leghennen	15
5	Gemiddelde uitkomsten in de jaren 1956/57 t/m 1962/63	16
6	Uitkomsten per gebied volgens de bedrijfsboekhoudingen (gebiedsgemiddelden van 1956/57 t/m 1962/63)	18
7	Krachtvoerverbruik in kg per hen en de prijs per 100 kg aangekocht krachtvoer (gebiedsgemiddelden van 1956/57 t/m 1962/63)	18
8	Procentuele verdeling van het aantal bedrijven naar het arbeidsinkomen per hen - boekjaar 1962/63	19
9	Procentuele verdeling van een aantal bedrijven naar afwijkingen t.o.v. het gemiddelde arbeidsinkomen per hen van drie jaren (1960/61 t/m 1962/63)	20
10	Resultaten bij een indeling van de bedrijven naar hoge en lage voerprijzen - boekjaar 1962/63	21
11	Krachtvoerverbruik per hen en de prijs per 100 kg (1956/57 t/m 1962/63)	23
12	Kostprijzen van consumptieëieren bij een omvang van ca. 600 hennen per jaar. Voorcalculatie 1964/65	25
13	Voederkosten per gemiddeld 100 hennen met inbegrip van opfok	26
14	Opbrengst verkochte slachtkippen per 100 hennen	27
15	Specificatie van de kostprijs per ei. Voorcalculatie 1964/65	28
16	Kostprijzen per ei bij een verschillende omvang van de pluimveestapel. Voorcalculatie 1964/65	29
17	Noodzakelijke legpercentages bij verschillende voederprijzen en eierprijzen	31
18	Procentuele verdeling van het aantal bedrijven naar de verschillende gebieden	32
19	Verdeling van het aantal bedrijven naar de omvang van de hennenstapel (boekjaar 1962/63)	33
20	Gemiddelde uitkomsten in de jaren 1961/62 en 1962/63 bij verschillende omvang van de leghennenstapel	34
21	Procentuele verdeling van het aantal bedrijven naar de afwijkingen t.o.v. het gemiddelde arbeidsinkomen per hen (boekjaar 1962/63)	35
22	Gemiddeld aantal hennen aan begin en einde van het boekjaar 1962/63 in % van het gemiddelde aantal per jaar	38
23	Resultaten per gebied bij een indeling van de bedrijven in meer en minder dan 1000 hennen per jaar (boekjaar 1962/63)	38
24	Export eieren in % van de produktie	46

A. TABELLEN (vervolg)		Blz.
25	Aantal onderzochte vermeerderingsbedrijven	48
26	Gemiddelde uitkomsten op vermeerderingsbedrijven in de boekjaren 1961/62 en 1962/63	49
27	Gemiddelde uitkomsten op gewone pluimveebedrijven en op vermeerderingsbedrijven - boekjaren 1961/62 en 1962/63	50
28	Verloop van het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer per hen en per dier op gewone en vermeerderingsbedrijven (gemiddeld en volgens bedrijfsboekhoudingen in 1956/57 t/m 1962/63)	54
29	Aantal bedrijven en aantal afgeleverde koppels in 1963	55
30	Gemiddelde uitkomsten van de kuikenmesterij in 1962 en 1963	56
31	Gemiddelde uitkomsten van de kuikenmesterij in het jaar 1963	57
32	Procentuele verdeling van het aantal koppels en van het aantal bedrijven naar het arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag in 1963	58
33	Resultaten bij een indeling van de bedrijven naar hoge en lage voerprijzen in 1963	60
34	Resultaten bij een indeling van de bedrijven naar de kuikenbezetting per bedrijf in 1963	62
35	Arbeidsverbruik in de kuikenmesterij	63
36	Kosten en opbrengsten in 1962 en 1963	64
37	Arbeidsinkomen per uur in 1962 en 1963 bij verschillende omvang	64
38	Verbruik van mestkuikens in kg panklaar gewicht per hoofd van de bevolking	65
39	Produktie, export en binnenlands verbruik van mestkuikens (x 1000 ton)	67
40	Produktiekosten van slachtkuikens in 1965 - voorcalculatie	68
B. GRAFIEKEN		
1	Eierproduktie en arbeidsinkomen per hen - boekjaar 1962/63	22
2	Verloop van de totale eierproduktie in 1962/63 op bedrijven met uiteenlopende hennenstapels	37
3	Seizoenpatroon eierprijs en -produktie (1957 t/m 1963)	41
4	Seizoenpatroon eierproduktie voor Nederland en L.E.I.-bedrijven met minder dan 1000 hennen in 1963	42
5	Seizoenpatroon eierprijzen 1957 t/m 1963	44
6	Produktie en opbrengstprijzen van eieren (12-maandelijks voortschrijdend gemiddelden)	45
7	Eiercyclus (1955-1964)	47
8	Noordzakelijke opbrengstprijzen per broedei in verhouding tot de af te leveren broedeieren	52
9	Aantal afgeleverde broedeieren per hen en het arbeidsinkomen per hen (boekjaar 1962/63)	53
10	Arbeidsinkomen en voederconsumptie in 1963 (gemiddelde uitkomsten per bedrijf)	61
11	Verloop opbrengstprijzen en produktie	66

HOOFDSTUK I

DE VOORNAAMSTE CONCLUSIES UIT HET ONDERZOEK

§ 1. Doel en opzet van het onderzoek

Dit verslag is opgesteld met het doel de verschillende produktierichtingen in de pluimveehouderij aan een bedrijfseconomische beschouwing te onderwerpen. De resultaten van dit onderzoek zijn bestemd voor de instellingen die zich bezighouden met het ten aanzien van de pluimveehouderij te voeren beleid zoals overheid en produktschap. In het bijzonder is echter gedacht aan de individuele pluimveehouder, voor wie deze bedrijfseconomische beschouwingen waardevol kunnen zijn, omdat met behulp hiervan meer kennis wordt verkregen omtrent de verschillende factoren die het resultaat van het bedrijf of het bedrijfsonderdeel bepalen.

Verschiedende produktierichtingen in de pluimveehouderij zijn in het verslag behandeld, waarbij de volgende hoofddeling kan worden gemaakt:

- a. de produktie van consumptieëieren bij een omvang van 300-1000 hennen als bedrijfsonderdeel van het gemengde bedrijf;
- b. de produktie van consumptieëieren bij een grotere omvang, variërend van 1000-2500 hennen en van meer dan 2500 hennen per bedrijf; een deel hiervan komt eveneens voor op het gemengde bedrijf;
- c. de produktie van broedeieren op de vermeerderingsbedrijven. Hierbij is onderscheiden de broedeierproduktie voor legdoeleinden en die voor slachtdoeleinden;
- d. de produktie van slachtkuikens.

De grondslag voor deze beschouwingen vormden de bedrijfseconomische resultaten van een groot aantal bedrijven waarvoor gedurende een aantal jaren een speciale uitsluitend op de resultaten van de pluimveehouderij gerichte administratie is gevoerd. Verder is gebruik gemaakt van prijzenstatistieken van het L.E.I., produktiestatistieken van het Produktschap voor Pluimvee en Eieren en statistieken van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

§ 2. Enige conclusies uit het onderzoek

Elk van de produktierichtingen is uitvoerig in een afzonderlijk hoofdstuk behandeld. Deze paragraaf bevat slechts een aantal van de conclusies, zodat voor meer gedetailleerde gegevens naar de afzonderlijke hoofdstukken zij verwezen.

a. De produktie van consumptieëieren bij 300-1000 hennen

1. Consumptieëieren worden in Nederland hoofdzakelijk geproduceerd op het gemengde bedrijf. Gespecialiseerde bedrijven komen in ons land nog slechts weinig voor.

2. Het gemiddelde voederverbruik en de eierproduktie per hen vertonen de laatste jaren geen wijzigingen. Een stijging van de krachtvoerprijzen, die bij een verdere doorwerking van de E.E.G.-overeenkomsten is te verwachten, zal dan ook bij een zelfde omvang van de hennenstapel waarschijnlijk leiden tot een stijging van de gemiddelde kostprijs per ei.
3. De verschillen in rentabiliteit tussen de afzonderlijke gebieden worden kleiner, hoewel het voederverbruik en de voederprijs in het Zuidelijk zandgebied nog steeds lager zijn dan in de overige gebieden.
4. De spreiding in de resultaten van de afzonderlijke bedrijven is zowel per jaar als over een reeks van jaren aanzienlijk. Bij een gemiddeld arbeidsinkomen 1) van ca. f. 2,50 per hen zal in één bepaald jaar ca. 21% van de bedrijven geen arbeidsinkomen behalen of zelfs geld moeten bijpassen. Op grond van de gemiddelde uitkomsten per bedrijf over een periode van drie jaar zullen ca. 13% van de bedrijven geen arbeidsinkomen behalen of geld moeten bijpassen indien het arbeidsinkomen gemiddeld ca. f. 2,50 per hen bedraagt.
5. Een berekening van de kosten en opbrengsten voor gemiddelde omstandigheden bij het in de naaste toekomst te verwachten prijspeil (oktober 1964 t/m september 1965) geeft de volgende kostprijzen per 100 hennen en per ei. De gemiddelde produktie is 211 eieren per hen.

Tabel 1

KOSTPRIJS VAN CONSUMPTIEEIEREN BIJ EEN OMVANG VAN CA. 600 HENNEN
PER JAAR
Voorcalculatie 1964/65

	Per 100 hennen in gld.	Per ei in centen
Arbeid en bedrijfsleiding	530	2,5
Voeder	2090	9,9
Eendagskuikens	108	0,5
Overige kosten	245	1,2
Totaal brutokosten	2973	14,1
Aftrek voor:		
verkocht pluimvee en waarde		
mest	229	1,1
Totaal nettokosten	2744	13,0

1) Arbeidsinkomen is de beloning voor handenarbeid, bedrijfsleiding en ondernemerswinst of -verlies.

HOOFDSTUK I

DE VOORNAAMSTE CONCLUSIES UIT HET ONDERZOEK

§ 1. Doel en opzet van het onderzoek

Dit verslag is opgesteld met het doel de verschillende produktierichtingen in de pluimveehouderij aan een bedrijfseconomische beschouwing te onderwerpen. De resultaten van dit onderzoek zijn bestemd voor de instellingen die zich bezighouden met het ten aanzien van de pluimveehouderij te voeren beleid zoals overheid en produktschap. In het bijzonder is echter gedacht aan de individuele pluimveehouder, voor wie deze bedrijfseconomische beschouwingen waardevol kunnen zijn, omdat met behulp hiervan meer kennis wordt verkregen omtrent de verschillende factoren die het resultaat van het bedrijf of het bedrijfsonderdeel bepalen.

Verschiedende produktierichtingen in de pluimveehouderij zijn in het verslag behandeld, waarbij de volgende hoofdingeling kan worden gemaakt:

- a. de produktie van consumptieëieren bij een omvang van 300-1000 hennen als bedrijfsonderdeel van het gemengde bedrijf;
- b. de produktie van consumptieëieren bij een grotere omvang, variërend van 1000-2500 hennen en van meer dan 2500 hennen per bedrijf; een deel hiervan komt eveneens voor op het gemengde bedrijf;
- c. de produktie van broedeieren op de vermeerderingsbedrijven. Hierbij is onderscheiden de broedeierproduktie voor legdoeleinden en die voor slachtdoeleinden;
- d. de produktie van slachtkuikens.

De grondslag voor deze beschouwingen vormden de bedrijfseconomische resultaten van een groot aantal bedrijven waarvoor gedurende een aantal jaren een speciale uitsluitend op de resultaten van de pluimveehouderij gerichte administratie is gevoerd. Verder is gebruik gemaakt van prijsstatistieken van het L.E.I., produktiestatistieken van het Produktschap voor Pluimvee en Eieren en statistieken van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

§ 2. Enige conclusies uit het onderzoek

Elk van de produktierichtingen is uitvoerig in een afzonderlijk hoofdstuk behandeld. Deze paragraaf bevat slechts een aantal van de conclusies, zodat voor meer gedetailleerde gegevens naar de afzonderlijke hoofdstukken zij verwezen.

- a. De produktie van consumptieëieren bij 300-1000 hennen
 1. Consumptieëieren worden in Nederland hoofdzakelijk geproduceerd op het gemengde bedrijf. Gespecialiseerde bedrijven komen in ons land nog slechts weinig voor.

2. Het gemiddelde voederverbruik en de eierproduktie per hen vertonen de laatste jaren geen wijzigingen. Een stijging van de krachtvoerprijzen, die bij een verdere doorwerking van de E.E.G.-overeenkomsten is te verwachten, zal dan ook bij een zelfde omvang van de hennenstapel waarschijnlijk leiden tot een stijging van de gemiddelde kostprijs per ei.
3. De verschillen in rentabiliteit tussen de afzonderlijke gebieden worden kleiner, hoewel het voederverbruik en de voederprijs in het Zuidelijk zandgebied nog steeds lager zijn dan in de overige gebieden.
4. De spreiding in de resultaten van de afzonderlijke bedrijven is zowel per jaar als over een reeks van jaren aanzienlijk. Bij een gemiddeld arbeidsinkomen 1) van ca. f. 2,50 per hen zal in één bepaald jaar ca. 21% van de bedrijven geen arbeidsinkomen behalen of zelfs geld moeten bijpassen. Op grond van de gemiddelde uitkomsten per bedrijf over een periode van drie jaar zullen ca. 13% van de bedrijven geen arbeidsinkomen behalen of geld moeten bijpassen indien het arbeidsinkomen gemiddeld ca. f. 2,50 per hen bedraagt.
5. Een berekening van de kosten en opbrengsten voor gemiddelde omstandigheden bij het in de naaste toekomst te verwachten prijspeil (oktober 1964 t/m september 1965) geeft de volgende kostprijzen per 100 hennen en per ei. De gemiddelde produktie is 211 eieren per hen.

Tabel 1

KOSTPRIJS VAN CONSUMPTIEËIEREN BIJ EEN OMVANG VAN CA. 600 HENNEN
PER JAAR
Voorcalculatie 1964/65

	Per 100 hennen in gld.	Per ei in centen
Arbeid en bedrijfsleiding	530	2,5
Voeder	2090	9,9
Eendagskuikens	108	0,5
Overige kosten	245	1,2
Totaal brutokosten	2973	14,1
Aftrek voor:		
verkocht pluimvee en waarde		
mest	229	1,1
Totaal nettokosten	2744	13,0

1) Arbeidsinkomen is de beloning voor handenarbeid, bedrijfsleiding en ondernemerswinst of -verlies.

b. De produktie van consumptieëieren bij grote omvang van de hennenstapel (1000 hennen en meer)

6. Een daling van de kostprijs kan hoofdzakelijk worden verkregen door vergroting van de omvang van de hennenstapel per bedrijf. Bij een vergroting van de omvang van 500 hennen tot ca. 1500 hennen is een kostprijsdaling te realiseren van ruim 1 ct. per ei als gevolg van de daling van de arbeidskosten.
Bij een verdere vergroting van de omvang van de hennenstapel daalt de kostprijs in steeds mindere mate omdat ook de daling van de arbeidskosten per hen kleiner wordt. Het effect op het inkomen wordt dan gedeeltelijk genivelleerd door afschrijving en rente van duurzame produktiemiddelen. De betekenis van voederprijzen en eierproduktie worden bij een grotere omvang belangrijker.
7. Het arbeidsinkomen per hen op de bedrijven met meer dan 1000 hennen en een gemiddelde omvang van de hennenstapel van ca. 2700 hennen was in de jaren 1961/62 en 1962/63 ca. f. 0,75 per hen hoger dan op de bedrijven met minder dan 1000 hennen en een gemiddelde omvang van de hennenstapel van ca. 500 hennen. Dit verschil in arbeidsinkomen per hen is hoofdzakelijk te verklaren door een hogere opbrengstprijis voor de eieren en een lager voederverbruik per hen.
8. Ook binnen elk van de afzonderlijke gebieden (Oostelijk en Zuidelijk zandgebied) bleek het arbeidsinkomen op de bedrijven met meer dan 1000 leghennen groter te zijn dan op de bedrijven met minder dan 1000 hennen. Voor 1962/63 werd dit verschil in arbeidsinkomen voor beide gebieden berekend op ca. f. 0,60 per hen.
In beide gebieden werd op de bedrijven met een grotere hennenstapel een hogere opbrengstprijis verkregen. De verschillen in voerprijis waren gering.
9. De spreiding in het arbeidsinkomen per hen gemeten aan de afwijking van het gemiddelde in elk van beide groepen is voor de grote en de kleine hennenstapels ongeveer even groot. Door de hogere arbeidskosten zijn de bedrijven met minder hennen echter bij een daling van de opbrengstprijis eerder de marge voor de ondernemerswinst kwijt. Dit wordt nog versterkt door het reeds eerder vermelde lagere peil van de opbrengstprijzen en het hogere peil van de overige kosten (zie 7 en 8).
10. De eierproduktie op de bedrijven met meer dan 2500 hennen vertoonde in 1962/63 een vlakker verloop waardoor in verband met de relatief grotere produktie in het seizoen met lage prijzen een gemiddeld lagere opbrengstprijis werd verkregen. Verondersteld mag worden dat dit vlakke verloop wordt veroorzaakt door het streven de hokruimte zo volledig mogelijk te benutten. Het zelf opfokken van kuikens kwam op deze bedrijven eveneens in mindere mate voor.

c. Het patroon in eierproduktie en eierprijs

11. Uit een analyse van de eiercyclus (produktie- en prijspatroon in een reeks van jaren) is de lengte van de golfbeweging in produktie en prijs berekend op ca. $2\frac{1}{2}$ jaar. Na de top van de prijsgolf in het begin van 1963 is men geneigd de volgende prijstop in het najaar van 1965 te verwachten. Het dieptepunt van deze prijsgolf ligt in 1964.

12. In tegenstelling tot West-Duitsland bleek de eierproduktie in Nederland te zijn aangepast aan het seizoenpatroon van de eierprijs, waardoor een gemiddeld hogere eierprijs per jaar werd verkregen.
13. De toenemende eierproduktie in de twee grote E.E.G.-landen (Duitsland en Frankrijk) veroorzaken hoofdzakelijk de huidige moeilijke economische omstandigheden. Hoofdzakelijk door verlaging van de kostprijs per ei zijn er in de toekomst voor de pluimveehouders mogelijkheden zich op de E.E.G.-markt te handhaven. Momenteel geven de exportcijfers op deze markt nog een daling te zien.

d. De broedeierproduktie voor legdoeleinden en slachtdoeleinden

14. In de jaren 1961/62 en 1962/63 is het arbeidsinkomen op de vermeerderingsbedrijven met een broedeierproduktie voor legdoeleinden ca. f. 0,50 per dier hoger geweest dan op de gewone pluimveebedrijven (300-1000 hennen). Voor de vermeerderingsbedrijven met een broedeierproduktie voor slachtdoeleinden blijkt het arbeidsinkomen in deze jaren ca. f. 0,60 per dier hoger te zijn geweest dan op de gewone bedrijven. Het aantal dieren op de onderzochte vermeerderingsbedrijven bedroeg in 1962/63 gemiddeld ca. 800 stuks en op de gewone bedrijven met minder dan 1000 hennen ca. 500 stuks.
15. De opbrengstprijs voor de broedeieren, die noodzakelijk is om tot een volledige kostendeckering te komen, hangt nauw samen met het aantal af te leveren broedeieren. De hoogte van het arbeidsinkomen per dier wordt dan ook hoofdzakelijk bepaald door het percentage van de eieren dat als broedei kan worden afgezet.

e. De produktie van slachtkuikens

16. In 1963 bleken de resultaten van de kuikenmesterij beter te zijn geweest dan in 1962. Het arbeidsinkomen bedroeg in beide jaren:

Tabel 2

ARBEIDSINKOMEN IN DE KUIKENMESTERIJ IN 1962 EN 1963

	1962	1963	Vershil
Arbeidsinkomen: per afgeleverd mestkuiken	f. 0,20	f. 0,25	+ f. 0,05
per 1000kg afgeleverd gewicht	f.164,-	f.180,-	+ f. 16,-
per 1000 opgehokte kuikens per mestdag	f. 3,05	f. 3,85	+ f. 0,80

17. De verbetering van de resultaten in 1963 ten opzichte van 1962 is hoofdzakelijk te verklaren uit een toeneming van het eindgewicht van de afgeleverde kuikens bij een gelijke mestduur. Deze snellere groei ging samen met een lager voederverbruik per kg afgeleverd gewicht. Niettegenstaande een geringe prijsstijging van het voeder daalde daardoor de voederkosten per kg afgeleverd gewicht. De opbrengstprijs per kg is in beide jaren gelijk.

18. De bedrijfsuitkomsten van de kuikenmesterij op de Veluwe e.o. waren aanmerkelijk slechter dan in Noordbrabant en Limburg. Het hogere voederverbruik per kg afgeleverd gewicht en de hogere voederprijs zijn in belangrijke mate oorzaken geweest van het verschil in uitkomsten tussen deze gebieden.
19. Bij een indeling van de bedrijven per gebied naar hoge en lage voerprijzen ten opzichte van de gemiddelde voerprijs bleek er een aanzienlijk verschil in bedrijfsresultaat te bestaan. De hogere voerprijs werd slechts ten dele gecompenseerd door gunstige factoren zoals een hogere opbrengstprijs. Het verschil in voerprijs tussen beide groepen bedrijven bedroeg f. 3,55 per 100 kg; het arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag verschilde f. 1,50.
20. Naast verschillen in voerprijs blijken er ook grote verschillen te bestaan in het voederverbruik per kg afgeleverd gewicht. Het sterfterisico heeft hier eveneens invloed op. De verschillen die per jaar van bedrijf tot bedrijf zijn te constateren in het voederverbruik zijn in 1962 en 1963 vrij groot geweest.
21. Uit een analyse van het verloop van produktie en prijs in de achterliggende jaren blijkt dat er in 1964 een vrij sterke produktie-uitbreiding plaats had. Een produktie-uitbreiding die wellicht versterkt is door de dalende rentabiliteit in de legkippensector. Een vergroting van export en binnenlands verbruik die nagenoeg parallel loopt met deze produktie-uitbreiding voorkwam een sterke prijsdaling in 1964. Hoewel op een enigszins lager niveau bleek het prijspeil in het najaar weer te zijn gestabiliseerd. Bij een produktie in 1965 die is afgestemd op die in het najaar 1964 nemen wij aan dat er geen verdere prijsdaling komt. Wellicht zal er bij een verdere toeneming van export en consumptie enig prijsherstel mogelijk zijn.
22. De kostprijs voor slachtkuikens bij het huidige prijspeil is berekend op f. 2,03 per afgeleverd kuiken van 1250 gram ofwel f. 1,63 per kg afgeleverd gewicht. De opbrengstprijs bedroeg in het eerste halfjaar van 1964 f. 1,69 per kg afgeleverd gewicht.

De marge voor de ondernemer bedraagt bij deze prijs f. 1,69 - f. 1,63 = f. 0,06 per kg afgeleverd gewicht. De arbeidsbeloning bedraagt in deze berekening ca. 10 ct. zodat een arbeidsinkomen resulteert van 10 ct. + 6 ct. = 16 ct. per kg afgeleverd gewicht.
23. Indien de opbrengstprijs daalt tot f. 1,53 (f. 1,63 - f. 0,10) per kg levend gewicht, betekent dit dat er gemiddeld geen arbeidsinkomen wordt verkregen. Bij een daling beneden f. 1,53 per kg levend gewicht zal men zelfs geld moeten bijpassen. Voor de aankoop van kuikens is in de berekening f. 0,37 per kg levend gewicht in rekening gebracht.

HOOFDSTUK II

KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN CONSUMPTIEËIEREN BIJ CA. 300-1000 LEGHENNEN

§ 1. De onderzochte bedrijven

Gedurende een reeks van jaren wordt door het L.E.I. een speciale administratie gehouden op bedrijven waar de eierproductie van betekenis is. In afwijking tot de gewone bedrijfsadministratie waarin kosten en opbrengsten van het gehele bedrijf zijn verantwoord, bevat de administratie voor de pluimveehouderij uitsluitend een verantwoording van kosten en opbrengsten voor deze bedrijfstak. Een dergelijke beperkte administratie is indertijd ingevoerd om op eenvoudige wijze de noodzakelijke gegevens te verzamelen voor een gedocumenteerde berekening van kosten en opbrengsten voor de produktie van consumptieëieren op landbouwbedrijven.

In de jaren 1956/57 t/m 1962/63 is deze pluimveehouderij op het hiernavolgende aantal bedrijven geadministreerd.

Tabel 3

AANTAL BEDRIJVEN PER GEBIED
(Bezetting van ca. 300-1000 leghennen)

	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63
<u>Oostelijk zandgebied en Utrecht</u>							
Drenthe en Overijssel	30	37	38	37	46	49	27
Gelderland	39	31	27	24	29	29	33
Utrecht	14	10	13	14	16	16	10
Totaal	83	78	78	75	91	94	70
<u>Zuidelijk zandgebied</u>							
Noordbrabant	22	24	27	22	19	30	23
Limburg	21	17	22	29	27	23	17
Totaal	43	41	49	51	46	53	40
<u>Overige gebieden</u>							
Groningen en Friesland	27	22	20	26	31	33	23
Noordholland, Zuidholland en Zeeland	16	25	20	24	19	15	16
Totaal	43	47	40	50	50	48	39

Er is gestreefd naar een voor elk gebied gelijke verhouding tussen het aantal in administratie te nemen bedrijven en de omvang van de pluimveestapel. Dit is slechts ten dele gelukt. Bij de berekening van gemiddelde cijfers is daarom een correctie toegepast door de uitkomsten van bepaalde gebieden met een wegingsfactor in de gemiddelde cijfers op te

nemen. Deze wegingsfactor is ontleend aan de landelijke cijfers over de omvang van de pluimveestapel volgens de inventarisatiegegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Zo zijn op grond van deze gegevens de uitkomsten van de bedrijven in Gelderland tot en met het jaar 1961/62 met een wegingsfactor "twee" in het totale groepsgemiddelde voor het Oostelijk zandgebied en Utrecht opgenomen.

Het aantal bedrijven in Noordbrabant en Limburg sluit alleen na 1960/61 aan bij de inventarisatiegegevens van het C.B.S. In de voorafgaande jaren is voor Noordbrabant eveneens een wegingsfactor gebruikt bij de berekening van de groepsgemiddelden voor het Zuidelijk zandgebied.

Voor de "Overige gebieden" zijn uitsluitend rekenkundig gemiddelde uitkomsten becijferd.

De eierproduktie is op de onderzochte bedrijven een nevenbedrijf, dat naast andere bedrijfsactiviteiten zoals rundveehouderij en varkenshouderij wordt uitgeoefend. In Nederland heeft de eierproduktie hoofdzakelijk plaats als nevenbedrijf. Dit blijkt uit de inventarisatiegegevens van het C.B.S. die voor mei 1961 zijn ingedeeld naar oppervlakte cultuurgrond en omvang van de leghennenstapel. Uit de gegevens van bedrijven met leghennen zijn bijvoorbeeld de volgende percentages berekend.

Tabel 4

PROCENTUELE VERDELING VAN ALLE BEDRIJVEN MET LEGHENNEN 1)

Oppervlakte cultuurgrond	Aantal bedrijven	Aantal leghennen
Zonder cultuurgrond	5 % (4 %)	5 %
Minder dan 5 ha	37 % (30 %)	34 %
5 ha tot 20 ha	48 % (63 %)	56 %
Meer dan 20 ha	10 % (3 %)	5 %
Totaal	100 % (100 %)	100 %

() = aantal bedrijven met meer dan 200 leghennen.

1) C.B.S.-metelling 1961.

Ongeveer 56% van de leghennen kwam in 1961 voor op bedrijven met een oppervlakte van 5 tot 20 ha cultuurgrond; ongeveer 48% van de bedrijven met leghennen vallen in deze grootteklasse. Maar van het aantal bedrijven met 200 en meer leghennen heeft 63% een bedrijfsoppervlakte die ligt tussen 5 en 20 ha cultuurgrond.

Ook kan uit deze inventarisatiegegevens worden berekend dat ca. 57% van de leghennen wordt gehouden in aantallen die groter zijn dan 200 leghennen per bedrijf. Uit de inventarisatiegegevens van mei 1964 blijkt dat dit aantal leghennen bij een grotere omvang dan 200 leghennen per bedrijf reeds is gestegen tot ca. 72% van het totaal aantal leghennen.

Deze stijging is bijna volledig te verklaren uit het toenemende aantal hennen bij een omvang die groter is dan 1000 hennen per bedrijf. Bij een kleine stijging van het absolute aantal hennen is namelijk het percentage hennen bij een omvang van 200-1000 hennen per bedrijf in 1961 en 1964 nagenoeg gelijk, namelijk ca. 50%.

§ 2. De uitkomsten van de eierproductie in de jaren 1956/57 t/m 1962/63 (nacaalculaties)

Voor de afzonderlijke gebieden zijn de gemiddelde financiële resultaten berekend in de achterliggende jaren. Dit zijn de jaren 1956/57 t/m 1962/63 (zeven jaar). Voor het jaar 1963/64 zijn ter oriëntatie de voorlopige resultaten vermeld van een beperkt aantal bedrijven.

Het boekjaar van de administratie loopt van 1 oktober t/m 30 september. De financiële resultaten dienen daarom binnen deze periode te worden beoordeeld. In het bijzonder is de periode-indeling van belang voor de verkregen opbrengstprijzen van de eieren.

In bijlage I is per gebied een gedetailleerd overzicht gegeven van opbrengsten en kosten per hen in de afgelopen boekjaren. Een samenvatting van de resultaten is in tabel 5 opgenomen. Het zijn gewogen gemiddelde uitkomsten waarbij het Oostelijk zandgebied en Utrecht, zijn gewogen met de factor 5, het Zuidelijk zandgebied met de factor 4 en de overige gebieden met de factor 1. De pluimveehouderij in de overige gebieden is in verhouding tot het Oostelijke en het Zuidelijke zandgebied van minder belang.

Tabel 5

GEMIDDELDE UITKOMSTEN IN DE JAREN 1956/57 T/M 1962/63
(Bezetting van ca. 300-1000 leghennen)

Boekjaar (okt. t/m sept.)	Gemiddeld aantal leghennen per be- drijf	Eier- productie per hen	Opbrengst- prijs per 100 eieren	Netto- kosten per 100 eieren (zonder arbeid)	Arbeidsinkomen	
					per 100 eieren	per hen
		st.	gld.	gld.	gld.	gld.
1956/57	290	211	12,-	9,70	2,30	4,85
1957/58	300	214	13,-	9,05	3,95	8,50
1958/59	330	215	10,95	8,85	2,10	4,55
1959/60	365	217	11,30	8,75	2,55	5,45
1960/61	440	212	11,70	8,55	3,15	6,65
1961/62	495	213	9,30	9,45	∕0,15	∕0,30
1962/63	490	208	12,35	9,75	2,60	5,40
1963/64 (voorlopig)	580	218	9,65	10,-	∕0,35	∕0,60

Gemiddeld 1956/57 t/m 1962/63	385	213	11,50	9,15	2,35	5,-

∕ = negatief.

Als toelichting zij vermeld dat onder "nettokosten per 100 eieren" wordt verstaan de kosten exclusief de arbeidskosten, verminderd met de opbrengsten uit verkoop van slachtkippen, de aanwas en de waarde van de mest. Het verschil tussen de opbrengstprijzen per 100 eieren en deze

nettokosten per 100 eieren geeft als resultaat het arbeidsinkomen. Het arbeidsinkomen omvat de totale beloning voor de handenarbeid en de bedrijfsleiding alsmede de ondernemerswinst of -verlies. 1)

In deze en volgende berekeningen is een hen ouder dan 5 maanden gerekend tot de leghennen. De uitkomsten per hen zijn voor zover niet anders vermeld omgerekend op grond van het gemiddelde aantal leghennen ouder dan 5 maanden, dat gedurende het boekjaar op het bedrijf aanwezig was.

Uit het verloop van het gemiddelde aantal hennen per bedrijf is te concluderen, dat op de onderzochte bedrijven de omvang van de hennestapel tot 1961/62 is toegenomen. Deze toeneming is mede het gevolg van het instellen van een minimum grens van gemiddeld 300 hennen per bedrijf die bij de bedrijfskeuze na 1959/60 is gehanteerd.

De eierproduktie per gemiddeld aanwezige leghen handhaafde zich in de loop van de jaren op het gemiddelde niveau. Er is geen duidelijke toeneming of afneming in de eierproduktie per hen te constateren.

De opbrengstprijzen van de eieren vertoont een schommeling van jaar tot jaar met een dieptepunt in 1961/62. Uiteraard is het resultaat in 1961/62 dan ook aanzienlijk lager geweest. 2)

De nettokosten per 100 eieren variëren niet sterk. Na 1960/61 kan na een daling weer een stijging van het kostenniveau worden geconstateerd. Een stijging die gedeeltelijk is te verklaren uit de stijging van de prijzen voor het krachtvoer en verder uit de daling van de prijzen voor de verkochte slachtkippen. Deze laatste prijsdaling veroorzaakt namelijk een toeneming van de nettokosten omdat de aftrekpost voor de opbrengst van het bijproduct kleiner is geworden.

Het arbeidsinkomen bedraagt gemiddeld over deze jaren f. 2,35 per 100 eieren of f. 5,- per hen. De uitkomsten van de laatste jaren liggen echter aanmerkelijk beneden dit gemiddelde cijfer. Zo is voor de jaren 1961/62 en 1962/63 een gemiddeld arbeidsinkomen te berekenen van ongeveer f. 1,20 per 100 eieren of f. 2,55 per hen. De afneming van de rentabiliteit door de lagere opbrengstprijzen is hiermede duidelijk geïllustreerd. Uit de voorlopige resultaten van het boekjaar 1963/64 blijkt eveneens deze afneming van de rentabiliteit. De nettokosten zijn ook in dat jaar gestegen terwijl de opbrengstprijzen van de eieren laag was.

§ 3. De gemiddelde uitkomsten per gebied

Voor de beoordeling van de resultaten is in bijlage I tevens een onderscheid gemaakt naar de voornaamste produktiegebieden in Nederland. Een samenvatting van de gemiddelde resultaten in de jaren 1956/57 t/m 1962/63 is vermeld in tabel 6.

- 1) De rente over het geïnvesteerde vermogen is dus onder de kosten gerekend.
- 2) De betekenis van de eierprijzen voor de rentabiliteit is in hoofdstuk IV behandeld.

Tabel 6

UITKOMSTEN PER GEBIED VOLGENS DE BEDRIJFSBOEKHOUDINGEN
(Gebiedsgemiddelden van 1956/57 t/m 1962/63)

Gebieden	Gemiddeld aantal leghennen	Eierproduk- tie per hen	Opbrengst- prijs per 100 eieren	Nettokosten p. 100 eieren (zonder arbeid)	Arbeidsinkomen	
					per 100 eieren	per hen
		st.	gld.	gld.	gld.	gld.
Oostelijk zandgebied en Utrecht	360	210	11,60	9,45	2,15	4,50
Zuidelijk zandgebied	415	216	11,35	8,70	2,65	5,70
Overige gebieden	415	215	11,80	9,60	2,20	4,70

De bedrijven in het Zuidelijk zandgebied hebben in deze jaren de beste uitkomsten te zien gegeven. De uitkomsten van de bedrijven in het Oostelijke zandgebied en in de overige gebieden liggen ongeveer op gelijk niveau. De verschillen ten opzichte van het Zuidelijk zandgebied zijn voor beide groepen in de laatste twee jaar echter aanzienlijk kleiner geworden.

De betere uitkomsten in het Zuidelijk zandgebied zijn hoofdzakelijk te verklaren door de lage nettokosten per 100 eieren die het gevolg zijn van het relatief lage voederverbruik en de lage prijs van het aangekochte krachtvoer.

Tabel 7

KRACHTVOERVERBRUIK IN KG PER HEN EN DE PRIJS PER 100 KG AANGEKOCHT
KRACHTVOEDER
(Gebiedsgemiddelden van 1956/57 t/m 1962/63)

	Kracht- voederver- bruik in kg (leggen + kuiken)	Prijs per 100 kg aangekocht krachtvoer		
		legmeel, gemengd graan e.a.	opfok- voerders	totaal
Oostelijk zandgebied en Utrecht	58,8	32,85	36,50	33,35
Zuidelijk zandgebied	56,0	32,45	34,80	32,80
Overige gebieden	58,5	33,95	38,60	34,50

Uit de vergelijking in tabel 7 blijkt dat het totale voederverbruik (leggen + kuiken) in het Zuidelijk zandgebied ca. 2,5 kg per hen ofwel ca. f. 0,85 per hen lager is geweest dan in de andere gebieden. De prijs van het aangekochte voer ligt eveneens in dit gebied lager.

Bij een totaal voederverbruik van 58,5 kg betekende de hogere

krachtvoederprijs voor de overige gebieden dan ook hogere voederkosten van ca. f. 1,00 per hen (58,5 kg à f. 1,70 per 100 kg). Bij gelijkblijvende opbrengsten daalt het arbeidsinkomen per hen met een zelfde bedrag.

De gemiddelde opbrengstprijzen per 100 eieren ligt in de overige gebieden echter hoger (tabel 6). Het nadelige verschil in voederprijs en voederverbruik ten opzichte van het Zuidelijk zandgebied wordt hierdoor gedeeltelijk gecompenseerd.

Een mogelijke verklaring voor het lagere voederverbruik in het Zuidelijk zandgebied kan zijn dat in het verleden op de onderzochte bedrijven in het zuiden in verhouding meer lichtere rassen zijn gehouden.

Een deel van het verschil in voederprijs is te verklaren door het verschil in voedersamenstelling. Het gebruik van volledig voer is bijvoorbeeld de laatste jaren in het Zuidelijk zandgebied aanmerkelijk groter geweest dan in het Oostelijk zandgebied en Utrecht.

§ 4. De spreiding in de uitkomsten per bedrijf

Naast een spreiding die van jaar tot jaar voorkomt in de gemiddelde uitkomsten van een groep bedrijven, bestaat er ook binnen de groep van bedrijven in een bepaald jaar een vrij grote spreiding in de uitkomsten.

In tabel 8 is de spreiding gegeven van het behaalde arbeidsinkomen per hen in het Oostelijk zandgebied en Utrecht en het Zuidelijk zandgebied voor het boekjaar 1962/63.

Tabel 8

PROCENTUELE VERDELING VAN HET AANTAL BEDRIJVEN NAAR HET ARBEIDSINKOMEN PER HEN (Boekjaar 1962/63)

Arbeidsinkomen per hen	Aantal bedrijven
Meer dan f. 9,-	6%
f. 7,- - f. 9,-	19%
f. 5,- - f. 7,-	30%
f. 3,- - f. 5,-	27%
f. 1,- - f. 3,-	12%
1/2 f. 1,- - f. 1,-	5%
Minder dan 1/2 f. 1,-	1%
Totaal	100%

1/2 = negatief.

Het grootste deel van de bedrijven (ca. 75%) had een arbeidsinkomen dat varieerde tussen f. 3,- en f. 9,- per hen. Ca. 18% van de bedrijven had een lager arbeidsinkomen per hen en 6% van de bedrijven had een hoger arbeidsinkomen.

Bij een gemiddeld arbeidsinkomen van f. 5,- per hen had in dit jaar dus nog ca. 18% van de bedrijven een arbeidsinkomen, dat lager was dan f. 3,- per hen. Voor deze bedrijven zal het moeilijk zijn de pluimveehouderij te handhaven, ingeval de rentabiliteit van de pluimveehouderij afneemt door bijvoorbeeld een stijging van de krachtvoerprizen of een daling van de opbrengstprijzen.

Enige voorzichtigheid in deze beoordeling is echter wel geboden omdat een bedrijf dat in een bepaald jaar beneden het gemiddelde ligt, in een volgend jaar boven het gemiddelde kan liggen. Er is daarom nagegaan hoe de gemiddelde uitkomsten per bedrijf waren in drie opeenvolgende jaren (1960/61 t/m 1962/63).

In de eerste kolom van tabel 9 zijn de afwijkingen in gld. per hen boven of beneden het gemiddelde vermeld, de tweede kolom geeft de gemiddelde jaarlijkse spreiding in deze drie jaren en de derde kolom geeft de spreiding van de gemiddelde uitkomsten in deze drie jaren.

Tabel 9

PROCENTUELE VERDELING VAN EEN AANTAL BEDRIJVEN NAAR AFWIJKINGEN T.O.V. HET GEMIDDELDE ARBEIDSINKOMEN PER HEN VAN DRIE JAREN - 1960/61 T/M 1962/63
(Bezetting van ca. 300 - 1000 leghennen)

Afwijkingen boven en beneden het gemiddelde arbeidsinkomen	Gemiddelde van de 3-jaarlijkse spreiding van de bedrijven	Spreiding van de gemiddelde uitkomsten over 3 jaren per bedrijf
Per hen in gld.		
Meer dan f. 5,-	2,6%	1,9%
f. 4,- - f. 5,-	1,3%	
f. 3,- - f. 4,-	3,1%	
f. 2,- - f. 3,-	14,5%	
f. 1,- - f. 2,-	11,3%	
0 - f. 1,-	17,6%	18,9%
0 - 1/2 f. 1,-	17,6%	24,5%
1/2 f. 1,- - 1/2 f. 2,-	11,3%	15,1%
1/2 f. 2,- - 1/2 f. 3,-	6,9%	5,7%
1/2 f. 3,- - 1/2 f. 4,-	6,9%	1,9%
1/2 f. 4,- - 1/2 f. 5,-	3,8%	3,8%
Minder dan 1/2 f. 5,-	3,1%	1,9%
Totaal	100 %	100 %

1/2 = beneden het gemiddelde.

De uitkomsten in de tweede kolom zijn te vergelijken met die in tabel 8. Hieruit blijkt dus dat de verschillen in de spreiding die voor 1962/63 zijn geconstateerd in voorgaande jaren eveneens voorkwamen. Uit de gegevens van de derde kolom blijkt, dat gemiddeld over een aantal jaren de spreiding in de uitkomsten per bedrijf kleiner is. Het aantal bedrijven dat namelijk meer dan f. 3,- boven of beneden het gemiddelde ligt, bedraagt per jaar 21% (2e kolom) en gemiddeld over drie jaar slechts 9 1/2% (3e kolom).

Voor een beoordeling van de toekomstige mogelijkheden van de luimveehouderij op deze bedrijven kan worden aangenomen, dat in de komende jaren een gemiddeld arbeidsinkomen is te behalen van f. 2,- tot f. 3,- per hen. De bedrijven die met f. 2,- tot f. 3,- per hen beneden dit gemiddelde liggen, zullen dan geen arbeidsinkomen behalen of zelfs geld moeten toeleggen. Dit betreft dan in een bepaald jaar ca. 21% van de bedrijven en over meer jaren gezien is het ca. 13% van de bedrijven.

§ 5. Enige belangrijke oorzaken van verschillen in bedrijfsuitkomsten

a. De invloed van de eierproduktie per hen

Een belangrijke factor, die invloed heeft op de verschillen in rentabiliteit tussen de bedrijven onderling is het aantal per hen geproduceerde eieren.

In grafiek 1 op blz. 22 is voor de voornaamste gebieden de samenhang geschetst tussen de eierproduktie per hen en het arbeidsinkomen per hen. Duidelijk blijkt dat op de bedrijven met een gunstige eierproduktie per hen ook het arbeidsinkomen per hen hoger is. Dit verband is met een schuine lijn in de grafieken aangegeven.

b. De invloed van de voederprijs

De voederkosten zijn in belangrijke mate afhankelijk van de voederprijs. Op de onderzochte bedrijven bestaat echter een vrij grote spreiding in de gemiddelde voerprijs.

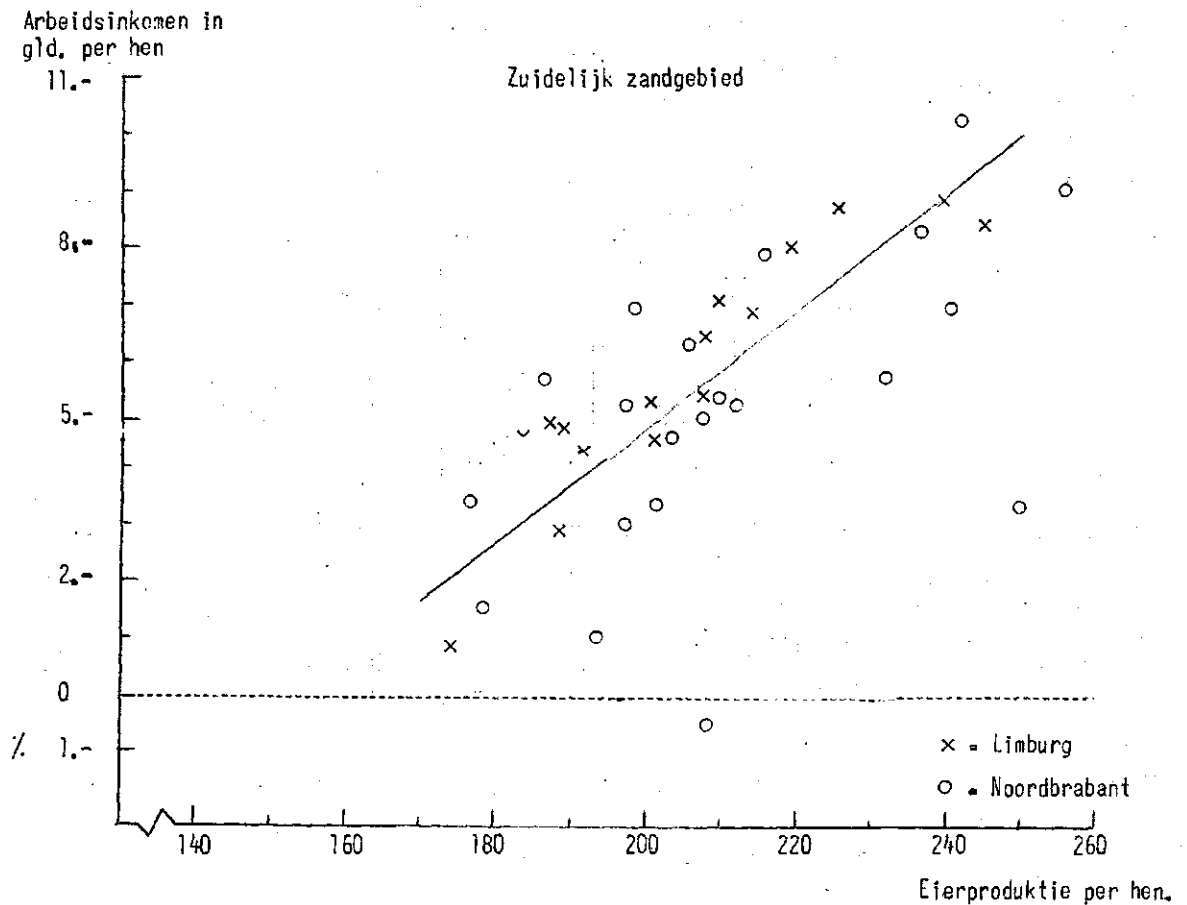
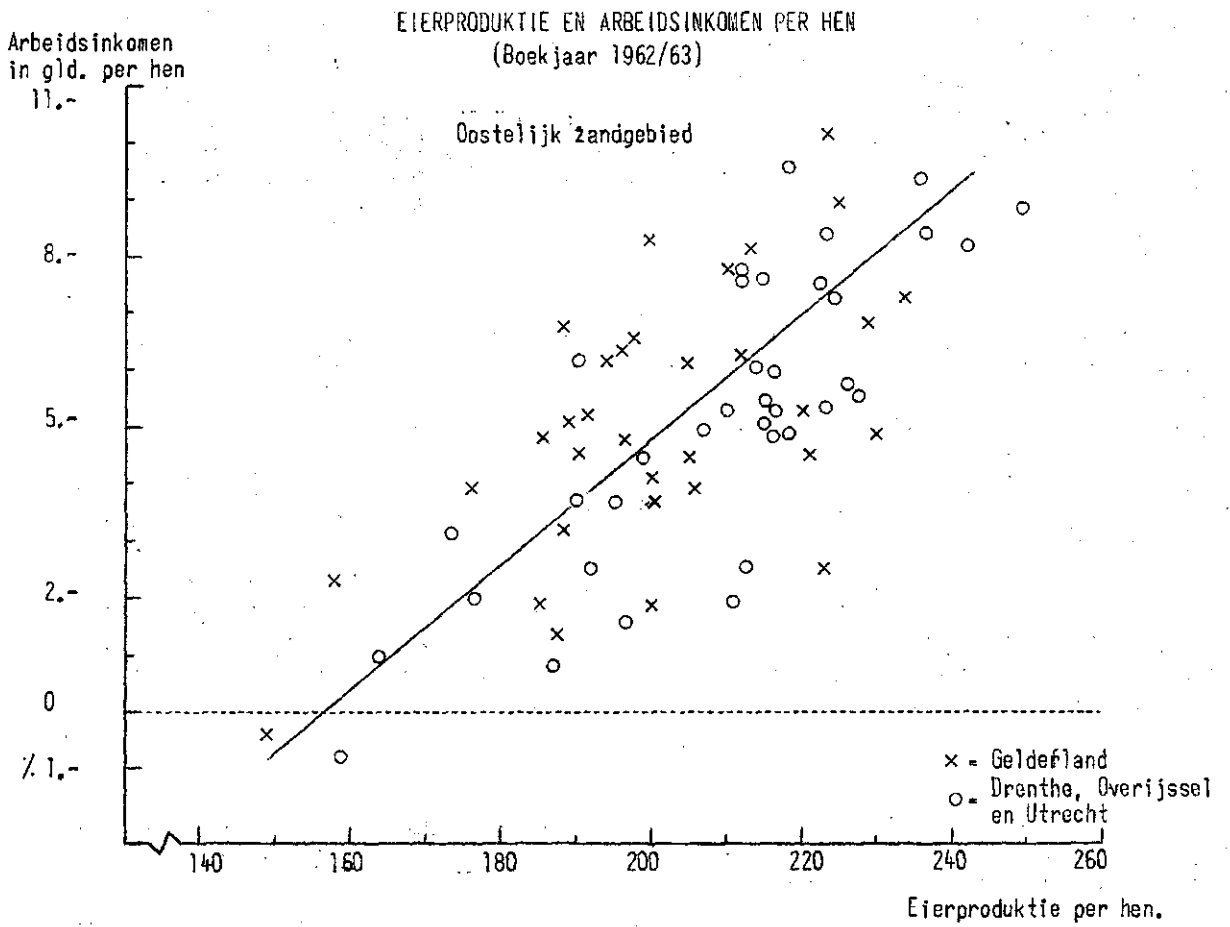
De invloed van een relatief hoge of lage krachtvoerprijs op de uitkomsten is nader gekwantificeerd door de bedrijven in te delen in twee groepen namelijk een groep bedrijven met hoge krachtvoerprijzen en een groep bedrijven met een lage krachtvoerprijs ten opzichte van de gemiddelde krachtvoerprijs.

Tabel 10

RESULTATEN BIJ EEN INDELING VAN DE BEDRIJVEN NAAR HOGE EN LAGE VOERPRIJZEN
BOEKJAAR 1962/63
(Bezetting van 300-1000 leghennen)

	Oostelijk zandgebied + Utrecht			Zuidelijk zandgebied		
	hoge voerprijs	lage voerprijs	verschil	hoge voerprijs	lage voerprijs	verschil
Voederprijs per 100 kg	f. 34,90	f. 32,90	- f. 2,-	f. 33,75	f. 31,75	- f. 2,-
Voederverbruik per hen zonder opfok	47,1 kg	46,7 kg	- 0,4 kg	45,8 kg	43,3 kg	- 2,5 kg
Eierproduktie per hen(st)	207	204	- 3	212	205	- 7
Eiergeld en overige opbrengsten per hen	f. 28,-	f. 28,50	+ f. 0,50	f. 28,75	f. 28,25	- f. 0,50
Brutokosten per hen	f. 23,30	f. 22,70	- f. 0,60	f. 24,-	f. 22,-	- f. 2,-
Arbeidsinkomen per hen	f. 4,70	f. 5,80	+ f. 1,10	f. 4,75	f. 6,25	+ f. 1,50
Netto-opbrengst per f. 100,- voederkosten	f. 134,-	f. 141,-	+ f. 7,-	f. 137,-	f. 148,-	+ f. 11,-

Grafiek 1

De groepen bedrijven met lagere voerprijzen blijken een hoger arbeidsinkomen per hen te hebben. Een lage voerprijs gaat niet gepaard met een hoger voederverbruik.

De eierproduktie per hen is op de bedrijven met een lage voerprijs eveneens lager. De overige opbrengsten (verkoop hennen) zijn echter weer hoger waardoor de lagere eieropbrengst gedeeltelijk wordt gecompenseerd. In het Oostelijk zandgebied en Utrecht zijn de totale geldopbrengsten per hen hierdoor zelfs hoger op de bedrijven met lagere voerprijs.

De netto-opbrengst wordt berekend door de totale geldopbrengsten (verkoop eieren en slachtkippen) te verminderen met de aangekochte kuikens. Deze netto-opbrengst is uitgedrukt per f. 100,- voederkosten. Bij een volledige kostendekking bedraagt dit kengetal voor 1962/63 f. 138,-. In 1962/63 voldeden de bedrijven met de lage voerprijzen aan deze norm.

Opgemerkt zij dat mogelijk ook andere factoren samengaan met lage voerprijzen. De invloed van al deze factoren komen dan uiteraard eveneens tot uitdrukking in de gemiddelde resultaten bij een indeling naar voederprijs. Het is echter binnen het bestek van dit verslag niet mogelijk een verdergaande analyse uit te voeren om al deze mogelijke andere factoren afzonderlijk aan te geven. Hier is volstaan met het aangeven van de totale verschillen die bij een indeling naar de hoogte van de voerprijs uit de resultaten naar voren komen.

c. Het verloop van het krachtvoerverbruik en de voederprijzen

De kosten voor de eierproduktie bestaan voor een belangrijk deel uit de voederkosten, namelijk ongeveer 72% van de brutokosten. De hoogte van de voederkosten is daarom van groot belang voor de rentabiliteit van de eierproduktie.

In tabel 11 is een overzicht gegeven van het krachtvoerverbruik en de prijs in de afgelopen jaren.

Tabel 11

KRACHTVOERVERBRUIK PER HEN EN DE PRIJS PER 100 KG IN 1956/57 T/M 1962/63

(Bezetting van ca. 300 - 1000 leghennen)

Boekjaar	Krachtvoerverbruik in kg (leggen + kuiken)	Aantal eieren per hen	Aantal eerstelegshennen in % van totaal	Prijs per 100 kg aangekocht krachtvoer		
				legmeel, gemengd graan e.a.	opfokvoeders	totaal
	kg	st.	%	gld.	gld.	gld.
1956/57	59,6	211	85	33,75	38,15	34,25
1957/58	59,2	214	80	33,10	36,95	33,65
1958/59	57,8	215	85	32,75	36,70	33,35
1959/60	57,6	217	84	32,15	35,-	32,55
1960/61	56,5	212	81	31,35	33,85	31,70
1961/62	56,4	213	83	33,15	36,-	33,55
1962/63	56,6	208	80	33,35	35,65	33,70

Het krachtvoerverbruik geeft in deze jaren een dalend verloop te zien. Het lijkt dat een zeker minimumverbruik is bereikt omdat na 1959/60 een nagenoeg gelijkblijvend krachtvoerverbruik is te constateren.

De eierproduktie per hen handhaaft zich op een gemiddeld niveau. Evenmin is er sprake van een verjonging van de pluimveestapel gezien het aantal eerstelegshennen dat in deze jaren weinig veranderde.

De gemiddelde prijs voor het voeder is na 1960/61 gestegen. Gezien de E.E.G.-overeenkomsten is een verdere stijging van de krachtvoerprizen te verwachten. De kosten voor het voederverbruik zullen in verband met bovenvermelde ontwikkeling in de naaste toekomst dan ook een stijgende tendentie vertonen.

§ 6. De produktiekosten en opbrengsten (voor calculatie 1964/65)

a. Enkele uitgangspunten

Voor een beoordeling van de te verwachten rentabiliteit van de produktie van consumptieëieren is het noodzakelijk inzicht te hebben in kosten en opbrengsten.

Een berekening van kosten en opbrengsten zoals door het Landbouw-Economisch Instituut in de loop der jaren in verschillende rapporten en verslagen is opgesteld en gepubliceerd vereist echter enige toelichting.

Een van de voornaamste kenmerken van deze kostprijsberekening is dat de invloed van toevallige en bijzondere omstandigheden in deze berekeningen zijn genormaliseerd. Dit betekent echter geen uitschakeling van dergelijke invloeden. Het risico dat men als ondernemer loopt is zo goed mogelijk in de berekeningen opgenomen.

Deze berekeningen zijn alleen uit te voeren indien voldoende gegevens van de bedrijven ter beschikking staan. Alleen met behulp van een uitvoerige documentatie over een reeks van jaren kunnen bepaalde tendenties in kosten en opbrengsten worden onderkend. Bij de bepaling van het gemiddelde kostenniveau is hiermede rekening gehouden.

De keuze van de bedrijven geschiedde op zodanige wijze dat alleen bedrijven zijn gekozen van een type dat in het betrokken gebied veel voorkomt.

Bij een calculatie voor de toekomst is het bepalen van het niveau van de in rekening te brengen prijzen van de kostenbestanddelen een moeilijke zaak. Vooral wanneer in de loop der jaren schommelingen zijn te constateren, is het niet eenvoudig een toekomstig prijspeil te ramen. In dergelijke gevallen wordt de moeilijkheid opgelost door het gemiddelde prijspeil van de afgelopen jaren in rekening te brengen waarbij uiteraard eventuele tendenties in het prijsverloop in aanmerking worden genomen.

b. Kostprijs per 100 hennen en per ei

In tabel 12 is een samenvatting gegeven van de produktiekosten per 100 hennen en de kostprijs per ei, die mede op grond van deze uitgangspunten zijn berekend. Een uitvoerige documentatie en toelichting op deze produktiekosten is in een afzonderlijke bijlage die op aanvraag verkrijgbaar is, opgenomen.

Tabel 12

KOSTPRIJZEN VAN CONSUMPTIEEIEREN BIJ EEN OMVANG VAN CA. 600 HENNEN PER JAAR
Voorcalculatie 1964/65

	Oostelijk zandgebied en Utrecht	Zuidelijk zandgebied	Overige gebieden	Gemiddeld alle ge- bieden 1)
<u>Kosten per gemiddeld 100 hennen</u>	gld.	gld.	gld.	gld.
1.Arbeidskosten	475	475	475	475
2.Beloning voor bedrijfsleiding	55	55	55	55
3.Voederkosten	2128	2010	2222	2090
4.Kosten eendagskuikens	102	110	134	108
5.Kosten hokken, afrastering en uitloop	110	120	115	115
6.Rente pluimveestapel	39	39	39	39
7.Kosten dierenarts	10	15	10	12
8.Strooisel	30	25	30	28
9.Kosten elektriciteit en verwarming e.d.	25	30	30	27
10.Kosten werktuigen en gereedschappen	10	20	10	14
11.Diverse kosten	10	10	10	10
12.Brutokosten per 100 hennen	2994	2909	3130	2973
Aftrekposten:				
13.Verkocht pluimvee	219	204	228	214
14.Waarde van de mest	15	15	16	15
Totaal aftrekposten	234	219	244	229
15.Nettokosten per 100 hennen	2760	2690	2886	2744
16:Eierproduktie per hen	210	212	216	211
17.Kostprijs per ei zonder arbeidskosten en beloning voor bedrijfsleiding	ct.10,60	10,20	10,90	10,50
18.Kostprijs per ei	ct.13,10	12,70	13,40	13,00

1) Gewogen gemiddelde op basis van het aantal leghennen per gebied volgens C.B.S.-inventarisatiegegevens.

De pluimveebezetting is het gemiddelde aantal leghennen dat gedurende het jaar aanwezig is bij een bezetting variërende van ca. 300 tot 1000 hennen. Kosten en opbrengsten zijn uitgedrukt per gemiddeld 100 hennen. Onder jaar wordt verstaan een boekjaar dat loopt van oktober t/m september. Bij een gemiddeld aantal van 100 hennen per jaar zijn er per 1 oktober 130 leghennen aanwezig. Gemiddeld zijn dit 93 eerstelegshennen met een leeftijd van ca. 8 maanden en 37 oudere leghennen met een leeftijd van ca. 20 maanden.

De produktiekosten en opbrengsten die in tabel 12 zijn vermeld, kunnen nog als volgt worden toegelicht.

1. De arbeidskosten zijn berekend voor een vakarbeider-veeverzorger bij het loonpeil volgens de C.A.O. voor 1964/65. Er is rekening gehouden met de compensatie voor de huurverhoging per 1 juli 1964.

De in rekening gebrachte uren zijn arbeidsnormen waarop een correctie is toegepast met behulp van de uitkomsten op gemengde bedrijven op zandgrond van ca. 10 ha cultuurgrond. 1) De in rekening gebrachte arbeidslonen met inbegrip van sociale lasten bedragen ca. f.3,19 per gewerkt uur.

2. De beloning voor bedrijfsleiding is berekend op basis van 10% van de bewerkingskosten en rentekosten.

3. De voederkosten zijn bepaald voor de leghennen en voor de benodigde opfok om de hennenstapel in stand te houden. Omgerekend per gemiddeld 100 leghennen ouder dan 5 maanden, zijn de totale voederkosten als volgt.

Tabel 13

VOEDERKOSTEN PER GEMIDDELD 100 HENNEN MET INBEGRIJ VAN OPFOK

	Oostelijk zand- gebied + Utrecht			Zuidelijk zand- gebied			Overige gebieden		
	kg	prijs per 100kg	bedrag	kg	prijs per 100kg	bedrag	kg	prijs per 100kg	bedrag
a. Krachtvoer									
Aangekocht legmeel, gemengd graan e.a.	4895	36,20	1771,99	4530	35,50	1608,15	5125	37,65	1929,56
Kuikenzaad en opfok- voer	750	39,35	295,13	895	37,00	331,15	635	42,10	267,34
Graan uit eigen bedrijf	115	30,50	35,08	165	30,50	50,33	-		-
Totaal krachtvoer	5760		2102,20	5590		1989,63	5760		2196,90
b. Overige voeder- middelen			26,-			20,-			25,-
Totaal (afgerond)			2128,-			2010,-			2222,-

Het prijspeil van de voedermiddelen is afgestemd op het thans (najaar 1964) bekende prijspeil dat is afgeleid van de grondstoffenprijzen voor affaires op levering c.i.f. Rotterdam.

Tenslotte zij opgemerkt dat het gebruik van volledig voer in het boekjaar 1962/63 weer is toegenomen. Het aandeel van het volledig voer in het totale voederverbruik was in 1961/62 en 1962/63 als volgt:

1) Verslag No. 57: "Rentabiliteit van gemengde bedrijven op zandgrond - Voorcalculatie 1964/65".

	1961/62	1962/63
Oostelijk zandgebied en Utrecht	5%	15%
Zuidelijk zandgebied	48%	53%
Overige gebieden	2%	9%

4. De kosten voor eendagskuikens zijn berekend op basis van een prijs van f. 0,95 per stuk voor het Oostelijk zandgebied, f. 1,- per stuk voor het Zuidelijk zandgebied en f. 1,25 per stuk voor de overige gebieden. Bij een sterfte en selectie in de eerste vijf maanden van 8% varieert het aantal eendagskuikens, dat nodig is voor de instandhouding van de hennenstapel per 100 gemiddeld aanwezige hennen van 110 stuks voor het Zuidelijk zandgebied tot 107 stuks in de andere gebieden.
5. De kosten voor rente en afschrijving van de hokken zijn gebaseerd op een nieuwwaarde van ca. f. 30,- per m², een afschrijvingstermijn van 20 jaar en een rentepercentage van 5%. De benodigde hokruimte per 100 hennen (gemiddeld per jaar) varieert van 40 m² in het Oostelijk zandgebied tot 45 m² in het Zuidelijk zandgebied. De bijkomende kosten voor de hokken bedragen voor de verschillende gebieden f. 20,- per 100 hennen.
6. De rentekosten (5%) van de pluimveestapel zijn berekend over de gemiddelde gebruikswaarde (eerstelegshennen f. 6,50 per dier en andere hennen f. 3,50 per dier per jaar).
- 7 t/m 11. De kosten voor dierenarts, strooisel, elektriciteit, brandstof, werktuigen zijn gebaseerd op de gemiddelde bedrijfsuitkomsten.
13. Het verkochte pluimvee betreft de selectie en uitstoot. Voor deze gemiddelde leghennenstapel van 100 stuks zijn de volgende aantallen hennen in de loop van het jaar te verkopen.

Tabel 14

OPBRENGST VERKOCHTE SLACHTKIPPEN PER 100 HENNEN

	Slachtkippen	Jonge hennen	Totaal (afgerond)
Oostelijk zandgebied en Utrecht	79 st. à f. 2,70	3 st. à f. 1,85	f. 219,-
Zuidelijk zandgebied	82 st. à f. 2,40	4 st. à f. 1,80	f. 204,-
Overige gebieden	83 st. à f. 2,70	2 st. à f. 1,95	f. 228,-

14. De waarde van de mest is een normbedrag.
15. De brutokosten verminderd met de opbrengsten van de bijprodukten, geven de nettokosten die aan het hoofdprodukt eieren zijn toe te rekenen.
16. De eierproduktie per hen is ten opzichte van de vorige berekening op hetzelfde niveau gehandhaafd.

17. De kostprijs zonder beloning voor handenarbeid en bedrijfsleiding is vermeld om bij een gegeven opbrengstprijis de hoogte van het arbeidsinkomen per 100 eieren te bepalen (opbrengstprijis minus kostprijs zonder arbeidskosten geeft het arbeidsinkomen).
18. De kostprijs van de eieren is verkregen door de nettokosten per hen te delen door de eierproduktie per hen. Een vergelijking van de kostprijs per ei met de opbrengstprijis per ei geeft als resultaat de ondernemerswinst of -verlies. De belangrijkheid van de verschillende kosten- en opbrengstenbestanddelen zijn in de volgende tabel nogmaals vermeld, doch nu omgerekend in centen per ei.

Tabel 15

SPECIFICATIE VAN DE KOSTPRIJS PER EI
Voorcalculatie 1964/65

	Oostelijk zandgebied en Utrecht	Zuidelijk zandgebied	Overige gebieden	Gemiddeld alle gebieden
	ct.	ct.	ct.	ct.
Arbeidskosten + bedrijfs- leiding	2,52	2,50	2,45	2,51
Voederkosten	10,13	9,48	10,29	9,91
Eendagskuikens	0,49	0,52	0,62	0,51
Overige kosten	1,11	1,22	1,13	1,16
Brutokosten	14,25	13,72	14,49	14,09
Aftrekpost in totaal	1,11	1,03	1,13	1,09
Nettokosten of kostprijs				
a. zonder arbeidsbeloning	10,62	10,19	10,91	10,49
b. met inbegrip van arbeids- beloning	13,14	12,69	13,36	13,00

De belangrijkheid van de voederkosten in de kostprijs van de eieren blijkt uit tabel 15. In geval van verlies zijn het echter de arbeid en de bedrijfsleiding waarvoor geen of slechts een gedeeltelijke beloning wordt verkregen.

c. Kostprijzen bij vergroting van de hennenstapel van 500 tot 1100 leghennen

In verband met de afnemng van de arbeidsbehoefte bij een vergroting van de omvang van de pluimveestapel zijn in tabel 16 ter oriëntering de kostprijzen per ei vermeld bij een gemiddelde omvang van de pluimveestapel van 500, 700, 900 en 1100 leghennen. Alleen de arbeidskosten zijn in deze berekening gewijzigd en aangepast aan de omvang van de hennenstapel. De overige kosten zijn ongewijzigd overgenomen uit de voorcalculatie volgens tabel 12.

KOSTPRIJZEN PER EI BIJ EEN VERSCHILLENDE OMVANG VAN DE PLUIMVEE-
STAPEL
Voorcalculatie 1964/65

	Oostelijk zandgebied en Utrecht	Zuidelijk zandgebied
	ct.	ct.
Gemiddelde omvang pluimveestapel:		
500 leghennen	13,5	13,0
700 leghennen	12,9	12,5
900 leghennen	12,6	12,2
1100 leghennen	12,6	12,1

Bij een vergroting van de pluimveestapel dalen de arbeidskosten per hen met het gevolg dat ook de kostprijs per ei daalt. In het bovenstaande voorbeeld bedraagt het kostprijsverschil tussen een omvang van 500 leghennen of van 1100 leghennen ca. 1 ct. per ei. Door de stijging van het loonpeil worden deze kostprijsverschillen in de toekomst nog belangrijker voor de bedrijven met kleinere pluimveestapels. Men zal daarom bij zijn streven naar een efficiënte produktie meer in de richting moeten gaan van een vergroting van de hennenstapel.

Bij overschrijding van een omvang van ca. 2000 kippen wordt de besparing op de arbeid per hen kleiner en het effect op het inkomen gedeeltelijk genivelleerd door afschrijving en rente van duurzame produktiemiddelen. De betekenis van de voederprijs en eierproduktie worden dan belangrijker.

d. Een theoretische berekening van de produktiekosten voor de verschillende categorieën hennen

In het voorgaande zijn de produktiekosten berekend per gemiddeld 100 aanwezige leghennen per jaar. In dit gemiddelde aantal van 100 leghennen zijn de kosten van verschillende categorieën dieren begrepen, namelijk de opfok, de eerstelegshennen (5 maanden t/m 17 maanden) en de oudere leghennen.

Onderstaand is een theoretische berekening gemaakt van de kosten van de opfok (1) en van de kosten van de eerstelegshennen (2).

(1) Kosten per 100 opgefokte jonge hennen van 5 maanden oud

Bij de opstelling van de kosten is uitgegaan van de aankoop van 110 stuks eendagskuikens.

Aankoop 110 stuks à f. 1,-	f. 110,-
Arbeidskosten 28 m.u. à f. 3,20	f. 90,-
Beloning voor bedrijfsleiding	f. 10,-
Voederkosten: 1050 kg à f. 38,-	f. 399,-
Kosten hokken	f. 15,-
Rente pluimveestapel à 5%	f. 9,-
Overige kosten	f. 40,-
Brutokosten	f. 673,-
Opbrengsten	f. 6,-
Nettokosten per 100 opgefokte jonge hennen	f. 667,-
Kostprijs per 100 opgefokte jonge hennen (afgerond)	f. 670,-

De vorenstaande kosten zijn uitgedrukt per 100 opgefokte jonge hennen bij een leeftijd van 5 maanden. Indien de kosten worden uitgedrukt per 100 aangekochte eendagskuikens moeten vorenvermelde kosten worden vermenigvuldigd met de factor $\frac{100}{110}$. Het aantal opgefokte jonge hennen bij een leeftijd van 5 maanden wordt dan 91.

(2) Kosten per gemiddeld 100 eerstelegshennen van 5 maanden tot 17 maanden

Bij de opstelling van deze kosten en opbrengsten is uitgegaan van een beginaantal van 120 opgefokte jonge hennen bij een leeftijd van 5 maanden.

120 opgefokte jonge hennen van 5 maanden à f. 6,70	f. 804,-
Arbeidskosten 120 m.u. 1) à f. 3,20	f. 384,-
Beloning voor bedrijfsleiding	f. 45,-
Voederkosten: mengvoeder 100 x 47,0 kg = 4700 kg	
4700 kg à f. 26,00 = f. 1692,-	
overige voedermidd. f. 23,-	f. 1.715,-
Hokkosten, afrastering en uitloop	f. 100,-
Rente pluimveestapel à 5%	f. 30,-
Overige kosten	f. 60,-
Brutokosten per 100 eerstelegshennen	f. 3138,-
Opbrengsten: sterfte 15 st.	
selectie 43 st. à f. 2,55 = f. 110,-	
hennen van 17 maanden	
62 st. à f. 3,50 = f. 217,-	
overige opbrengsten f. 15,-	f. 342,-
Nettokosten per 100 eerstelegshennen	f. 2796,-
Eierproduktie per eerstelegshen 224 st.	
Kostprijs per ei:	
zonder arbeidsbeloning	10,6 ct.
met inbegrip van arbeidsbeloning	12,5 ct.
Kostprijs per kg eieren bij een eiergewicht van 57 gram:	
zonder arbeidsbeloning	f. 1,85
met inbegrip van arbeidsbeloning	f. 2,20

Bovenstaande kosten en opbrengsten zijn uitgedrukt per 100 gemiddeld aanwezige eerstelegshennen. Indien wordt uitgegaan van een beginaantal van 100 opgefokte jonge hennen van 5 maanden, dienen kosten en opbrengsten te worden vermenigvuldigd met de factor $\frac{100}{120}$.

De kosten per gemiddeld 100 oudere hennen (ouder dan 17 maanden) zijn niet berekend, omdat deze dieren slechts een beperkt aantal maanden van het jaar op het bedrijf zijn. Al vrij spoedig worden deze dieren opgeruimd.

Het al of niet opruimen is gedurende een bepaalde periode afhankelijk van voederprijs, eierprijs en eierproduktie. Er is daarom voor deze categorie leghennen een berekening opgesteld over de samenhang tussen voederprijs, eierprijs en het noodzakelijke legpercentage.

1) Op basis van ca. 600 leghennen per jaar.

e. Het noodzakelijke legpercentage bij oudere hennen

Wanneer hokruimte aanwezig is en de mogelijkheid bestaat de oudere leghennen langer aan te houden, kan de relatie tussen eierprijs en voederprijs en het legpercentage van de dieren een aanwijzing zijn de dieren op te ruimen of langer aan te houden. Het gaat er dan namelijk om of de dieren hun voederkosten nog opbrengen.

In het volgende voorbeeld is gebruik gemaakt van voedernormen die door ir J.P. Cornelissen zijn gegeven in een inleiding op de jubileumvergadering van de N.P.F. in december 1961.

Voorbeeld:

Het onderhoudsvoer voor hennen van 2,4 kg lichaamsgewicht bedraagt 90,5 gram per dag of wel 9,05 kg per 100 hennen. Voor elke 10% 1) produktie wordt bij een eiergewicht van 65 gram 7,5 gram voer per dier per dag gebruikt. Bij een voederprijs van f. 33,- kost het onderhoudsvoer per dag per 100 hennen f. 2,99. Bij 10% leg kost het produktievoer f. 0,25. Bij een eierprijs van 11 ct./stuk brengen 10 eieren 10 x 11 ct. = f. 1,10 op. De opbrengst eieren minus kosten produktievoer bedraagt dus f. 0,85. Om het onderhoudsvoer te betalen moet dan het legpercentage $\frac{299}{85} \times 10\% = 35\%$ zijn. Bij de gegeven voerprijs en eierprijs is een legpercentage van 10% dus te laag.

Ter oriëntering is in onderstaande tabel een overzicht gegeven van de noodzakelijke legpercentages in relatie tot voederprijs en eierprijs voor hennen van omstreeks 2,4 kg lichaamsgewicht en die eieren van omstreeks 65 gram leggen.

Tabel 17

NOODZAKELIJKE LEGPERCENTAGES BIJ VERSCHILLENDE VOEDERPRIJZEN EN EIERPRIJZEN

Eierprijs per stuk	Prijs van mengvoeder per 100 kg						
	33,-	34,-	35,-	36,-	37,-	38,-	39,-
9 ct.	46	48	50	52	54	56	59
10 ct.	40	42	43	45	47	48	50
11 ct.	35	37	38	39	41	42	44
12 ct.	31	33	34	35	36	38	39
13 ct.	28	30	31	32	33	34	35

1) 10 eieren per dag per 100 hennen.

HOOFDSTUK III

KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN CONSUMPTIEEIEREN BIJ GROTE OMVANG
VAN DE LEGHENNENSTAPEL (1000 HENNEN EN MEER)

§ 1. Documentatie van de berekeningen

De uitkomsten van bedrijven met een leghennenstapel van minder dan 1000 leghennen zijn in hoofdstuk II uitvoerig behandeld. Een dergelijke omvang van de leghennenstapel is op de gemengde bedrijven nog vrij algemeen. Er komen echter steeds meer bedrijven met een leghennenstapel die aanmerkelijk groter is. 1)

Sinds 1960 heeft het L.E.I. een aantal van deze bedrijven in administratie genomen ten einde meer inzicht te verkrijgen in het kosten- en opbrengstenniveau bij deze grote omvang van de leghennenstapel.

Nadat in 1960 het Produktschap voor Pluimvee en Eieren aan een aantal bedrijven vergunning verleende om meer dan 2000 leghennen te houden, zijn ook deze meer gespecialiseerde bedrijven door het L.E.I. in administratie genomen. In verband met de noodzakelijke aanlooptijd bij een zo grote uitbreiding van de leghennenstapel zijn de uitkomsten van deze bedrijven eerst over het tweede jaar van deelneming (1961/62) geschikt voor een onderlinge vergelijking. In het voorgaande verslag 2) is reeds uitvoerig aandacht besteed aan de resultaten van deze bedrijven over het boekjaar 1961/62. Thans zijn ter beschikking gekomen de resultaten van het boekjaar 1962/63 zodat de resultaten over deze twee jaren kunnen worden beoordeeld.

Ter oriëntatie is onderstaand overzicht gegeven van de ligging van de bedrijven met een grote hennenstapel in de verschillende gebieden.

Tabel 18

PROCENTUELE VERDELING VAN HET AANTAL BEDRIJVEN NAAR DE VERSCHILLENDE
GEBIEDEN

	1000-2500 hennen		Meer dan 2500 hennen	
	1961/62	1962/63	1961/62	1962/63
Oostelijk zandgebied + Utrecht	28%	48%	42%	27%
Zuidelijk zandgebied	60%	34%	53%	73%
Overige gebieden	12%	18%	5%	-
Totaal	100%	100%	100%	100%
Aantal bedrijven	25	44	19	22

Het aantal bedrijven of waarnemingen is alleen voor de groep 1000-2500 hennen in het boekjaar 1962/63 voldoende voor de berekening van gemiddelde uitkomsten die betrouwbaar zijn te achten. Voor de

1) Zie toelichting op blz. 15.

2) L.E.I.-verslag No. 30: "Kosten en opbrengsten van de pluimveehouderij 1963".

bedrijven met meer dan 2500 hennen is het aantal waarnemingen in beide jaren aan de lage kant zodat het trekken van conclusies met de nodige voorzichtigheid dient te geschieden.

De indeling van de bedrijven in twee groepen met als grens 2500 hennen per jaar is uiteraard enigszins arbitrair.

De spreiding in de aantallen hennen per bedrijf is in tabel 19 vermeld.

Tabel 19

VERDELING VAN HET AANTAL BEDRIJVEN NAAR DE OMVANG VAN DE HENNENSTAPEL
(Boekjaar 1962/63)

Omvang van de hennenstapel	Aantal bedrijven	%
1000 - 1500 hennen	21	32
1500 - 2000 hennen	11	17
2000 - 2500 hennen	12	18
	----- 44	
2500 - 3000 hennen	5	8
3000 - 3500 hennen	6	9
3500 - 4000 hennen	1	2
4000 - 5500 hennen	2	3
5500 - 7000 hennen	3	4
7000 - 8500 hennen	3	4
Meer dan 8500 hennen	2	3
	----- 22	
Totaal bedrijven	----- 66	----- 100%

Boven een omvang van 4000 hennen is de indeling met intervallen van 1500 hennen geschied. Duidelijk blijkt dat bij het groter worden van de hennenstapels het aantal bedrijven afneemt.

§ 2. Gemiddelde uitkomsten in de jaren
1961/62 en 1962/63

Een samenvatting van de resultaten van de bedrijven met een verschillende omvang van de hennenstapel is in tabel 20 vermeld. Een uitvoerige specificatie van kosten en opbrengsten is opgenomen in bijlage II van dit verslag.

Ter vergelijking zijn in tabel 20 eveneens opgenomen de uitkomsten van de bedrijven met een hennenstapel van minder dan 1000 hennen. In het voorgaande hoofdstuk zijn deze resultaten behandeld.

Tabel 20

GEMIDDELDE UITKOMSTEN IN DE JAREN 1961/62 EN 1962/63 BIJ VERSCHILLENDE OMVANG VAN DE LEGHENNENSTAPEL

	Boekjaar 1961/62			Boekjaar 1962/63		
	minder dan 1000 hennen	1000-2500 hennen	meer dan 2500 hennen	minder dan 1000 hennen	1000-2500 hennen	meer dan 2500 hennen
I. <u>Algemene gegevens</u>						
Gemiddeld aantal leghennen	495	1545	4500	490	1600	5000
Hokruimte in m ² per 100 hennen	41	38	37	42	33	29
Samenstelling pluimveestapel:						
eerstlegshennen	83%	84%	85%	80%	83%	84%
oudere hennen	17%	16%	15%	20%	17%	16%
II. <u>Opbrengsten en kosten in gld. per hen</u>						
Opbrengsten	22,65	23,15	24,05	28,60	29,25	27,15
Kosten zonder arbeid	22,95	22,65	23,30	23,20	22,60	21,85
Arbeidsinkomen	% 0,30	0,50	0,75	5,40	6,65	5,30
III. <u>Resultaten per hen</u>						
Arbeidsinkomen	% 0,30	0,50	0,75	5,40	6,65	5,30
Arbeid en bedrijfsleiding	4,75	3,20	1,85	5,20	3,40	2,00
Winst of verlies	% 5,05	% 2,70	% 1,10	0,20	3,25	3,30
IV. <u>Resultaten per 100 eieren</u>						
Opbrengstprijis	9,31	9,26	9,42	12,33	12,57	12,43
Kostprijis zonder arbeid	9,45	9,02	9,07	9,73	9,41	9,86
Kostprijis met inbegrip van arbeid	11,68	10,51	9,94	12,23	11,03	10,83
V. <u>Eierproduktie per hen</u>	213	215	212	208	210	207

% = negatief/verlies.

Uit de algemene gegevens onder I blijkt dat het aantal eerstelegshennen (5 maandentot 17 maanden) op de "grote" bedrijven (meer dan 1000 hennen) in verhouding groter is dan op de "kleine" bedrijven (minder dan 1000 hennen).

De uitstoot op de "kleine" bedrijven zal in veel gevallen geleide-

lijker plaatshebben. De selectie op de "grote" bedrijven kan in verband met de omvang minder intensief gebeuren, terwijl ook de uitstoot veelal in zijn geheel geschiedt.

De opbrengsten en kosten (zonder arbeid) per hen zijn onder II vermeld.

Het verschil tussen de opbrengsten en kosten geeft het arbeidsinkomen per hen ofwel de beloning voor handenarbeid, bedrijfsleiding en ondernemerswinst. Met uitzondering van de groep bedrijven met meer dan 2500 hennen zijn de resultaten in 1962/63 op de "grote" bedrijven beter dan op de "kleine" bedrijven. Wanneer de uitkomsten van de bedrijven met 1000-2500 hennen worden vergeleken met de uitkomsten van de bedrijven met minder dan 1000 hennen, is te concluderen dat in beide jaren het arbeidsinkomen voor de "grote" bedrijven hoger is geweest (1961/62 + 0,80 en in 1962/63 + 1,25 per hen). Uiteraard spelen toevallige factoren hierbij een rol. Het aantal waarnemingen is echter in beide groepen groot genoeg om aan dit verschil waarde toe te kennen.

Bij de beoordeling van de uitkomsten van de bedrijven met meer dan 2500 hennen zal - gezien het beperkte aantal waarnemingen - enige voorzichtigheid geboden zijn. Het blijkt dat in 1961/62 de resultaten beter waren dan van de bedrijven met 1000-2500 hennen. In het jaar 1962/63 waren de uitkomsten echter lager. Gedeeltelijk is dit verschil te verklaren uit de eieropbrengst (productie en prijs) per hen, die ca. 70 ct. per hen lager was dan op de bedrijven met 1000-2500 hennen.

§ 3. De spreiding in de uitkomsten per bedrijf

De spreiding van het arbeidsinkomen per hen is in tabel 21 gegeven.

Tabel 21

PROCENTUELE VERDELING VAN HET AANTAL BEDRIJVEN NAAR DE AFWIJKINGEN T.O.V. HET GEMIDDELDE ARBEIDSINKOMEN PER HEN (Boekjaar 1962/63)

Afwijkingen boven en beneden het gemiddelde arbeidsinkomen per hen	Minder dan 1000 hennen	1000-2500 hennen	Meer dan 2500 hennen
Meer dan f. 4,-	4,6%	2,8%	4,5%
f. 2,- - f. 4,-	18,4%	19,5%	13,7%
f. 0 - f. 2,-	23,0%	33,3%	31,8%
f. 0 - /f. 2,-	33,1%	30,6%	31,8%
/f. 2,- - /f. 4,-	13,7%	11,0%	13,7%
Minder dan /f. 4,-	7,2%	2,8%	4,5%
Totaal	100 %	100 %	100 %

/ = negatief.

Hieruit blijkt dat de spreiding in het arbeidsinkomen per hen op de "kleine" en de "grote" bedrijven nagenoeg gelijk is. Afgezien van de arbeidsbeloning is het risico van de eierproduktie per hen op "grote" en "kleine" bedrijven gelijk, behoudens het verschil in arbeidsinkomen per hen tussen de verschillende groepen bedrijven. Dit verschil bedraagt in de jaren 1961/62 en 1962/63 ca. f. 0,75 per hen tussen de bedrijven met meer en met minder dan 1000 hennen.

De kosten voor arbeid en bedrijfsleiding per hen nemen af bij vergroting van de hennenstapel, (tabel 20 onder III). Bij een gelijk arbeidsinkomen per hen neemt hierdoor de marge toe voor de ondernemerswinst per hen bij een grotere omvang van de hennenstapel. Bij lage opbrengsten zullen de bedrijven met een kleine kippenstapel de ondernemerswinst dan ook eerder kwijt zijn dan de bedrijven met een grote omvang van de pluimveestapel.

Duidelijk blijkt dit uit de resultaten per 100 eieren (tabel 20 onder IV) waar de kostprijs met inbegrip van de arbeidsbeloning op bedrijven met een grotere omvang van de hennenstapel lager is. Het grootste kostprijsverschil is te vinden tussen de groep bedrijven met 1000-2500 hennen en de groep bedrijven met minder dan 1000 hennen.

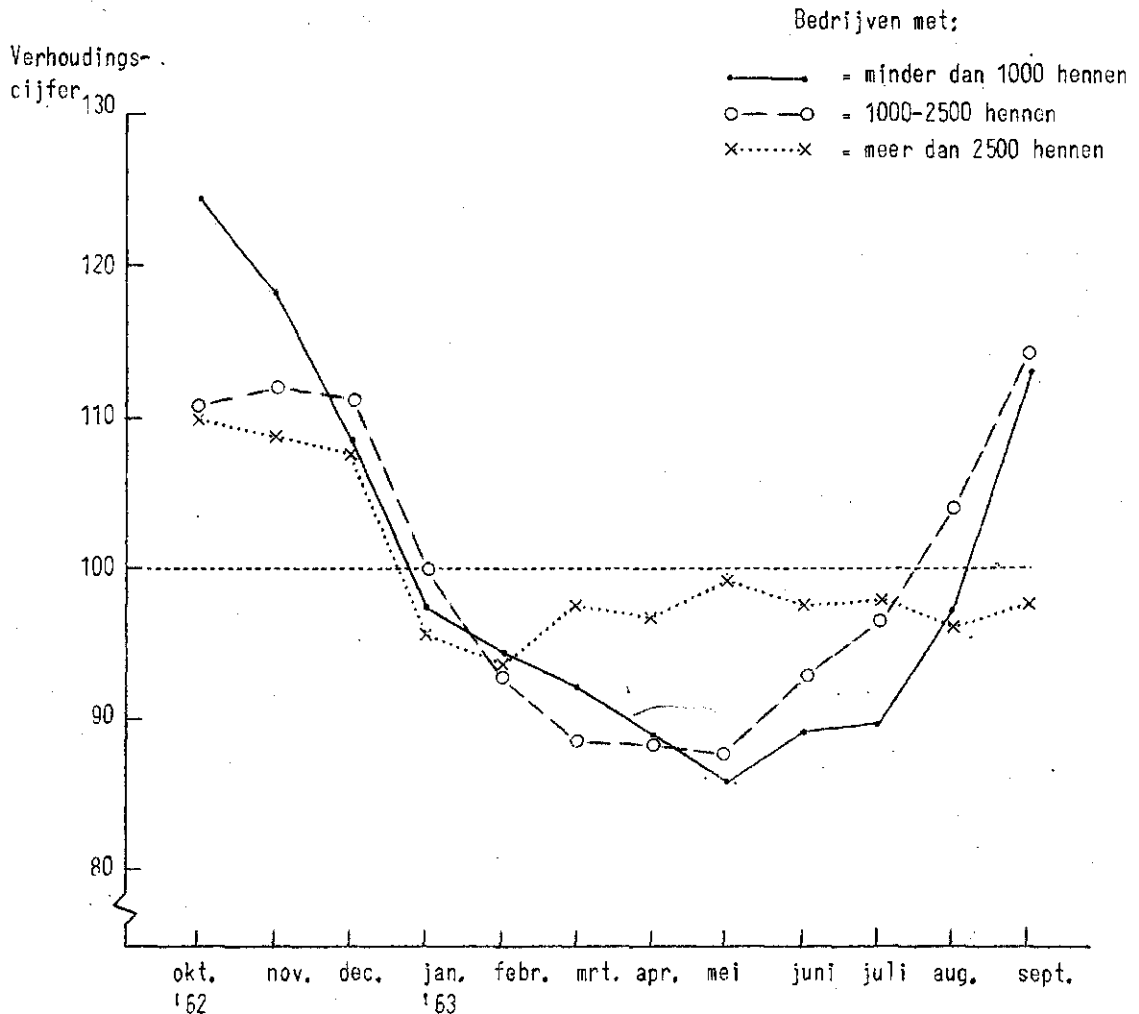
Een gemiddelde uitbreiding tot 1500 hennen per bedrijf geeft hier een daling van de kostprijs te zien van ruim 1 ct. per ei. Een dergelijke pluimveestapel kan als een mogelijkheid van het gemengde bedrijf worden gezien. Naast een specialisatie waarbij men zich uitsluitend tot de eierproduktie beperkt, zijn er op grond van deze bedrijfseconomische gegevens nog steeds mogelijkheden voor de eierproduktie op het gemengde bedrijf.

§ 4. Het verloop van de eierproduktie en de eierprijs

De omvang van de hennenstapel heeft blijkens de resultaten van de onderzochte bedrijven niet alleen invloed op de kosten doch ook op de opbrengsten. In 1962/63 blijkt de eierprijs op de bedrijven met meer dan 2500 hennen lager te zijn dan op de bedrijven met 1000-2500 hennen. Er is daarom aandacht besteed aan het seizoenpatroon van de produktie die in grafiek 2 is gegeven voor de drie groepen bedrijven in het boekjaar 1962/63.

Grafiek 2

VERLOOP VAN DE TOTALE EIERPRODUKTIE IN 1962/1963
OP BEDRIJVEN MET UITEENLOPENDE HENNENSTAPELS
(Gemiddelde dagproduktie = 100)

In hoofdstuk IV zal blijken dat het seizoenpatroon van de produktie op de bedrijven met minder dan 1000 hennen ongeveer overeenkomt met het Nederlandse seizoenpatroon van de eierproduktie.

Uit grafiek 2 blijkt dat de totale eierproduktie op de grotere bedrijven een vlakker verloop vertoont. In het bijzonder de groep bedrijven met meer dan 2500 hennen geeft een vlakker verloop te zien. Uit een nadere analyse blijkt dat op deze bedrijven de spreiding tussen de geboortedata van de kuikens groter is. Deze grote verschillen in geboortedata komen ook voor op de afzonderlijke bedrijven. Het is mogelijk dat het streven naar een optimale bezetting van de hokken hiervan de oorzaak is. Uit tabel 20 onder I blijkt namelijk dat de hokruimte in m^2 per 100 hennen op de grote bedrijven aanzienlijk kleiner is dan op de bedrijven met minder dan 1000 hennen. Vooral in 1962/63 is dit het geval. Er blijkt dat het aankopen van 6 tot 10-weekse kuikens op de grote bedrijven in meerdere mate voorkomt dan op de bedrijven met minder dan 1000 hennen. Hierdoor ontstaat op deze bedrijven de mogelijkheid,

de hokruimte een langere periode voor de leghennen te gebruiken. Het gemiddelde aantal hennen per jaar stijgt daardoor, het aantal m² per 100 hennen neemt af. Om dit effect aan te geven is het gemiddelde aantal hennen aan het begin en einde van het boekjaar (per 1 oktober) uitgedrukt in procenten van het gemiddelde aantal per jaar.

Tabel 22

GEMIDDELD AANTAL HENNEN AAN BEGIN EN EINDE VAN HET BOEKJAAR 1962/63
IN % VAN HET GEMIDDELD AANTAL PER JAAR

Bedrijven met minder dan 1000 hennen	138%
Bedrijven met 1000-2500 hennen	136%
Bedrijven met meer dan 2500 hennen	120%

Het vlakker verloop van de produktie betekent echter dat gemiddeld een lagere opbrengstprijs werd verkregen in verband met het seizoenpatroon in de eierprijs. Wanneer de schommelingen in het Duitse prijspatroon kleiner worden, zal dit effect uiteraard ook kleiner worden.

§ 5. Verschillen in uitkomsten per gebied

In het voorgaande hoofdstuk is gebleken dat er tussen de gebieden aanmerkelijke verschillen bestaan. Ten einde na te gaan of er tussen "grote" en "kleine" bedrijven per gebied dezelfde verschillen bestaan, is een indeling gemaakt van bedrijven met meer en met minder dan 1000 hennen per jaar. Bij deze indeling zijn er per gebied namelijk voldoende waarnemingen beschikbaar.

Tabel 23

RESULTATEN PER GEBIED BIJ EEN INDELING VAN DE BEDRIJVEN IN MEER
EN MINDER DAN 1000 HENNEN PER JAAR
(Boekjaar 1962/63)

	Oostelijk zandgebied + Utrecht			Zuidelijk zandgebied		
	minder dan 1000 hennen	meer dan 1000 hennen	verschil	minder dan 1000 hennen	meer dan 1000 hennen	verschil
Voederverbruik per hen zonder opfok	46,9 kg	45,2 kg	- 1,7 kg	44,5 kg	44,2 kg	- 0,3 kg
Voederprijs per 100 kg	f.33,90	f.33,75	- f.0,15	f.32,75	f.33,15	+ f.0,40
Aantal bedrijven met ge- bruik van volledig voer in % van totaal	15%	31%		53%	68%	
Eierproduktie per hen (st.)	206	202	- 4	209	209	0
Eierprijs per 100 eieren	f.12,50	f.12,75	+ f.0,25	f.12,10	f.12,30	+ f.0,20
Eiergeld en overige opbrengsten per hen	f.28,25	f.28,45	+ f.0,20	f.28,45	f.27,75	- f.0,70
Brutokosten per hen	f.23,-	f.22,50	- f.0,50	f.23,-	f.21,80	- f.1,20
Arbeidsinkomen per hen	f. 5,25	f. 5,95	+ f.0,70	f. 5,45	f. 5,95	+ f.0,50
Netto-opbrengst per f.100,- voerkosten	f.137,-	f.144,-	+ f.7,-	f.142,-	f.146,-	+ f.4,-

Het voederverbruik blijkt in beide gebieden op de "grote" bedrijven lager te zijn. Vooral in het Oostelijk zandgebied en Utrecht is het voederverbruik op de "grote" bedrijven aanmerkelijk lager dan op de "kleine" bedrijven. Dit verschil in voederverbruik is voor het Zuidelijk zandgebied slechts gering. Het gebruik van volledig voer is in beide gebieden op de grote bedrijven hoger.

De voerprijs op "grote" en "kleine" bedrijven geeft geen grote verschillen te zien. Alleen in het Oostelijke zandgebied is de gemiddelde voerprijs iets lager op de "grote" bedrijven. Voor het Zuidelijk zandgebied blijkt de voerprijs op de "grote" bedrijven hoger te zijn.

De lagere eierproduktie per hen is in het Oostelijk zandgebied ten dele gecompenseerd door een hogere eierprijs. De opbrengstprijs voor de eieren is in beide gebieden voor de "grote" bedrijven hoger.

Het arbeidsinkomen is voor beide gebieden op de bedrijven met meer dan 1000 hennen gemiddeld f. 0,60 per hen hoger in dit boekjaar. De netto-opbrengst per f. 100,- voerkosten is voor deze bedrijven eveneens gunstiger. Uit de gegevens volgens tabel 23 blijkt dat de verschillen in voerprijs hiertoe slechts weinig hebben bijgedragen. Voor het Oostelijk zandgebied is echter wel een lager verbruik te constateren, waardoor een groot deel van het verschil in voederkosten is te verklaren. De eierproduktie per hen is echter weer lager.

De opbrengstprijs per 100 eieren blijkt in beide gebieden voor de grotere bedrijven hoger te zijn, waardoor een groot deel van het hogere arbeidsinkomen is te verklaren.

Tenslotte zij opgemerkt dat door een verschillende omvang van de opfok er verschillen ontstaan in het niveau van kosten en opbrengsten per hen. Duidelijk blijkt dit voor de "grote" bedrijven in het Zuidelijk zandgebied waar zowel kosten als opbrengsten per hen lager zijn geweest in dit jaar. Er is echter naar gestreefd de aanwas tegen normale kosten te waarderen, zodat bij een verschillende omvang van de opfok en aanwas het rentabiliteitscijfer niet noemenswaard kan zijn beïnvloed.

HOOFDSTUK IV

HET PATROON IN EIERPRODUKTIE EN EIERPRIJS

De eierproduktie per hen en de eierprijs bepalen in belangrijke mate de rentabiliteit van de leghennen.

Dit hoofdstuk behandelt de bewegingen van eierprijs en eierproduktie op korte en op lange termijn.

§ 1. B e w e g i n g e n b i n n e n h e t j a a r

Het verloop van de eierprijs en -produktie op korte termijn vertoont schommelingen die in belangrijke mate samengaan met de wijzigingen in de vraag- en de aanbodverhoudingen.

Met behulp van de gemiddelde prijs per maand is bijvoorbeeld het seizoenpatroon 1) van de eierprijs te berekenen. Een dergelijke berekening is eveneens te maken voor de produktie.

In grafiek 3 is het seizoenpatroon voor Nederland en West-Duitsland vermeld. Een groot deel van de Nederlandse eierprodukten wordt namelijk naar Duitsland geëxporteerd. Hierdoor zal het prijspeil op de buitenlandse markt invloed hebben op het Nederlandse prijspeil. Het seizoenpatroon in prijs en produktie voor West-Duitsland vertoont een min of meer logisch beeld. In de maanden met relatief hoge produktie ziet men lage prijzen en in de maanden met afnemende produktie (na september) een oplopen van de prijzen. Veranderingen in vraag en aanbod van eieren lopen op deze markt niet geheel parallel gezien de prijsschommelingen.

Het seizoenpatroon voor de eierprijs in Nederland is nagenoeg gelijk aan dat in West-Duitsland. Het seizoenpatroon voor de produktie was echter in Nederland tegensteld aan dat van Duitsland. In Nederland is onder invloed van bepaalde maatregelen in het verleden de produktie aangepast aan het verloop van de eierprijs. Op deze wijze bereikte men dat in Nederland gemiddeld een hogere geldopbrengst per hen per jaar werd behaald dan in West-Duitsland. Bij een lage prijs was er

1) Het seizoenpatroon wordt berekend door de opbrengstprijzen per maand uit te drukken in verhoudingscijfers ten opzichte van de gemiddelde jaarprijs. Hierbij wordt voor elke maand een jaarprijs berekend volgens het voortschrijdend 12-maandelijks gemiddelde. In grafiek 3 zijn de seizoenpatronen berekend op grond van de gegevens in de jaren 1957 t/m 1963 (zeven jaar).

Index

136
132
128
124
120
116
112
108
104
100
96
92
88
84
80
76
72
68

Nederland

— eierproductie
--- eierprijs

jan. febr. mrt. apr. mei juni juli aug. sept. okt. nov. dec.

136
132
128
124
120
116
112
108
104
100
96
92
88
84
80
76
72
68

W. Duitsland

- 41 -

jan. febr. mrt. apr. mei juni juli aug. sept. okt. nov. dec.

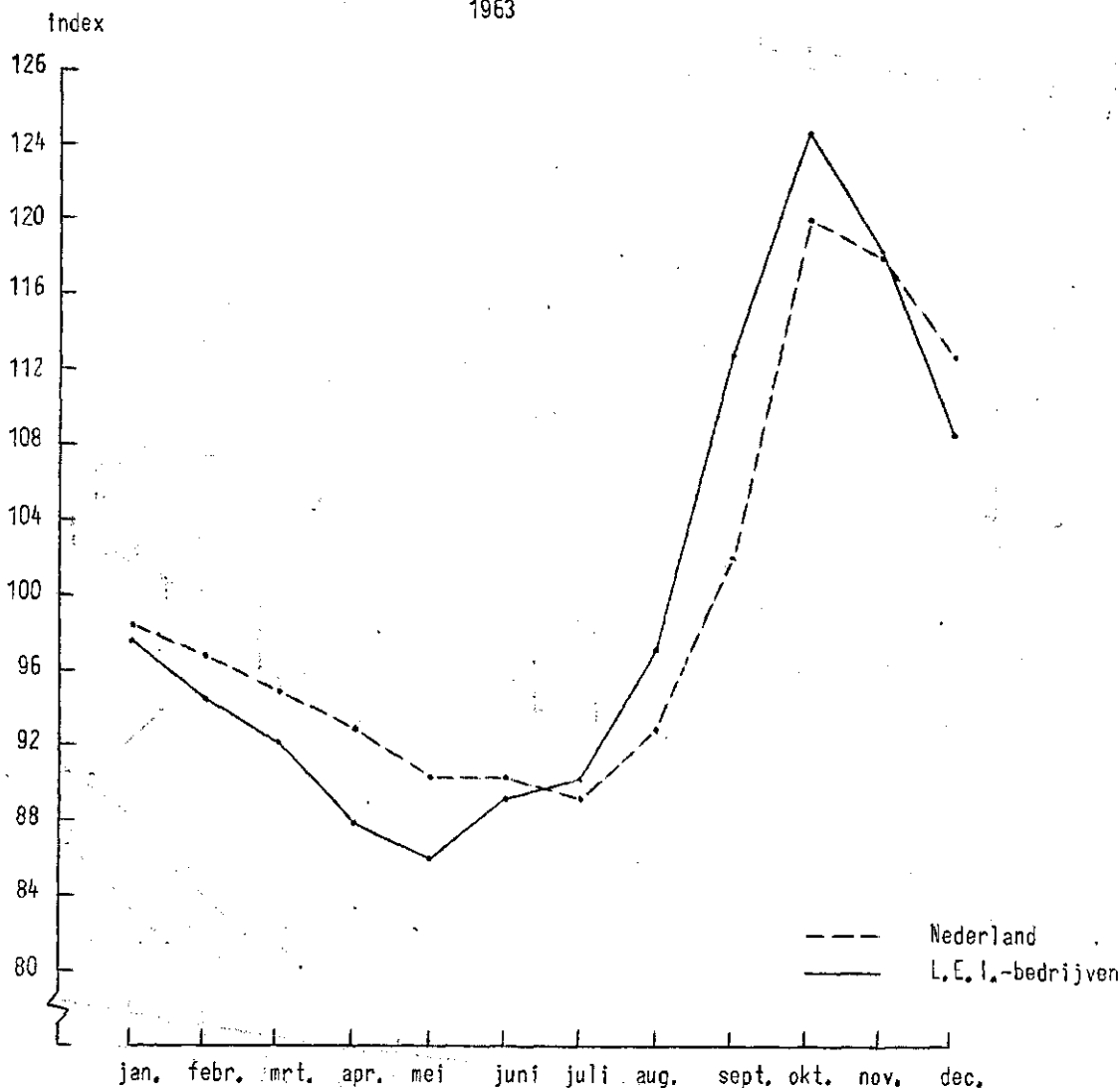
namelijk in Nederland een lage produktie en bij een hoge prijs was er een hoge produktie. Het Nederlandse aandeel op de Duitse markt is in verhouding te gering om het Duitse prijspatroon te kunnen beïnvloeden.

De produktieverschuiving in Nederland verkrijgt men door verschuiving van het broedseizoen. Opgemerkt zij dat zowel in West-Duitsland als in Nederland de verschillen tussen het hoogste en laagste punt in het seizoenpatroon voor prijs en produktie kleiner wordt. De laatste jaren is er een nivellerende tendentie aanwezig in prijs- en produktiepatroon binnen het jaar. Ook in Duitsland streeft men er blijkbaar naar de produktie te verleggen, ten einde een minder schommelend prijsverloop te verkrijgen.

In grafiek 4 zijn de produktiecijfers vermeld van de onderzochte L.E.I.-bedrijven in het boekjaar 1962/63 en tevens het seizoenpatroon in de produktie voor Nederland volgens grafiek 3. Hieruit blijkt dat ten aanzien van het produktieverloop de onderzochte L.E.I.-bedrijven goed overeenkomen met dat van de Nederlandse produktie van consumptie-eieren in totaal.

Grafiek 4

SEIZOENPATROON EIERPRODUKTIE VOOR NEDERLAND
EN L.E.I.-BEDRIJVEN MET MINDER DAN 1000 HENNEN
1963

De laatste jaren heeft het verloop van de eierprijs door vele oorzaken in Nederland een nogal grillig verloop gehad. Stagnaties in de export betekenen voor Nederland steeds gevoelige prijsdalingen. De afhankelijkheid van deze exportmogelijkheden kwam bijvoorbeeld duidelijk naar voren toen in begin februari 1964 er een invoerstop was in West-Duitsland, waardoor de eierprijzen in Nederland tot een ongekend laag niveau daalden.

In grafiek 5 is een overzicht gegeven van het seizoenpatroon 1) van de eierprijzen in de jaren 1957 t/m 1963. Nu blijkt dat tot 1961 het prijsverloop per jaar geen al te grote afwijking te zien geeft ten opzichte van het gemiddelde seizoenpatroon van de laatste 8 jaar.

Na medio 1961 is er een prijsval die eerst in begin 1962 (maart/april) wordt gecorrigeerd door een extra prijsstijging. Deze prijsverbetering duurt echter niet lang want medio 1962 is er weer een prijsdaling. In het begin van 1963 zijn er weer hoge eierprijzen; doch slechts van korte duur. Na een herstel dat enigszins parallel loopt met het seizoenpatroon komt er eind 1963 weer een extra prijsdaling, waarin tot medio 1964 nog geen verbetering is opgetreden.

Het prijsverloop in de laatste drie jaar is te kenmerken als onevenwichtig met grote uitschieters naar boven en naar beneden.

§ 2. B e w e g i n g e n o p l a n g e r e t e r m i j n

De ontwikkeling van produktie en prijs over langere termijn geeft eveneens belangrijke aanwijzingen voor de rentabiliteit van de leghennen.

In grafiek 6 is van 1955 af het verloop gegeven van de eierproduktie en de eierprijs. Ten einde de seizoeninvloed in produktie en prijs uit te schakelen hebben deze cijfers betrekking op 12-maandelijkse voortschrijdende gemiddelden. Het produktieverloop is in de bovenste grafiek gegeven en het prijsverloop in de onderste grafiek. De getrokken stippellijnen zijn trendlijnen die het verloop weergeven.

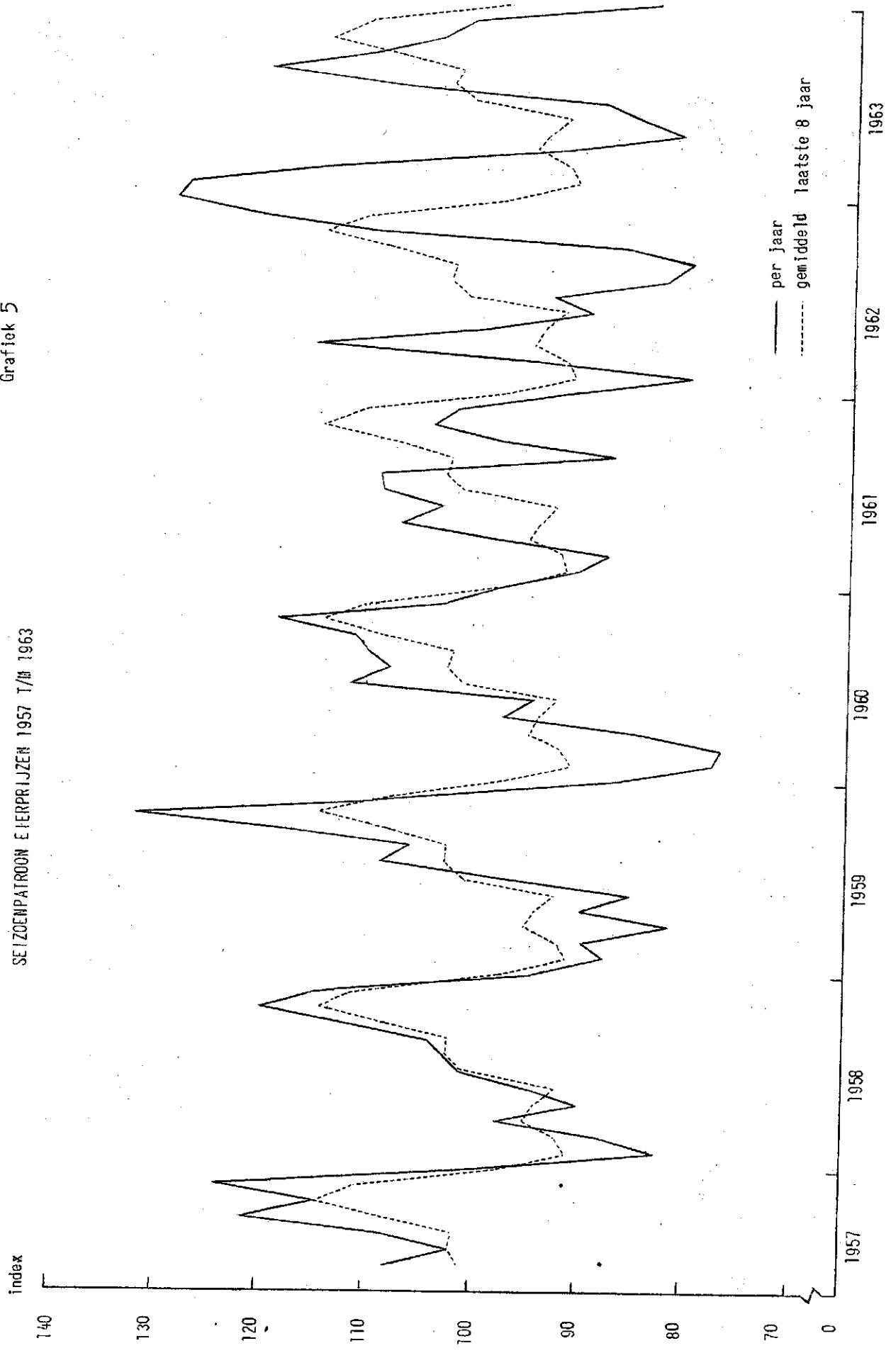
Sinds 1955 is de eierproduktie in Nederland toegenomen. De eierprijs is in deze jaren echter aanzienlijk gedaald. Afgezien van de trendlijnen blijkt dat zowel in produktie als in prijs een steeds terugkerende golfbeweging aanwezig is, die men de eiercyclus kan noemen. Indien de trendlijnen op 100 worden gesteld, zijn de maandelijkse afwijkingen van de voortschrijdende gemiddelden te berekenen. De uitkomsten van deze berekening zijn in grafiek 7 op blz. 47 vermeld.

Uit grafiek 7 blijkt nu duidelijk de samenhang tussen produktie en prijs in een reeks van jaren. Een relatieve afname in de produktie blijkt gepaard te gaan met een relatieve stijging van de prijs. De golfbeweging in produktie en prijs en de onderlinge samenhang komen in deze grafiek duidelijk tot uitdrukking. Opmerkelijk is dat de prijschommelingen steeds groter worden. Na 1960 hebben deze al een zo grote omvang gekregen dat de regelmaat in de cyclus van de produktie verbroken schijnt te zijn. De eierproduktie blijft dan gezien het verloop in de achterliggende jaren ten achter en handhaaft zich op een lager niveau. De vraag komt thans naar voren hoe de toekomstige ontwikkeling van de eierproduktie zal zijn.

1) Zie noot op blz. 40.

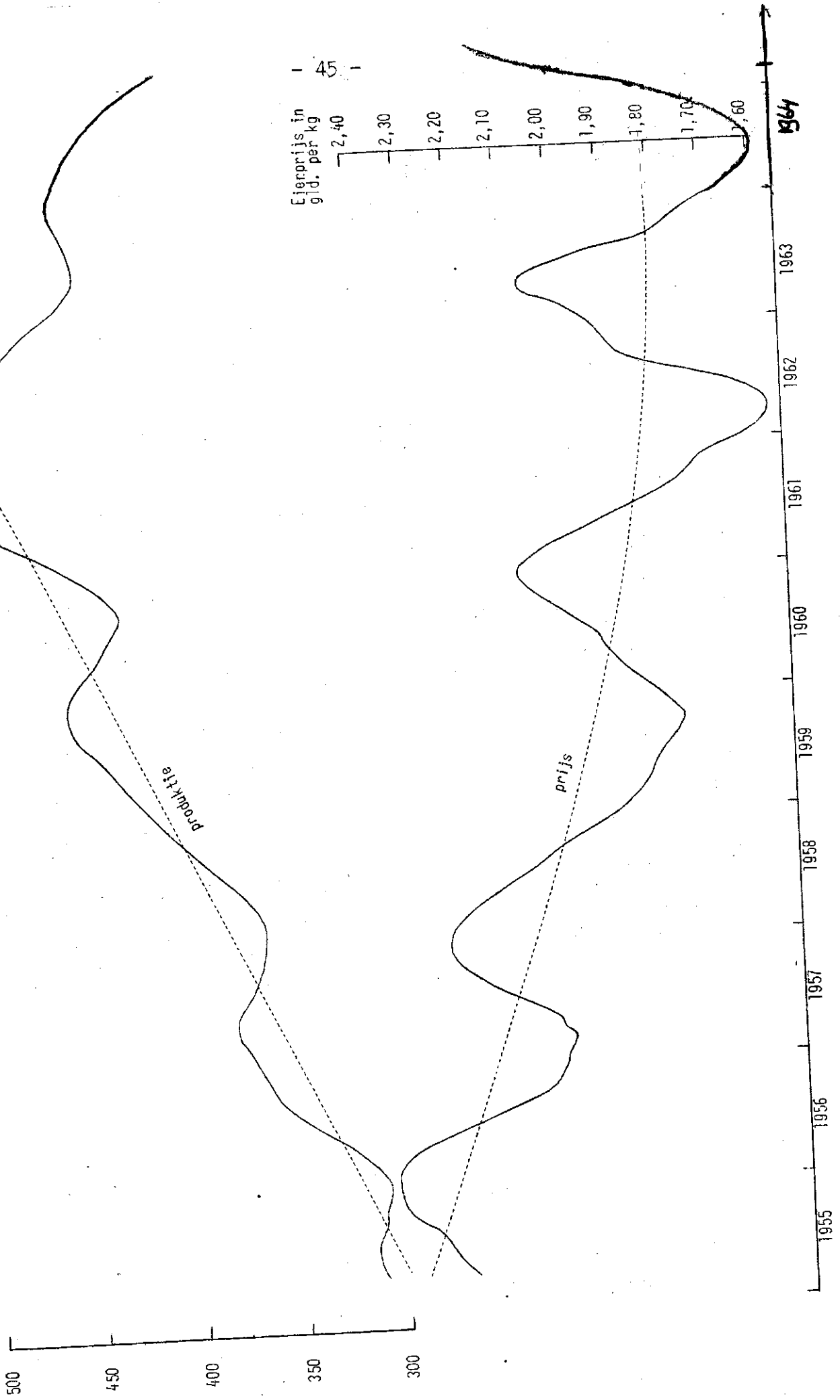
Grafiek 5

SEIZOENPATOON EIERPRIJZEN 1957 T/M 1963

PRODUKTIE EN OPBRENGSTPRIJS VAN EIEREN (12 maandelijks voorschrijdend gemiddelden)

Eierproduktie x miljoen st.
per maand

Een beantwoording van deze vraag moet afhankelijk worden gesteld van de kennis omtrent de toekomstige exportmogelijkheden van Nederland.

Uit de beschikbare gegevens omtrent produktie en export blijkt dat niet alleen de eierproduktie in de jaren na 1961 is gedaald maar dat ook het aandeel van de export in de produktie is verminderd.

Tabel 24

EXPORT EIEREN IN % VAN DE PRODUKTIE

1961	51%
1962	49%
1963	43%
1e halfjaar 1964	34%

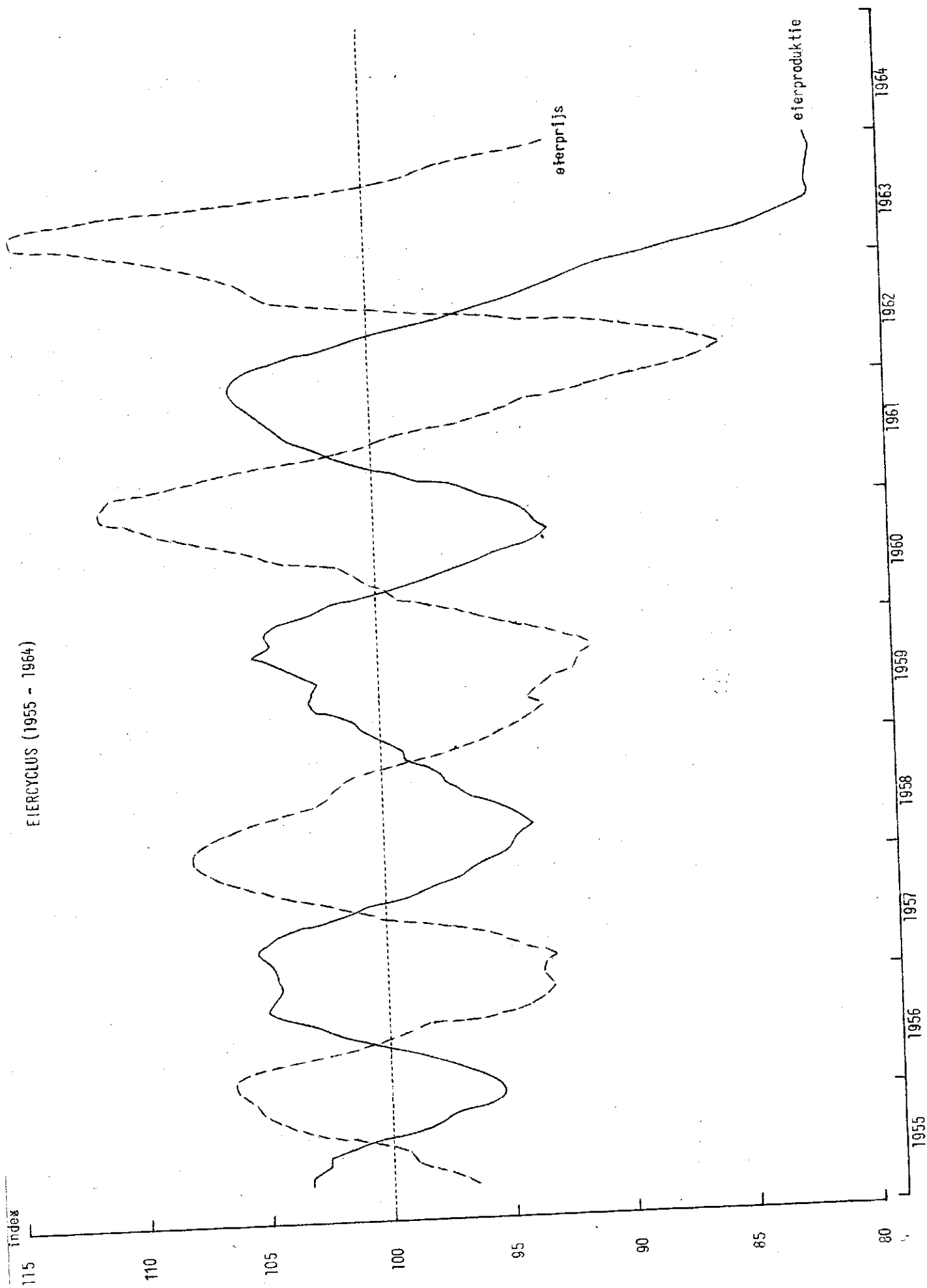
Het is bekend dat in twee grote E.E.G.-landen Frankrijk en Duitsland de omvang van de leghennenstapel in de laatste jaren aanzienlijk is uitgebreid, waardoor de exportmogelijkheden op korte termijn voor Nederland zijn afgenomen.

Er is momenteel nog geen sprake van een vrije concurrentie voor eieren binnen de E.E.G.-landen. Het is daarom ook niet juist op grond van deze gegevens reeds een uitspraak te doen over de toekomstige ontwikkelingen. Wanneer echter alle belemmeringen uit de weg zijn geruimd, zal moeten blijken in welk land de eieren op de meest economische wijze kunnen worden geproduceerd.

Men moet zich bewust zijn dat in hoofdzaak door een verlaging van de kostprijs per ei er in de toekomst voor de pluimveehouders mogelijkheden zijn. Alleen door concurrentiekracht zullen de Nederlandse eieren zich een plaats kunnen veroveren op de E.E.G.-markt. Het vakmanschap is hierbij van doorslaggevende betekenis.

De golfbeweging in produktie en prijs geeft tenslotte nog aanleiding tot een beschouwing over de regelmaat waarmede deze cyclische beweging optreedt.

Uit grafiek 7 blijkt dat de lengte van een golfbeweging (van maximum tot maximum of van minimum tot minimum) ongeveer een lengte heeft van ca. $2\frac{1}{2}$ jaar. Op grond hiervan zou men geneigd zijn na de top van de prijsgolf in het begin van 1963 te verwachten dat de volgende prijstop komt te liggen in het najaar van 1965. Door de relatief lage prijzen in 1964 zal de rentabiliteit van de pluimveehouderij in dit jaar een dieptepunt bereiken.

ENERGYCYCLUS (1955 - 1964)

Index

eierproduktie

eterprijs

HOOFDSTUK V

KOSTEN EN OPBRENGSTEN OP VERMEERDERINGSBEDRIJVEN

§ 1. Taak van vermeerderingsbedrijven

De vermeerderingsbedrijven zijn als zodanig ingeschreven en leveren de eieren aan de kuikenbroederijen. De gewone bedrijven met leghennen voor de produktie van consumptieëieren kopen de kuikens, die ze nodig hebben voor de instandhouding van de pluimveestapel, van de broederijen. Ook de bedrijven die zich toeleggen op het mesten van slachtkuikens kopen de kuikens van de broederijen.

De vermeerderingsbedrijven hebben tot taak de broederijen van broedeieren te voorzien voor legdoeleinden en voor slachtdoeleinden. Voor zover er geen vraag is naar broedeieren wordt een deel van de eierproduktie van de vermeerderingsbedrijven als consumptieëieren verkocht.

Sinds enkele jaren is er bij de vermeerderingsbedrijven een streven naar specialisatie, waarbij òf eieren t.b.v. de vernieuwing van de leghennenstapel òf eieren voor slachtkuikens worden voortgebracht.

In de groep vermeerderingsbedrijven die aan de L.E.I.-administratie deelnemen, zijn ook bedrijven die broedeieren produceren voor beide doeleinden. In de afgelopen jaren (1956/57 t/m 1962/63) is er steeds een aantal bedrijven in administratie geweest, dat binnen hetzelfde jaar bij dezelfde hennenstapel zowel eieren produceerden voor leg- als voor slachtdoeleinden. Bij deze hennen werden dan in de loop van het jaar hanen van verschillend ras geplaatst.

De bedrijfskeuze is na het jaar 1960/61 gezien de optredende specialisatie gericht op de vermeerderingsbedrijven welke slechts voor één doel broedeieren voortbrengen.

§ 2. Gemiddelde uitkomsten in 1961/62 en 1962/63 van gespecialiseerde vermeerderingsbedrijven

Onder gespecialiseerde vermeerderingsbedrijven zijn hier bedoeld: vermeerderingsbedrijver die zich uitsluitend bezighouden met één tak van de broedeierproduktie.

In de laatste twee boekjaren zijn de volgende aantallen bedrijven geadministreerd, welke zich uitsluitend bezighouden met een van deze produktierichtingen. Tevens was een aantal bedrijven in administratie die niet onder één bepaalde produktierichting zijn te rangschikken.

Tabel 25

AANTAL ONDERZOCHEDE VERMEERDERINGSBEDRIJVEN

	Boekjaar	
	1961/62	1962/63
a. Broedeierproduktie voor legdoeleinden	19	18
b. Broedeierproduktie voor slachtdoeleinden	19	22
c. Overige niet onder a of b te rangschikken vermeerderingsbedrijven	18	7
Totaalaantal	56	47

Het aantal bedrijven per groep is niet groot, zodat ook hier enig voorbehoud moet worden gemaakt bij de beoordeling van de uitkomsten. De grote variatie binnen beide groepen en het beperkt aantal jaren waarover de gegevens beschikbaar zijn, maken het niet mogelijk een betrouwbare voorcalculatie te maken van het te verwachten kosten- en opbrengstenpeil van deze gespecialiseerde bedrijven.

Een uitvoerige kosten- en opbrengstenspecificatie over de afgelopen jaren is in bijlage III vermeld.

De samenvatting van de resultaten is in tabel 26 gegeven.

Als maatstaf voor de beoordeling van het bedrijfsresultaat is evenals bij de produktie van consumptieëieren het arbeidsinkomen per hen gebruikt. Een betere basis voor de vergelijking met de uitkomsten bij produktie van consumptieëieren is echter het arbeidsinkomen per dier (incl. hanen). Hierbij is het uitgangspunt dus, dat in plaats van de hanen een zelfde aantal leghennen gehouden had kunnen worden.

Tabel 26

GEMIDDELDE UITKOMSTEN OP VERMEERDERINGSBEDRIJVEN IN DE
BOEKJAREN 1961/62 EN 1962/63

	Broedeierproduktie voor legdoeleinden		Broedeierproduktie voor slachtdoeleinden	
	1961/62	1962/63	1961/62	1962/63
Gemiddeld aantal leghennen	770	725	655	740
Aantal hanen in % van leghennen	6,6%	6,9%	9,5%	9,5%
	gld.	gld.	gld.	gld.
Totaalopbrengsten per hen	26,25	31,55	34,95	39,25
Totaalkosten per hen (zonder arbeidsbeloning)	25,70	25,50	33,15	34,10
Arbeidsinkomen per hen	0,55	6,05	1,80	5,15
Arbeidsinkomen per dier	0,50	5,65	1,65	4,70
Eierproduktie per hen	206	201	187	175
Waarvan als broedei afgeleverd	21%	28%	71%	78%
<u>Per 100 eieren:</u>				
a. opbrengstprijis broedeieren	17,65	21,75	19,10	21,30
b. opbrengstprijis consumptie- eieren	9,35	11,55	8,75	11,45
c. opbrengstprijis van alle eieren	11,15	14,40	16,05	19,15
d. nettokosten (zonder arbeids- beloning)	10,85	11,40	15,10	16,20
e. arbeidsinkomen	0,30	3,00	0,95	2,95

Het arbeidsinkomen per dier blijkt in 1962/63 voor de vermeerderingsbedrijven met een broedeierproduktie voor legdoeleinden hoger te zijn dan die met een broedeierproduktie voor slachtdoeleinden. In het jaar 1961/62

zijn de resultaten echter tegengesteld geweest. Een verklaring hiervoor is dat de opbrengstprijis van de broedeieren voor legdoeleinden een grotere stijging vertoonde dan die van eieren voor slachtdoeleinden.

In beide takken van het vermeerderingsbedrijf is het percentage voor de broederij afgeleverde eieren met 7% gestegen, waardoor het totale percentage op de vermeerderingsbedrijven voor legdoeleinden op 28% kwam en op de vermeerderingsbedrijven voor slachtdoeleinden op 78%.

Achtereenvolgens zullen de uitkomsten van beide groepen bedrijven worden besproken.

a. Broedeierproduktie voor legdoeleinden

De resultaten van deze groep bedrijven zijn in tabel 27 vergeleken met die van de gewone pluimveebedrijven met een gemiddelde hennenstapel van ca. 300 tot 1000 leghennen.

Tabel 27

GEMIDDELDE UITKOMSTEN OP GEWONE PLUIMVEEBEDRIJVEN EN OP VERMEERDERINGSBEDRIJVEN, BOEKJAREN 1961/62 EN 1962/63

	Gewone pluimveebedrijven (minder dan 1000 hennen)		Vermeerderingsbedrijven (legdoeleinden)	
	1961/62	1962/63	1961/62	1962/63
Gemiddeld aantal hennen per bedrijf	495	490	770	725
Gemiddeld aantal dieren per bedrijf	495	490	821	775
Per hen	gld.	gld.	gld.	gld.
Opbrengsten	22,65	28,60	26,25	31,50
Kosten (zonder arbeidsbeloning)	22,95	23,20	25,70	25,50
Arbeidsinkomen per leghen	% 0,30	5,40	0,55	6,00
Arbeidsinkomen per dier	% 0,30	5,40	0,50	5,65
<u>Per 100 eieren</u>				
Opbrengstprijis	9,30	12,35	11,15	14,40
Kostprijs:				
zonder arbeidsbeloning	9,45	9,75	10,85	11,40
met inbegrip van arbeidsbeloning	11,70	12,25	13,15	14,00
Eierproduktie per hen	213	208	206	201
Afgeleverde broedeieren	-	-	44	56

% = negatief.

Voor de vergelijking tussen de resultaten van de produktie van consumptieëieren en van broedeieren voor legdoeleinden kan het arbeidsinkomen per dier worden gebruikt.

In de jaren 1961/62 en 1962/63 blijkt het arbeidsinkomen per dier op deze vermeerderingsbedrijven 80 ct. en 25 ct. ofwel gemiddeld 55 ct.

per dier hoger te zijn dan het arbeidsinkomen per hen op de gewone bedrijven. In 1962/63 is het verschil in arbeidsinkomen dus aanzienlijk kleiner geweest dan in 1961/62.

In tabel 27 is eveneens de kostprijs per ei vermeld. Voor de vermeerderingsbedrijven is de arbeidsbehoefte per hen gelijk gesteld aan die op de gewone bedrijven. De arbeidsbesparing als gevolg van een grotere omvang van de hennenstapel is gecompenseerd door het hogere arbeidsverbruik in de broedeierproduktie. De in 1961/62 ontvangen prijs ligt voor beide produktierichtingen aanmerkelijk beneden de kostprijs.

De hoogte van de noodzakelijke prijs ter dekking van de kostprijs varieert voor de vermeerderingsbedrijven uiteraard met het aantal af te leveren broedeieren. Hoe groter het aantal broedeieren, hoe lager de noodzakelijke opbrengstprijzen. Ook de opbrengstprijzen van de consumptieëieren heeft invloed op de noodzakelijke opbrengstprijzen van broedeieren. In grafiek 8 wordt een en ander geïllustreerd.

b. Broedeierproduktie voor slachtdoeleinden

Op de vermeerderingsbedrijven met een broedeierproduktie voor slachtdoeleinden is het kostenniveau per hen aanmerkelijk hoger dan op de bedrijven die produceren voor legdoeleinden. De oorzaken hiervan zijn de volgende:

1. de verhouding hanen : hennen bedraagt op deze vermeerderingsbedrijven ongeveer 1 : 10. Op de bedrijven met een broedeierproduktie voor legdoeleinden is deze verhouding ongeveer 1 : 15. Deze verhoudingscijfers zijn gebaseerd op gemiddelde jaarcijfers;
2. de dieren zijn in het algemeen zwaarder en de eierproduktie per hen is lager.

Hieronder is, uitgegaan van de gemiddelde uitkomsten, een noodzakelijke opbrengstprijzen van de broedeieren voor slachtdoeleinden becijferd. Hierbij dient men de gestelde uitgangspunten niet uit het oog te verliezen. Voor het jaar 1962/63 is de volgende berekening te maken.

Kostprijs per 100 eieren (zie tabel 26)	
f. 16,20 + f. 3,- arbeidsbeloning = f. 19,20	
of nettokosten van	f. 33,60 per hen
opbrengst consumptieëieren 40 st. à 11,5 ct. =	f. 4,60 per hen
Kosten broedeieren	f. 29,00 per hen.

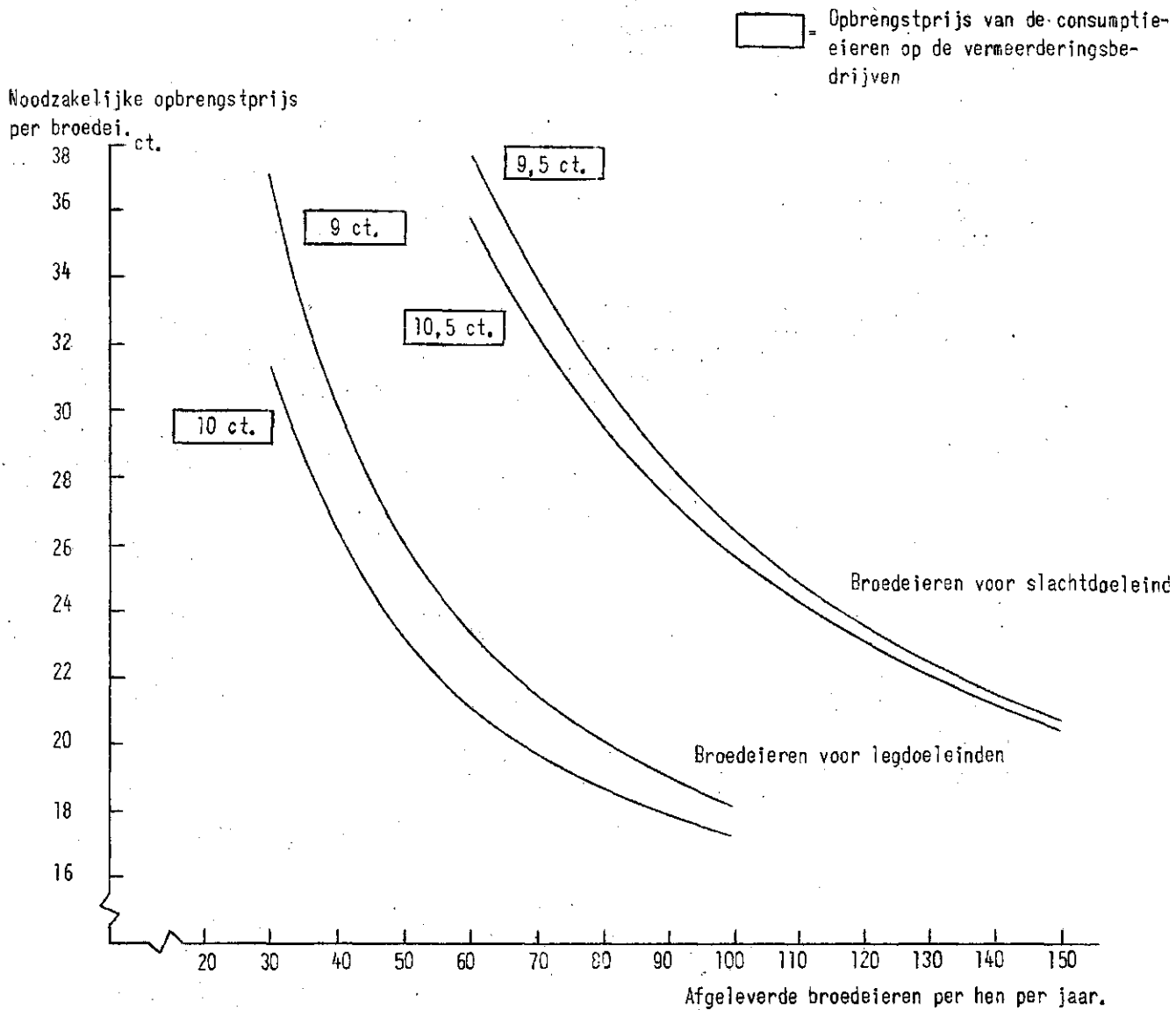
Afgeleverde broedeieren 135 stuks per hen.	
Noodzakelijke opbrengstprijzen per broedei	21,5 ct. (afgerond)
Ontvangen opbrengstprijzen per broedei	21,3 ct. "

De ontvangen prijs voor consumptieëieren ligt gemiddeld ongeveer 0,8 ct. beneden het prijspeil van de gewone bedrijven met consumptieëieren.

Ter oriëntatie is in grafiek 8 het verloop gegeven van de noodzakelijke opbrengstprijzen per broedei bij opbrengstprijzen van consumptieëieren van 9,5 en 10,5 ct. en een verschillend aantal afgeleverde broedeieren. De basisgegevens voor de opstelling van deze grafiek zijn ontleend aan de resultaten van de voorafgaande boekjaren.

Grafiek 8

NOODZAKELIJKE OPBRENGSTPRIJS PER BROEDEI IN VERHOUDING TOT DE AF TE LEVEREN BROEDEIEREN

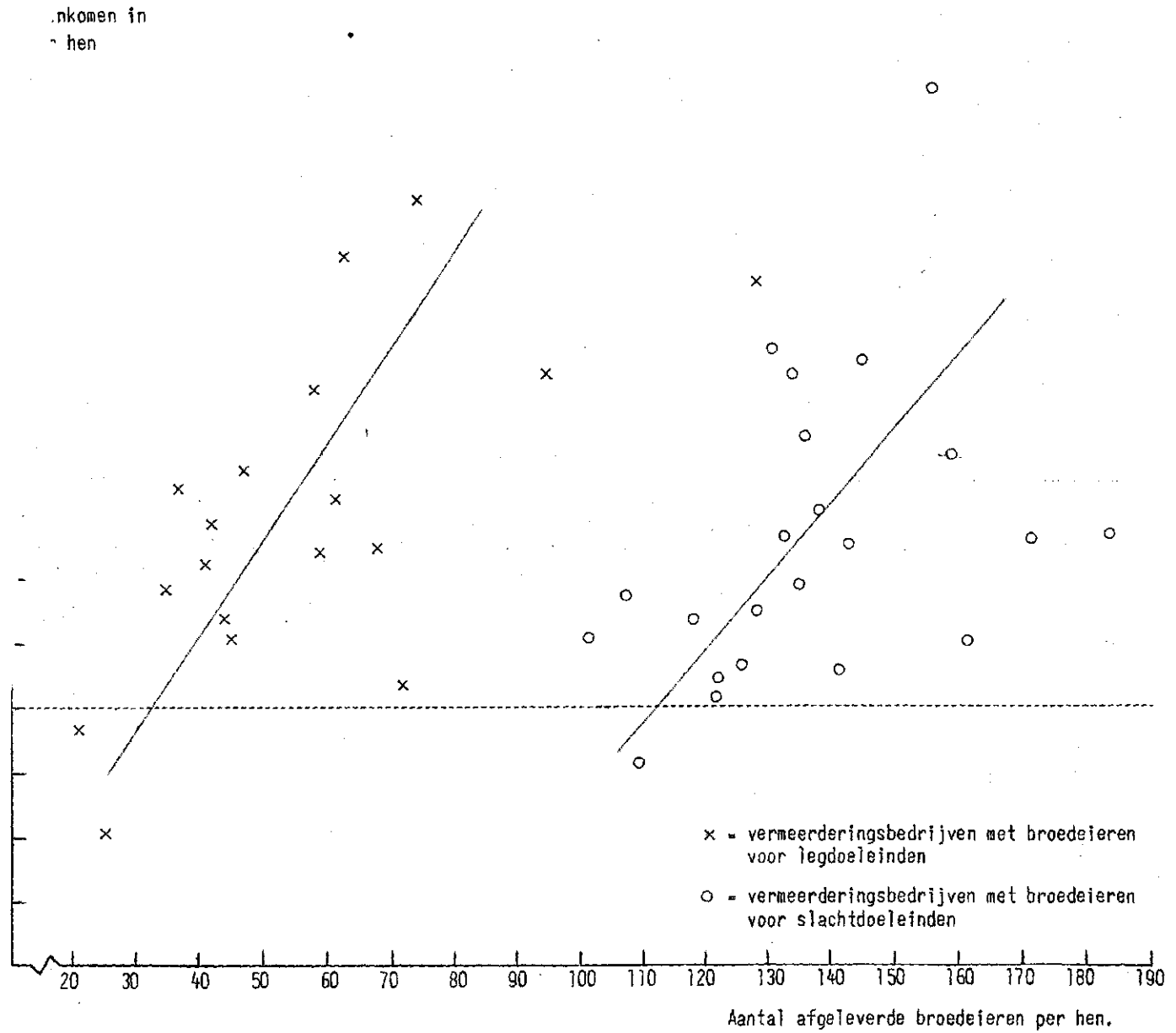

Uit grafiek 8 blijkt duidelijk dat de noodzakelijke opbrengstprijs per broedei in hoge mate wordt bepaald door het aantal af te leveren broedeieren per hen per jaar.

Hieruit kan worden afgeleid dat naarmate het aantal af te leveren broedeieren toeneemt het arbeidsinkomen stijgt ofwel de hoeveelheid af te leveren broedeieren is bepalend voor het niveau van het arbeidsinkomen per hen en per dier.

Grafiek 9

AANTAL AFGELEVERDE BROEDEIEREN PER HEN EN HET ARBEIDSINKOMEN PER HEN
(Boekjaar 1962/63)

Uit grafiek 9 blijkt dat ook in het boekjaar 1962/63 de hoogte van het arbeidsinkomen per hen in grote mate is bepaald door het aantal afgeleverde broedeieren per hen.

§ 3. Gemiddelde uitkomsten in de jaren 1956/57 t/m 1962/63 (n a c a l c u l a t i e s)

Een overzicht van de resultaten op de vermeerderingsbedrijven in de reeks van jaren (1956/57 t/m 1962/63) is in bijlage III vermeld.

Het feit dat deze gemiddelde uitkomsten betrekking hebben op bedrijven met een gemengd karakter maakt een beoordeling hiervan moeilijk.

Vooraf in de eerste jaren kenmerkten de bedrijven zich door een produktie van broedeieren zowel voor leg- als voor slachtdoeleinden. In het jaar 1961/62 zijn naast de 38 bedrijven met een gespecialiseerde produktie nog 18 bedrijven met een gemengde produktie in deze groep begrepen. In het jaar 1962/63 waren het nog slechts 7 bedrijven met een gemengde produktie.

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de vermeerderingsbedrijven vergeleken met die van de gewone pluimveebedrijven (produktie van consumptieëieren).

Tabel 28

VERLOOP VAN HET GEMIDDELDE ARBEIDSINKOMEN VAN DE ONDERNEMER PER HEN EN PER DIER OP GEWONE- EN VERMEERDERINGSBEDRIJVEN
(Gemiddelde volgens bedrijfsboekhoudingen in 1956/57 t/m 1962/63)

Boekjaar	Gewone pluimveebedrijven			Vermeerderingsbedrijven			
	eierproduktie per hen	arbeidsinkomen		eierproduktie per hen	arbeidsinkomen		
		per 100 eieren	per hen		per 100 eieren	per hen	per dier
	st.	gld.	gld.	st.	gld.	gld.	gld.
1956/57	211	2,30	4,85	187 (61)	2,00	3,75	3,50
1957/58	214	3,95	8,50	192 (91)	4,15	8,00	7,40
1958/59	215	2,10	4,55	186 (77)	3,10	5,75	5,25
1959/60	217	2,55	5,45	198 (79)	1,95	3,85	3,55
1960/61	212	3,15	6,65	189 (60)	2,15	4,10	3,80
1961/62	213	%0,15	%0,30	197 (77)	0,40	0,80	0,75
1962/63	208	2,60	5,45	184 (97)	3,00	5,55	5,15
Gemiddelde 1956/57 t/m 1962/63	213	2,35	5,00	190 (77)	2,40	4,55	4,20

() = afgeleverde broedeieren per hen.
% = negatief.

Uit tabel 28 blijkt dat het gemiddelde arbeidsinkomen per 100 eieren voor gewone- en voor vermeerderingsbedrijven in deze jaren ongeveer gelijk is geweest. Het arbeidsinkomen per hen en per dier was op de vermeerderingsbedrijven echter ca. f. 0,45 respectievelijk f. 0,80 lager dan het arbeidsinkomen per hen op de gewone bedrijven. Men ziet uit de jaarlijkse cijfers dat deze conclusie niet voor de afzonderlijke jaren geldt. De jaren 1959/60 en 1960/61 bijvoorbeeld waren voor de vermeerderingsbedrijven aanmerkelijk slechter.

HOOFDSTUK VI

DE UITKOMSTEN VAN DE KUIKENMESTERIJ IN 1962 EN 1963

§ 1. De onderzochte bedrijven

In 1961 besloot het Bestuur van het Landbouw-Economisch Instituut de kuikenmesterij eveneens in het bedrijfseconomisch onderzoek te betrekken. Sinds het najaar 1961 is dan ook op een aantal bedrijven met kuikenmesterij een speciale administratie ingevoerd waarin de financiële gegevens van deze bedrijfstak zijn verwerkt. Over de resultaten in 1962 is reeds een L.E.I.-verslag verschenen in november 1963 1).

Het onderzoek is beperkt tot de voornaamste gebieden: noordelijk Limburg, oostelijk Noordbrabant, Gelderland (Veluwe) en in Overijssel.

Het aantal onderzochte bedrijven en het aantal afgeleverde koppels in 1963 is in tabel 29 vermeld. Hierbij is een indeling gemaakt naar de koppelgrootte. De administratie op deze bedrijven geschiedde namelijk per afzonderlijk koppel en niet voor de totale mestkuikenproduktie per bedrijf.

Tabel 29

AANTAL BEDRIJVEN EN AANTAL AFGELEVERDE KOPPELS IN 1963

Gebieden	Aantal bedrijven	Afgeleverde koppels ingedeeld naar kuikens p. koppel				totaal
		minder dan 5000	5000-10000	10000-15000	meer dan 15000	
Overijssel	4	1	4	2	-	7
Veluwe	14	17	25	8	6	56
Noordbrabant	16	28	13	16	8	65
Limburg	17	15	36	25	-	76
Totaal	51	61	78	51	14	204

De koppelgrootte is gebaseerd op het aantal opgehokte kuikens. Een koppel is een aantal kuikens dat afzonderlijk afgemest wordt. Bovenvermelde gegevens geven daarom geen inzicht in de capaciteit van de hokken omdat ook binnen één hok verschillende koppels zijn te onderscheiden. Het aantal koppels met minder dan 5.000 kuikens is hierdoor beïnvloed, omdat op enkele bedrijven in een zelfde hok tegelijkertijd verschillende koppels met minder dan 5.000 kuikens zijn afgemest.

Uit tabel 29 blijkt dat op de onderzochte bedrijven in Noordbrabant de koppelgrootte kleiner is dan in de overige gebieden. Het aantal koppels met minder dan 5.000 kuikens is in dit gebied relatief groot. In de overige gebieden is de koppelgrootte van 5.000-10.000 kuikens van overwegende betekenis.

1) Verslag No. 48 "De uitkomsten van de kuikenmesterij in 1962".

§ 2. De uitkomsten van de kuikenmesterij in de jaren 1962 en 1963 (nacalculaties)

In bijlage IV is een overzicht vermeld van de gemiddelde uitkomsten van de kuikenmesterij. Deze gemiddelde resultaten zijn berekend met behulp van de uitkomsten van de afzonderlijke koppels. Elke koppel betekent dus een waarneming voor de berekening van deze gemiddelde resultaten.

Een samenvatting van de gemiddelde uitkomsten is in tabel 30 vermeld.

Tabel 30

GEMIDDELDE UITKOMSTEN VAN DE KUIKENMESTERIJ IN 1962 EN 1963

	1962	1963
Aantal koppels of waarnemingen	201	204
Aantal opgehokte kuikens per koppel	7355	7915
Lengte van de mestperiode in dagen	61	60
<u>Per afgeleverd mostkuiken</u>		
Levend eindgewicht in grammen	1197	1256
Opbrengst	f.2,-	f.2,10
Kosten: aankoop kuikens	f.0,43	f.0,45
voeder	f.1,19	f.1,23
diverse kosten	f.0,18	f.0,17
totaalkosten (zonder arbeid)	f.1,80	f.1,85
Arbeidsinkomen	f.0,20	f.0,25
<u>Per 1000 kg afgeleverd gewicht</u>		
Opbrengst	f.1671,-	f.1666,-
Kosten: aankoop kuikens	f.357,-	f.366,-
voeder	f.995,-	f.977,-
diverse kosten	f.155,-	f.143,-
totaalkosten (zonder arbeid)	f.1507,-	f.1486,-
Arbeidsinkomen	f.164,-	f.180,-
<u>Arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag</u>	f.3,05	f.3,85

Het eindresultaat is gegeven in het arbeidsinkomen per afgeleverd kuiken, per 1000 kg afgeleverd produkt en per 1000 opgehokte kuikens per mestdag. Het arbeidsinkomen is de beloning voor de handenarbeid, de bedrijfsleiding en de ondernemerswinst/verlies. Uit de vergelijking blijkt dat het arbeidsinkomen in 1963 is gestegen ten opzichte van 1962. Verschillende factoren hebben hiertoe bijgedragen.

Ondanks een iets kortere duur van de mestperiode (+ 1,5%) is het levend gewicht per kuiken gestegen met ca. 5%. De opbrengstprijs per kg levend gewicht bedroeg in beide jaren f. 1,66. De stijging van de geldopbrengst per kuiken kan dan ook geheel worden toegeschreven aan een

zwaarder eindgewicht.

Voor het kostenniveau is het belangrijk dat het voederverbruik per kg afgeleverd gewicht is gedaald. Een daling die gedeeltelijk is gecompenseerd door een stijging van de voederprijs met ruim 1%. De voederkosten per kg afgeleverd gewicht daalde uiteindelijk met 2%.

Naast een stijging van de aankoopkosten van de kuikens was er een daling van de diverse kosten waarin begrepen de brandstofkosten en de hokkosten.

De kosten per kg levend gewicht waarin de arbeidskosten niet zijn begrepen, blijken in 1963 2 cent lager te zijn. Bij ongeveer dezelfde opbrengstprijzen steeg hierdoor het arbeidsinkomen per 1000 kg met f. 16,-.

Een belangrijk kengetal als maatstaf voor de beloning van de handenarbeid, bedrijfsleiding en de ondernemerswinst tezamen is het arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per dag. In 1963 blijkt dat er per 1000 kuikens per dag ca. 80 cent hoger arbeidsinkomen is behaald. Dit is een stijging ten opzichte van het jaar 1962 van ruim 26%.

§ 3. G e m i d d e l d e u i t k o m s t e n p e r g e b i e d

Bij de berekening van de gemiddelde uitkomsten per gebied zijn de gegevens van de Veluwe en Overijssel tezamen genomen. Aangezien het grootste deel van deze bedrijven op de Veluwe liggen ($\pm 80\%$) zullen wij dit gebied verder aanduiden als Veluwe e.o. (en omstreken).

Voor een beoordeling van de resultaten per gebied zijn alleen de belangrijkste kengetallen betreffende het jaar 1963 in tabel 31 vermeld.

Tabel 31

GEMIDDELDE UITKOMSTEN VAN DE KUIKENMESTERIJ IN HET JAAR 1963

	Veluwe e.o.	Noord- brabant	Limburg	Alle gebieden
Aantal koppels of waarnemingen	63	65	76	204
Aantal opgehokte kuikens per koppel	7555	8165	7990	7915
Lengte van de mestperiode in dagen	61	60	59	60
Levend eindgewicht per kuiken in gr.	1262	1256	1254	1256
Voederverbruik per kg afgeleverd gewicht kg	2,45	2,35	2,30	2,36
Verwarming: gas	30%	-	12%	14%
olie/petroleum	70%	100%	87%	86%
Opbrengstprijzen per kg levend gewicht				
gld.	1,66	1,65	1,66	1,66
Voederprijs per 100 kg	gld. 42,35	39,65	41,85	41,30
Resultaten per afgeleverd kuiken				
Opbrengsten	f.2,11	f.2,09	f.2,10	f.2,10
Kosten zonder arbeid	f.1,96	f.1,78	f.1,84	f.1,85
Arbeidsinkomen	f.0,15	f.0,31	f.0,26	f.0,25
Arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag	f.2,90	f.4,45	f.4,15	f.3,85

De verschillen tussen de gebieden zijn aan de opbrengstenkant niet zo groot. Het zijn dan ook de verschillen in het kostenniveau waar- door het arbeidsinkomen per kuiken en per mestdag nogal uiteenloopt.

Het voederverbruik per kg afgeleverd gewicht is op de Veluwe e.o. het hoogst. Ook de gemiddelde voederprijs is in deze gebieden hoger dan in Brabant en Limburg. Beide factoren tezamen verklaren een groot deel van de verschillen, zoals blijkt uit de voederkosten per kg afgeleverd gewicht.

Voederkosten per kg afgeleverd gewicht:

Veluwe e.o.	2,45 kg à f. 0,4235 = f. 1,04
Noordbrabant	2,35 kg à f. 0,3965 = f. 0,93
Limburg	2,30 kg à f. 0,4185 = f. 0,96

§ 4. De spreiding in het arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag

Het resultaat van elk koppel kuikens kan worden weergegeven door de opbrengsten te verminderen met de kosten waarin geen arbeidskosten zijn begrepen. Deze uitkomst wordt aangeduid met arbeidsinkomen of wel de totale beloning voor handenarbeid, bedrijfsleiding en ondernemers- winst. 1)

Om te weten wat er per mestdag is verdiend, wordt het totale arbeids- inkomen per koppel omgerekend per 1000 opgehokte kuikens en gedeeld door het aantal mestdagen. De uitkomst geeft dan het arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag. Voor een vergelijking van de resultaten die op de verschillende bedrijven zijn behaald, is dit kengetal gebruikt.

In voorgaande tabellen is het gemiddelde arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag vermeld. Evenals bij de produktie van con- sumptieëieren blijkt ook voor de kuikennestrij een vrij grote spreiding in de resultaten aanwezig te zijn. Voor het jaar 1963 is de spreiding in de resultaten van alle koppels gegeven en de spreiding in de gemiddelde resultaten per bedrijf over alle in 1963 afgemeste koppels.

Tabel 32

PROCENTUELE VERDELING VAN HET AANTAL KOPPELS EN VAN HET AANTAL BEDRIJVEN NAAR HET ARBEIDSINKOMEN PER 1000 OPGEHOKTE KUIKENS PER MESTDAG IN 1963

Arbeidsink. per 1000 opgehokte kuikens p. mestdag	Alle koppels				Gem. per bedrijf over alle koppels totaal
	Veluwe e.o.	Brabant	Limburg	totaal	
	%	%	%	%	%
Meer dan f. 9,-	2	3	1	2	-
f. 7,- - f. 9,-	8	15	12	11	6
f. 5,- - f. 7,-	22	35	26	28	30
f. 3,- - f. 5,-	19	17	26	21	33
f. 1,- - f. 3,-	24	17	26	22	22
1/2 f. 1,- - f. 1,-	11	6	7	8	8
1/2 f. 3,- - 1/2 f. 1,-	8	3	1	4	1
1/2 f. 5,- - 1/2 f. 3,-	6	2	1	3	-
Minder dan 1/2 f. 5,-	-	2	-	1	-
Totaal	100	100	100	100	100

1) De rente over het geïnvesteerde vermogen is dus wel in de kosten begrepen.

De spreiding in het verkregen arbeidsinkomen per 1000 kuikens per mestdag is vrij groot. Voor ca. 70% van de koppels is er een spreiding van f. 1,- tot f. 7,- per 1000 kuikens per mestdag. Op de Veluwe e.o. zijn het 65% van de koppels die binnen deze grenzen vallen; in Brabant 69% en in Limburg 78% van het aantal koppels. Hieruit is te concluderen dat de spreiding in Limburg kleiner is dan in de overige gebieden.

De spreiding in het gemiddelde arbeidsinkomen per bedrijf is eveneens kleiner dan die van de uitkomsten der afzonderlijke koppels. Binnen het jaar bestaat er namelijk voor de afzonderlijke bedrijven een compensatie van mee- en tegenvallers waardoor de uitersten wegvallen. Er blijkt dan 85% van de bedrijven een variatie in het arbeidsinkomen te hebben van f. 1,- tot f. 7,- per 1000 kuikens per mestdag. Verder blijkt dat op ca. 5% van de bedrijven geen arbeidsinkomen is behaald.

Wanneer de arbeidskosten en de beloning voor bedrijfsleiding worden gesteld op f. 1,85 per 1000 opgehokte kuikens per mestdag dan betekent dit dat op ca. 20% van de bedrijven geen ondernemerswinst is behaald, of dat op deze bedrijven in 1963 met verlies is gewerkt.

§ 5. Enige belangrijke oorzaken van verschillen in bedrijfsuitkomsten

De spreiding in de resultaten is van bedrijf tot bedrijf vrij groot. Verschillende factoren beïnvloeden deze resultaten zoals voederverbruik en voederprijs, opbrengstprijis, sterfterisico, rassen e.a.

Het is thans nog niet mogelijk geweest de verschillen in bedrijfsuitkomsten in hun onderlinge samenhang te analyseren.

Het is de bedoeling in de toekomst hieraan de nodige aandacht te besteden waarbij ook een aantal technische gegevens van de bedrijven over huisvesting en verzorging van de koppels in het onderzoek zullen worden betrokken.

Thans is volstaan met het vermelden van enige samenhangen in de uitkomsten die het eindresultaat in sterke mate hebben beïnvloed.

a. Voederprijs

Het ligt voor de hand dat wanneer men een hoge voerprijs betaald het eindresultaat hierdoor ongunstig wordt beïnvloed indien namelijk deze hoge voerprijs niet tevens met voordelen gepaard gaat zoals bijvoorbeeld een hogere opbrengstprijis of een betere voederomzetting.

In tabel 31 is reeds gebleken dat er tussen de verschillende gebieden wel een verschil in voerprijs was doch dat de opbrengstprijis voor alle gebieden ongeveer gelijk was. Het gebied met de hoogste voerprijs had dan ook het laagste arbeidsinkomen. Een dergelijk verschijnsel doet zich niet alleen voor tussen de gebieden maar eveneens binnen een bepaald gebied.

De gemiddelde uitkomsten per koppel per bedrijf zijn in 1963 voor alle gebieden ingedeeld naar hoge en lage voerprijzen ten opzichte van de gemiddelde voerprijs per gebied. Deze uitkomsten zijn in tabel 33 vermeld.

RESULTATEN BIJ EEN INDELING VAN DE BEDRIJVEN
NAAR HOGE EN LAGE VOERPRIJZEN IN 1963

	Hoge voerprijs	Lage voerprijs	Vershil
Lengte van de mestperiode in dagen	61	60	+1
Levend eindgewicht in grammen	1274	1261	+13
Voederverbruik per kg afgeleverd gewicht in kg	2,41	2,36	+0,05
Voederprijs per 100 kg in gld.	43,30	39,75	+3,55
Voederkosten per kg afgeleverd gewicht in gld.	1,04	0,94	+0,10
Opbrengstprijis per kg afgeleverd gewicht in gld.	1,67	1,65	+0,02
Arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag in gld.	3,-	4,50	-1,50

De groepen bedrijven verschillen niet veel ten aanzien van de lengte van de mestperiode, het levend eindgewicht en het voederverbruik per kg afgeleverd gewicht. Ook blijkt dat de hogere voederprijs slechts voor een klein gedeelte is gecompenseerd door een hogere opbrengstprijis, zodat per kg afgeleverd gewicht een nettoverschil resulteert van 10 cent - 2 cent = 8 cent per kg.

Bij een sterfte van 6% betekent een verschil van 8 cent per kg levend gewicht een lager arbeidsinkomen van ongeveer f. 1,50 per 1000 opgehokte kuikens per mestdag 1). Het verschil in arbeidsinkomen tussen beide groepen is dan ook hoofdzakelijk veroorzaakt door de hogere voerprijs die op onvoldoende wijze door andere factoren is gecompenseerd.

b. Voederverbruik per kg levend gewicht

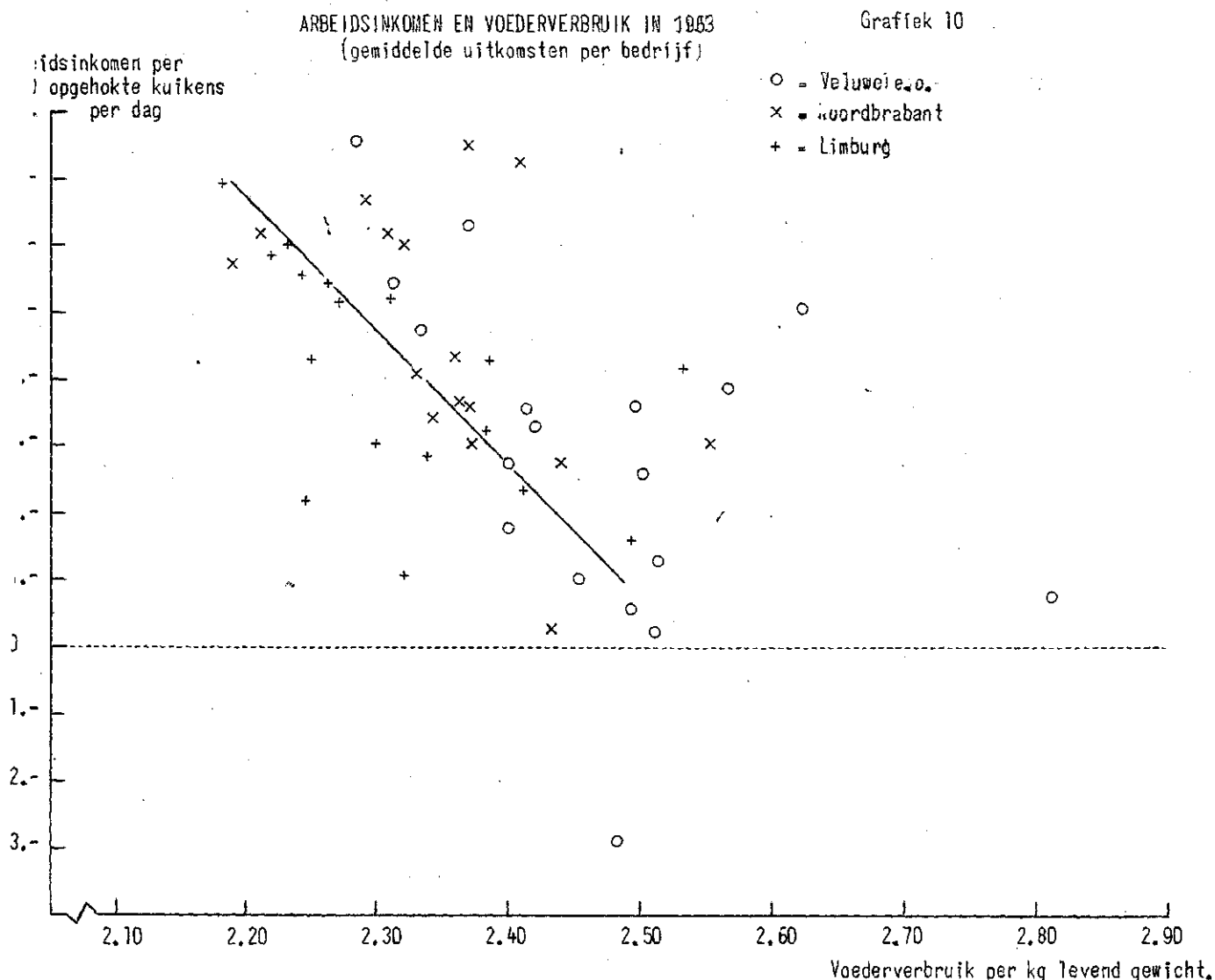
Naast de voederprijs beïnvloedt het voederverbruik het resultaat in belangrijke mate.

De betekenis van het voederverbruik blijkt uit grafiek 10 waarin op de horizontale as is uitgezet het voederverbruik per kg levend gewicht en op de verticale as het arbeidsinkomen per 1000 opgefokte kuikens per mestdag. Voor de opstelling van deze grafiek zijn eveneens de gemiddelde uitkomsten per bedrijf gebruikt.

1) 1000 opgehokte kuikens = 940 afgeleverde kuikens.

940 kuikens à 1265 gram = 1189 kg afgeleverd gewicht.

1189 kg à f. 0,08 = f. 95,- of wel $\frac{f. 95,-}{61} = \text{ca. f. 1,50}$ per mestdag.

Op de bedrijven met een laag voederverbruik per kg levend gewicht is het arbeidsinkomen hoger dan op de bedrijven met een hoog voederverbruik per kg levend gewicht. Uit deze grafiek blijkt eveneens dat de bedrijven op de Veluwe en omstreken in het algemeen een hoog voederverbruik te zien geven. Dit betekent dat naast voederprijs ook het voederverbruik een gemiddeld lager inkomen voor dit gebied veroorzaakt.

Uitgaande van een verschil van 0,2 kg voederverbruik per kg levend gewicht zal het arbeidsinkomen als gevolg hiervan ca. f. 1,65 per 1000 kuikens per mestdag verschillen 1).

Samenvattend is de conclusie dat een groot deel van de verschillen tussen de uitkomsten van de bedrijven zijn te verklaren uit verschillen in voederprijs en opbrengstprijs en uit de verschillen in voederomzetting.

1) 0,2 kg voeder à f. 41,- per 100 kg = 8¹/₂ cent per kg levend gewicht.
940 kuikens à 1265 gram = 1189 kg afgeleverd gewicht.

1189 kg à f. 0,08⁵ = f. 100,- of wel $\frac{f. 100,-}{60} = f. 1,65$ per mestdag.

c. De kuikenbezetting per bedrijf.

Met de kuikenbezetting per bedrijf is bedoeld de capaciteit van een bedrijf per mestperiode aan te geven. Een andere aanduiding voor dit kengetal zou kunnen zijn de produktieomvang.

Voor het jaar 1963 zijn de bedrijven per gebied ingedeeld naar de kuikenbezetting of de produktieomvang. In verband met het totale aantal waarnemingen (51) zijn twee groepen bedrijven onderscheiden, waarbij voor elke groep is gestreefd naar een zelfde aantal bedrijven per gebied. De verschillen in voerprijs per gebied zijn op deze wijze uitgeschakeld.

In tabel 34 zijn deze gemiddelde resultaten per groep vermeld.

Tabel 34

RESULTATEN BIJ EEN INDELING VAN DE BEDRIJVEN NAAR DE KUIKENBEZETTING
PER BEDRIJF IN 1963

	Minder dan 8000 kuikens	Meer dan 8000 kuikens	Vershil
Kuikenbezetting per bedrijf	ca. 5200	ca. 14700	- ca. 9500
Lengte van de mestperiode in dagen	60	61	- 1
Levend eindgewicht in grammen	1289	1255	+ 34
Voederverbruik per kg afgeleverd gewicht in kg	2,38	2,37	+ 0,01
Voerprijs per 100 kg in gld.	40,75	41,75	- 1,-
Voederkosten per kg afgeleverd gewicht in gld.	0,97	0,99	- 0,02
Opbrengstprijs per kg afgeleverd gewicht in gld.	1,66	1,66	-
Arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag in gld.	4,15	3,75	+ 0,40

De bedrijven met een kleine bezetting hebben in verhouding tot het levend eindgewicht een kortere mestduur.

De voerprijs blijkt op de bedrijven met een kleine bezetting lager te zijn. Een verklaring is hiervoor niet zonder meer te geven omdat verschillende factoren hiertoe kunnen bijdragen.

Het verschil in voerprijs is oorzaak dat op de bedrijven met een kleine bezetting het arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag ongeveer 40 cent hoger is.

De voordelen van een grotere bezetting wegen in de vergelijking volgens tabel 34 dus ongeveer op tegen het voordeel van een kortere mestduur die op de bedrijven met een kleine bezetting is geconstateerd.

Overigens is een hogere voerprijs op de bedrijven met een grote bezetting niet zonder meer aanvaardbaar en noodzakelijk te achten. Bij een grote voederafneming lijkt een lagere prijs meer in overeenstemming te zijn met de handelsgebruiken.

d. Het arbeidsverbruik, de arbeidskosten en het arbeidsinkomen per uur

In de voorgaande beschouwingen over de uitkomsten van de kuikenmesterij is het arbeidsinkomen gebruikt als maatstaf voor een beoordeling. Het arbeidsinkomen is de beloning voor drie bestanddelen namelijk de handenarbeid, de bedrijfsleiding en het ondernemersrisico (winst of verlies).

De bepaling van het niveau van elk van deze factoren is arbitrair. De handenarbeid en de bedrijfsleiding zijn in het bijzonder bij de kuikenmesterij moeilijk te splitsen. In L.E.I.-verslag No. 48 is dit probleem reeds naar voren gebracht en gesteld dat de noodzakelijke controlearbeid moet zijn begrepen in de arbeidsuren. Het betreft de uren die een vakbekwaam persoon nodig heeft om meermalen per dag aandacht te besteden aan kuikens en aan apparatuur (voederketting, ventilatie en verwarming).

Het arbeidsonderzoek voor de kuikenmesterij is momenteel nog niet zo ver gevorderd dat andere normen dan die volgens Verslag No. 48 kunnen worden gebruikt. Deze arbeidsuren zijn nog hoofdzakelijk ontleend aan Amerikaanse gegevens. Uit voorlopige resultaten is echter de indruk verkregen dat de in Verslag No. 48 genoemde normen ruim zijn gesteld. In verband hiermede zijn deze uren met 10% verlaagd. Bij de beoordeling van deze uren dient men het globale karakter hiervan niet uit het oog te verliezen. Het doel, waarvoor zij in dit verslag zijn gebruikt, is de betekenis van de arbeid in de produktiekosten aan te geven.

Het arbeidsverbruik kan op verschillende wijzen worden aangegeven; namelijk per koppel, per 1000 opgehokte kuikens, per 1000 afgeleverde mestkuikens, per 1000 kg levend gewicht e.a.

In het arbeidsverbruik zijn alle uren begrepen voor verzorging van de kuikens, het onderhoud en reinigen van de hokken en de controlewerkzaamheden.

Ter oriëntering zijn in tabel 35 de in rekening gebrachte uren vermeld. Er is een gemiddeld afleveringsgewicht van 1250 gram per dier en een sterfte van 6% aangehouden.

Tabel 35

ARBEIDSVERBRUIK IN DE KUIKENMESTERIJ

Aantal opgehokte kuikens per koppel	Uren per koppel	Omgerkende uren per		
		1000 afgeleverde kuikens	1000 opgehokte kuikens	1000 kg levend gewicht
5000	210	45	42	36
7500	270	38 $\frac{1}{2}$	36	30 $\frac{1}{2}$
10000	325	34 $\frac{1}{2}$	32 $\frac{1}{2}$	27 $\frac{1}{2}$
12500	370	31 $\frac{1}{2}$	29 $\frac{1}{2}$	25
15000	410	29	27 $\frac{1}{2}$	23

In de arbeidskosten is eveneens de beloning voor bedrijfsleiding begrepen, die is gebaseerd op de gebruikte normen voor beleidsberekeningen. 1)

De beloning voor de ondernemer is het verschil tussen opbrengsten en kosten met inbegrip van de arbeidskosten en bedrijfsleiding.

1) 10% van de kosten voor arbeid, werktuigen en rente.

Eenvoudigheidshalve zullen alleen de kosten en opbrengsten per afgeleverd kuiken worden beoordeeld. In verband met hetgeen in het voorgaande onder c (de kuikenbezetting per bedrijf) is geconstateerd, zullen geen verschillen in kosten en opbrengsten worden aangehouden voor een verschillende kuikenbezetting.

Tabel 36

KOSTEN EN OPBRENGSTEN IN 1962 EN 1963

Jaren	1962			1963		
	5000	10000	15000	5000	10000	15000
Aantal opgehokte kuikens per koppel	5000	10000	15000	5000	10000	15000
Per 1000 afgeleverde kuikens	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Opbrengsten	2000	2000	2000	2100	2100	2100
Kosten zonder arbeid	1800	1800	1800	1850	1850	1850
Arbeidskosten en bedrijfsleiding	121	93	79	133	102	87
Totaalkosten (met inbegrip van arbeid)	1921	1893	1879	1983	1952	1937
Winst	79	107	121	117	148	163

De arbeid is voor het jaar 1962 gewaardeerd tegen f. 2,40 per uur en voor het jaar 1963 tegen f. 2,65 per uur.

Niettegenstaande de stijging van het loonpeil is het winstsaldo in 1963 toegenomen met ca. 4 cent per afgeleverd kuiken.

Het arbeidsinkomen per uur bij een verschillende bezetting blijkt uit tabel 37.

Tabel 37

ARBEIDSINKOMEN PER UUR IN 1962 EN 1963 BIJ VERSCHILLENDE OMVANG

	1962	1963
Arbeidsinkomen per 1000 afgeleverde kuikens (arbeid + bedrijfsleiding + winst)	f.200,-	f.250,-
Arbeidsinkomen per arbeidsuur:		
bij 5000 kuikens per koppel	f.4,45	f.5,55
bij 10000 kuikens per koppel	f.5,80	f.7,25
bij 15000 kuikens per koppel	f.6,90	f.8,60

Wanneer de totale beloning voor arbeid, bedrijfsleiding en ondernemersrisico wordt toegerekend aan de arbeidsuren, zoals in tabel 37 is geschied, dan blijkt de stijging per gewerkt uur in 1963 ten opzichte van 1962 te variëren van f. 1,10 tot f. 1,70 per arbeidsuur. Een stijging die ruim voldoende is geweest om de gestegen arbeidskosten per gewerkt uur te compenseren.

De invloed van de kuikenbezetting op de kosten (zonder arbeid) en de opbrengsten is niet groot gebleken. 1) Voor een efficiënt gebruik van de arbeid heeft de kuikenbezetting echter wel betekenis, zoals uit tabel 35 en 36 bleek.

1) Zie punt c in deze paragraaf.
1644

§ 6. Het verloop van de produktie en van de opbrengstprijzen

In grafiek 11 is het verloop gegeven van de opbrengstprijzen per kg levend gewicht in de jaren 1961 t/m 1964. Uit deze grafiek blijkt dat na een sterke daling vanaf januari 1961 tot augustus 1961 een stijging volgde die eerst in mei 1962 haar hoogtepunt bereikte. Na een kleine daling tot september 1962 handhaafden de prijzen zich op ca. f. 1,65 per kg. Na mei 1963 was er weer een geleidelijke verbetering van het prijspeil die zich ook gedurende het jaar 1963 handhaafde en zich voortzette tot in 1964 (april 1964). Hierna begint weer een daling in het prijspeil.

In tegenstelling tot het jaar 1962 met prijsschommelingen, geeft het jaar 1963 een meer gelijkmatig prijsniveau te zien met een stijging gedurende het jaar van f. 1,65 per kg tot f. 1,70 per kg levend gewicht. Het jaar 1964 laat zich na juli 1964 minder gunstig aanzien. In het najaar is er echter weer een stabilisatie van het prijspeil; de daling is namelijk tot stilstand gekomen.

Het verloop van de produktie 1) is eveneens in deze grafiek vermeld. De scherpe prijsdaling in 1961 van f. 1,72 tot f. 1,55 hangt blijkbaar samen met een vrij sterke produktieuitbreiding gedurende de zomermaanden van dat jaar. Na januari 1962 neemt de produktie geleidelijk toe en handhaaft zich aanvankelijk in het najaar 1962 en voorjaar 1963 op een ongeveer gelijk niveau. In de zomer 1963 neemt de produktie weer toe. Na augustus 1963 is er namelijk ook een toenemende vraag voor export die ongeveer gelijke tred houdt met de toenemende produktie. Ook de uitbreiding van de produktie in 1964, die is geschat op basis van de inleg van broedeieren, loopt parallel met een uitbreiding van de exportcijfers. Het prijspeil ondervindt daarom geen al te grote invloed van deze vergroting van de produktie.

De hoeveelheid die beschikbaar is gekomen voor binnenlandse consumptie, is afgeleid van de totale produktie verminderd met de export. In deze gegevens zijn ook de voorraadmutaties begrepen. Ten einde het binnenlandse verbruik van mestkuikens enigszins te benaderen, is met het oog op deze voorraadmutaties een voortschrijdend tweejaarlijk gemiddelde berekend op basis van de jaarlijks voor het binnenlandse verbruik ter beschikking gekomen hoeveelheden.

Tabel 38

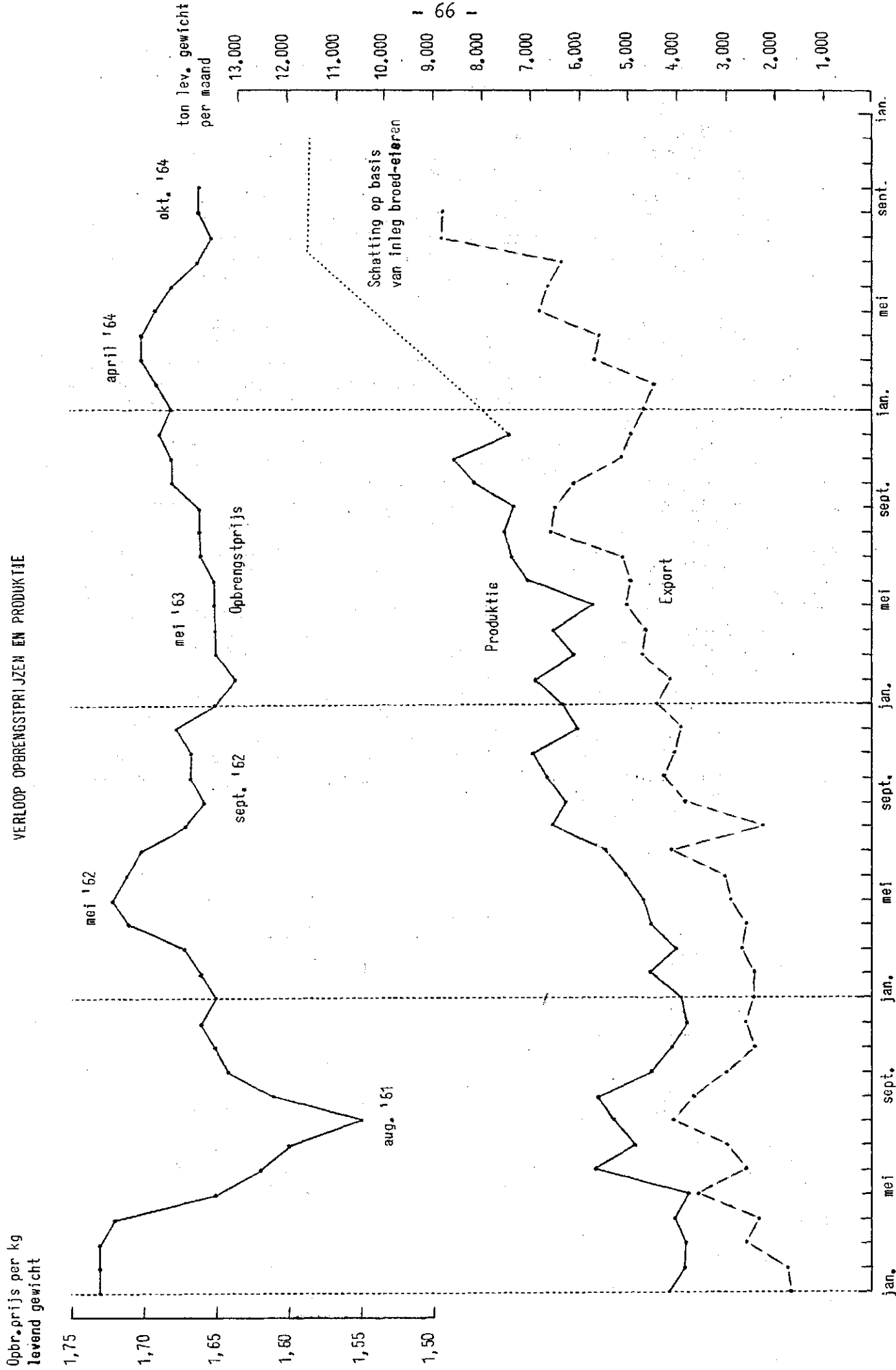
VERBRUIK VAN MESTKUIKENS IN KG PANKLAAR GEWICHT^{x)} PER HOOFD VAN DE BEVOLKING

1961/62	1,38 kg
1962/63	1,44 kg
1963/64 (gedeeltelijk raming)	1,84 kg
1964/65 (raming)	2,45 kg

x) Panklaar gewicht = 70% van levend gewicht.

1) De produktiecijfers per maand zijn afgeleid omdat hierover geen gegevens beschikbaar waren. De maandelijkse inlegcijfers van broedeieren voor de kuikenmesterij zijn hierbij gebruikt om een verdeling te maken van de gegeven jaarproduktie over de verschillende maanden van het jaar.

VERLOOP OPBRENGSTPRIJZEN EN PRODUKTIE

De toegenomen produktie vindt zowel in het binnenland als in het buitenland afzetmogelijkheden. Er blijkt uit het gelijkmatig prijsniveau dat zowel vraag als aanbod zich tot het najaar 1964 vrijwel parallel ontwikkeld hebben.

Het is niet eenvoudig de toekomstige ontwikkelingen in de kuikenerij aan te geven. Met behulp van het verloop van produktie, export en verbruik in de afgelopen jaren kan wellicht op korte termijn iets worden voorspeld (tabel 39).

Tabel 39

PRODUKTIE, EXPORT EN BINNENLANDS VERBRUIK VAN MESTKUIKENS
(x 1000 TON PANKLAAR GEWICHT)

Jaar	Binnenlands verbruik	Export	Produktie
Uitkomsten voor: 1961	14,2	23,3	37,5
1962	15,8	26,9	42,7
1963	19,5	43,5	63,0
Raming : 1964	28,8	59,3	88,1
1965	32,0	70,0	102,0

De gegevens over produktie, export en binnenlands verbruik in tabel 39 zijn omgerekend op "panklaar gewicht", waarbij 100 kg levend gewicht is gelijkgesteld aan 70 kg panklaar gewicht.

Voor 1964 is de produktie geraamd op basis van de inleg van broed-eieren. Voor het jaar 1965 nemen wij het produktieniveau aan dat gold in het najaar van 1964. Op grond van deze gegevens is er voor 1965 een produktie van ca. 145.000 ton levend gewicht te berekenen.

Een stabiel prijspeil vereist echter dat de export in 1965 toeneemt, evenals het binnenlandse verbruik. Voor 1965 is geraamd dat het binnenlands verbruik zal toenemen tot ca. 2,55 kg (panklaar gewicht) per hoofd van de bevolking. Een schatting die is gebaseerd op het verbruik in de achterliggende jaren.

De geraamde produktie voor 1965 betekent een uitbreiding ten opzichte van voorgaande jaren die door een toeneming van de export en het binnenlandse verbruik zal moeten worden gecompenseerd ten einde een prijsdaling te voorkomen. Wellicht is onder invloed van de dalende rentabiliteit in de legkippensector de produktie van slachtkuikens in 1964 in vrij sterke mate toegenomen. Een toeneming die medio 1964 een prijsdaling veroorzaakte die in het najaar 1964 weer tot stilstand kwam. Op grond hiervan is de verwachting gebaseerd dat in 1965 vraag en aanbod van mestkuikens parallel zal blijven verlopen. Hierdoor wordt een prijsdaling voorkomen en wellicht dat enig prijsherstel zal optreden.

§ 7. K o s t p r i j s v a n m e s t k u i k e n s (v o o r c a l c u -
l a t i e 1965)

In deze paragraaf is een berekening gegeven van de kostprijs van mestkuikens bij het voor de naaste toekomst te verwachten prijspeil.

Evenals voor de kostprijsberekening van consumptieëieren geldt deze berekening voor gemiddelde omstandigheden. Voor de documentatie zijn de resultaten gebruikt van de onderzochte bedrijven in de jaren 1962 en 1963.

Tabel 40

PRODUKTIEKOSTEN VAN SLACHTKUIKENS IN 1965
Voorcalculatie

I. Algemene gegevens			
1.	Aantal opgehokte kuikens	10.000 stuks	
2.	Sterfte opgehokte kuikens	5 %	
3.	Lengte van de mestperiode	60 dagen	
4.	Levend eindgewicht	1250 gram	
5.	Voederverbruik per kg afgeleverd gewicht	2,35 kg	

II. Specificatie van de kosten		Per koppel	Per afgel. kuiken	Per 1000 kg afgel. gewicht
		gld.	gld.	gld.
6.	Arbeidskosten	1040,-	0,11	88,-
7.	Beloning v. bedrijfsleiding	119,-	0,01	10,-
8.	Aankoop kuikens	4400,-	0,46	371,-
9.	Voederkosten	12097,-	1,27	1019,-
10.	Strooisel	202,-	0,02	17,-
11.	Ziektenbestrijding	166,-	0,02	14,-
12.	Elektriciteit, verwarming e.d.	594,-	0,06	50,-
13.	Afschrijving, onderhoud, rente	713,-	0,08	60,-
14.	Overige kosten	119,-	0,01	10,-
15.	Totaal brutokosten	19450,-	2,04	1639,-
16.	af: opbrengstwaarde mest	95,-	0,01	8,-
17.	Totaal nettokosten	19355,-	2,03	1631,-

Enige toelichting op de kosten

6. De arbeidskosten zijn berekend met behulp van de in tabel 35 vermelde uren. Het loonpeil met inbegrip van sociale lasten bedraagt ca. f. 3,20 per gewerkt uur.
7. De beloning voor bedrijfsleiding is bepaald op basis van 10% van de arbeidskosten, werktuigkosten en rentekosten.
8. De kosten voor aankoop van kuikens is gebaseerd op een prijs van f. 0,44 per aangekocht kuiken.
9. Het voederverbruik is gebaseerd op 2,35 kg per kg afgeleverd gewicht. De gemiddelde voederprijs bedroeg in 1962 - f. 40,80 per 100 kg en in 1963 - f. 41,30. Voor de naaste toekomst is op grond van de huidige groothandelsprijzen een prijs ingecalculeerd van f. 43,35 per 100 kg.
- 10/14. Alle overige kosten zijn gebaseerd op het huidige prijspeil. Bij de rentekosten is uitgegaan van een rentepercentage van 5%.
16. De opbrengstwaarde van de mest is geschat op f. 10,- per 1000 afgeleverde dieren.

In de totale kosten zijn de arbeidskosten begrepen. Bij een bepaalde opbrengstprijis per kg levend gewicht is het arbeidsinkomen te berekenen door de opbrengstprijis te verminderen met de kosten zonder arbeid of wel met ca. f. 1,53 per kg levend gewicht. Een daling van de opbrengstprijis tot f. 1,53 per kg levend gewicht betekent dus dan dat geen arbeidsinkomen wordt verkregen; men krijgt dan geen beloning voor zijn eigen arbeid.

Een daling van de opbrengstprijis beneden f. 1,53 per kg levend gewicht betekent dat er niet alleen geen beloning wordt verkregen voor de arbeid maar dat er zelfs nog geld moet worden bijgelegd.

B I J L A G E N

Bijlage I

GEMIDDELDE UITKOMSTEN VOLGENS DE BEDRIJFSBOEKHOUDINGEN VAN BEDRIJVEN MET
300 - 1000 HENNEN PER JAAR
Nacalculaties 1956/57 t/m 1962/63

Deze bijlage bevat een overzicht van de gemiddelde kosten en opbrengsten en de resultaten per hen op de L.E.I.-bedrijven over de boekjaren 1956/57 t/m 1962/63 (1 oktober t/m 30 september).

In de hiernavolgende bijlagen zijn gegeven:

- I. Algemene gegevens zoals het aantal bedrijven, aantal leghennen en de procentuele samenstelling van de pluimveestapel.
- II. Opbrengsten en kosten per hen
 - a. De opbrengsten

Deze betreffen de geldopbrengsten van eieren, verkocht pluimvee en aanwas (verschil in totaalwaarde van de begin- en de eindbalans), de geschatte opbrengstwaarde van de mest en de ontvangen reducties op het veevoeder e.d. De geldopbrengsten betreffen zowel de waarde van de verkochte als de voor privé aangewende hoeveelheden produkt. De ontvangen reducties op veevoer zijn met ingang van het boekjaar 1962/63 op de betaalde voederkosten in mindering gebracht en dus niet meer onder de opbrengsten opgenomen.
 - b. De kosten

Hieronder zijn begrepen de uitgaven, welke kosten zijn en de kosten, die geen uitgaven zijn zoals berekende rente over het geïnvesteerde kapitaal en de afschrijving van de dode inventaris.

Verder dient hierbij te worden opgemerkt dat zowel de arbeidskosten als de beloning voor bedrijfsleiding niet onder de kosten zijn opgenomen. Het is nl. niet mogelijk de aangewende arbeid voor de pluimveehouderij op de verschillende bedrijven nauwkeurig te meten.
- III. Resultaten

Als vergelijkingsmaatstaf voor de uitkomsten van de pluimveehouderij is het arbeidsinkomen per hen vermeld. Verder zijn hieronder nog gegeven de eierproduktie per hen, opbrengstprijz van de eieren, de nettokosten (zonder arbeid) en het arbeidsinkomen per 100 eieren.

Bijlage I a

GEMIDDELDE UITKOMSTEN PER HEN IN HET OOSTELIJK ZANDGEBIED EN UTRECHT
(Nacalculaties 1956/57 t/m 1962/63)

	1956 /57	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62	1962 /63
I. Algemene gegevens							
a. Aantal bedrijven	83	78	78	75	91	94	70
b. Gemiddeld aantal leghen- nen per bedr. (afgerond)	265	260	315	340	390	480	480
c. Samenstelling pluimvee- stapel in procenten:							
eerstelegshennen	85%	79%	85%	85%	80%	82%	79%
oudere hennen	15%	21%	15%	15%	20%	18%	21%
II. Opbrengsten en kosten per hen							
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
a. Opbrengsten							
Opbrengst eieren	24,93	27,14	23,55	24,08	24,69	19,99	25,68
Verkocht pluimvee en aanwas	3,61	6,22	5,86	3,49	3,94	2,91	2,41
Waarde mest e.a.	0,17	0,19	0,18	0,17	0,23	0,43	0,15
Tot. opbrengsten	28,71	33,55	29,59	27,74	28,86	23,33	28,24
b. Kosten							
Voederkosten	21,01	21,62	20,93	19,45	18,97	20,17	19,38
Kosten kuikens	1,59	2,06	2,40	1,76	1,57	1,45	1,63
Kosten hokken, afra- tering en uitloop	1,09	1,13	1,08	0,93	0,97	0,91	0,91
Rente pluimveestapel	0,37	0,40	0,38	0,36	0,36	0,35	0,34
Kosten dierenarts	0,07	0,08	0,08	0,09	0,09	0,09	0,08
Strooisel	0,20	0,24	0,24	0,19	0,29	0,25	0,30
Elektr., brandstof e.d.	0,27	0,33	0,26	0,24	0,27	0,22	0,23
Kosten werktuigen en gereedschappen	0,04	0,07	0,08	0,09	0,09	0,09	0,10
Diverse kosten	0,05	0,05	0,04	0,03	0,04	0,04	0,03
Totaal kosten (zonder arbeidskosten)	24,69	25,98	25,49	23,14	22,65	23,57	23,00
III. Resultaten							
a. Per hen							
Arbeidsinkomen	gld.	4,02	7,57	4,10	4,60	6,21	5,24
Eierproductie	stuks	207	206	213	213	210	206
b. Per 100 eieren							
Opbrengstprijz	gld.	12,04	13,17	11,06	11,31	11,76	12,47
Nettokosten (zonder arbeid)	gld.	10,14	9,50	9,13	9,15	8,80	9,92
Arbeidsinkomen	gld.	1,90	3,67	1,93	2,16	2,96	2,55

∕ = negatief.

Bijlage I b

GEMIDDELDE UITKOMSTEN PER HEN IN HET ZUIDELIJKE ZANDGEBIED
(Nacalculaties 1956/57 t/m 1962/63)

	1956 /57	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62	1962 /63
I. Algemene gegevens							
a. Aantal bedrijven	43	41	49	51	46	53	40
b. Gemiddeld aantal leghennen per bedrijf (afgerond)	290	325	350	400	510	525	515
c. Samenstelling pluimveestapel in procenten:							
eerstelegshennen	86%	82%	84%	82%	82%	84%	81%
oudere hennen	14%	18%	16%	18%	18%	16%	19%
I. Opbrengsten en kosten per hen	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
a. Opbrengsten							
Opbrengst eieren	25,97	28,61	23,46	24,77	24,74	19,34	25,19
Verkocht pluimvee en aanwas	4,20	4,49	4,79	3,38	4,09	1,77	3,13
Waarde mest e.a.	0,15	0,15	0,15	0,15	0,16	0,27	0,15
Totaal opbrengsten	30,32	33,25	28,40	28,30	28,99	21,38	28,47
b. Kosten							
Voederkosten	20,10	19,60	18,99	17,95	17,70	17,86	18,54
Kosten kuikens	1,77	1,67	1,89	1,51	1,70	1,73	2,08
Kosten hokken, afrastering en uitloop	1,14	1,09	1,09	0,97	0,98	0,96	1,00
Rente pluimveestapel	0,38	0,39	0,37	0,36	0,37	0,36	0,36
Kosten dierenarts	0,10	0,12	0,12	0,14	0,17	0,12	0,16
Strooisel	0,20	0,20	0,21	0,26	0,28	0,22	0,24
Elektr., brandstof e.d.	0,27	0,28	0,28	0,26	0,29	0,25	0,29
Kosten werktuigen en gereedschappen	0,05	0,09	0,10	0,10	0,12	0,17	0,19
Diverse kosten	0,09	0,07	0,06	0,06	0,06	0,09	0,13
Totaal kosten (zonder arbeidskosten)	24,10	23,51	23,11	21,61	21,67	21,76	22,99
II. Resultaten							
a. Per hen							
Arbeidsinkomen	gld.	6,22	9,74	5,29	6,69	7,32	5,48
Eierproduktie	stuks	218	223	218	222	214	209
b. Per 100 eieren							
Opbrengstprijis	gld.	11,91	12,83	10,76	11,16	11,56	9,17
Nettokosten (zonder arbeid)	gld.	9,06	8,46	8,33	8,14	8,14	9,35
Arbeidsinkomen	gld.	2,85	4,37	2,43	3,02	3,42	2,62

/- = negatief.

GEMIDDELDE UITKOMSTEN PER HEN IN DE OVERIGE GEBIEDEN
(Nacalculaties 1956/57 t/m 1962/63)

	1956 /57	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62	1962 /63
I. Algemene gegevens							
a. Aantal bedrijven	43	47	40	50	50	48	39
b. Gemiddelde aantal leghennen per bedrijf (afgerond)	410	420	320	340	400	455	460
c. Samenstelling pluimveestapel in procenten:							
eerstelegshennen	78%	81%	84%	84%	80%	85%	83%
oudere hennen	22%	19%	16%	16%	20%	15%	17%
II. Opbrengsten en kosten per hen	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
a. Opbrengsten							
Opbrengst eieren	24,82	28,53	24,29	25,23	25,83	20,84	27,51
Verkocht pluimvee en aanwas	5,54	5,31	5,36	3,20	4,92	3,30	3,31
Waarde mest e.a.	0,15	0,16	0,15	0,15	0,15	0,16	0,15
Totaal opbrengsten	30,51	34,00	29,80	28,58	30,90	24,30	31,11
b. Kosten							
Voederkosten	22,19	21,56	21,01	19,82	20,32	20,82	20,78
Kosten kuikens	1,93	1,70	2,30	1,55	1,85	1,87	2,00
Kosten hokken, afrastering en uitloop	1,45	1,37	1,22	1,17	1,12	0,99	0,99
Rente pluimveestapel	0,39	0,38	0,38	0,35	0,36	0,36	0,36
Kosten dierenarts	0,07	0,07	0,15	0,07	0,10	0,07	0,10
Strooisel	0,24	0,21	0,24	0,19	0,28	0,24	0,31
Elektr., brandstof e.d.	0,38	0,40	0,34	0,31	0,32	0,25	0,28
Kosten werktuigen en gereedschappen	0,06	0,08	0,08	0,08	0,10	0,04	0,06
Diverse kosten	0,09	0,13	0,10	0,09	0,07	0,09	0,09
Totaal kosten (zonder arbeidskosten)	26,80	25,90	25,82	23,63	24,52	24,71	24,99
III. Resultaten							
a. Per hen							
Arbeidsinkomen	gld. 3,71	8,10	3,98	4,95	6,38	7,41	6,11
Eierproduktie	stuks 204	214	216	220	215	218	211
b. Per 100 eieren							
Opbrengstprijz	gld. 12,17	13,33	11,25	11,47	12,01	9,56	12,77
Nettokosten (zonder arbeid)	gld. 10,35	9,55	9,40	9,22	9,04	9,75	9,88
Arbeidsinkomen	gld. 1,82	3,78	1,85	2,25	2,97	7,19	2,83

% = negatief.

GEMIDDELDE UITKOMSTEN OP PLUIMVEEBEDRIJVEN MET EEN VERSCHILLENDE
OMVANG VAN DE LEGHENNENSTAPEL
Boekjaren 1961/62 en 1962/63

	Minder dan 1000 hennen		1000 - 2500 hennen		Meer dan 2500 hennen	
	1961 /62	1962 /63	1961 /62	1962 /63	1961 /62	1962 /63
I. Algemene gegevens						
Aantal bedrijven	195	149	25	44	19	22
Gem. aantal leghennen per bedrijf (afgerond)	495	490	1545	1600	4500	5000
Samenstelling pluimveestapel						
eerstelegshennen	83%	80%	84%	83%	85%	84%
oudere hennen	17%	20%	16%	17%	15%	16%
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
II. Opbrengsten en kosten per hen						
<u>Opbrengsten</u>						
Opbrengst eieren	19,82	25,67	19,90	26,40	19,97	25,72
Verkocht pluimvee	2,25	2,46	2,04	1,90	1,97	2,45
Aanwas pluimvee	0,24	0,34	0,82	0,78	1,67	1,16
Overige opbrengsten	0,34	0,15	0,41	0,15	0,45	0,16
totaalopbrengsten	22,65	28,62	23,17	29,23	24,06	27,17
<u>Kosten</u>						
Voederkosten	19,31	19,18	18,92	18,72	19,24	17,63
Kosten aangekochte kuikens	1,60	1,85	1,65	1,76	1,68	1,91
Kosten hokken, afrastering en uitloop	0,94	0,95	0,88	0,83	1,01	0,85
Rente pluimveestapel	0,36	0,35	0,37	0,35	0,38	0,34
Kosten dierenarts	0,10	0,11	0,13	0,12	0,11	0,12
Strooisel	0,24	0,28	0,17	0,24	0,16	0,18
Elektr., brandstof e.d.	0,23	0,26	0,23	0,23	0,22	0,24
Kosten werkt. en gereed- schappen	0,12	0,13	0,18	0,22	0,35	0,42
Diverse kosten	0,06	0,08	0,13	0,12	0,16	0,17
Totaalkosten (zonder arb.)	22,96	23,19	22,66	22,59	23,31	21,86
III. Resultaten						
<u>a. Per hen</u>						
Arbeidsinkomen	gld.	5,43	0,51	6,64	0,75	5,31
Eierproduktie	stuks	213	215	210	212	207
<u>b. Per 100 eieren</u>						
Opbrengstprijis	gld.	12,33	9,26	12,57	9,42	12,43
Nettokosten (zonder arbeid)	gld.	9,73	9,02	9,41	9,07	9,86
Arbeidsinkomen	gld.	2,60	0,24	3,16	0,35	2,57

∕ = negatief, resp. inkrimping van de pluimveestapel.

GEMIDDELDE UITKOMSTEN OP VERMEERDERINGSBEDRIJVEN MET EEN BROEDEIERPRODUKTIE
VOOR LEG- OF SLACHTDOELEINDEN
(Nacalculaties 1961/62 - 1962/63)

	Broedeierproduktie voor legdoeleinden		Broedeierproduktie voor slachtdoeleinden		
	1961/62	1962/63	1961/62	1962/63	
I. Algemene gegevens					
Aantal bedrijven	19	18	19	22	
Gem. aantal dieren per bedr:					
leghennen	770	725	655	740	
hanen	51	50	62	70	
Samenstelling leghennenstapel in procenten:					
eerstelegshennen	88 %	82 %	94 %	94 %	
oudere hennen	12 %	18 %	6 %	6 %	
II. Opbrengsten en kosten per hen					
<u>Opbrengsten</u>	gld.	gld.	gld.	gld.	
Opbrengst eieren	22,93	28,92	30,04	33,51	
Verkocht pluimvee en aanwas	2,87	2,44	4,52	5,58	
Overige opbrengsten	0,47	0,16	0,40	0,16	
Totaal opbrengsten	26,27	31,52	34,96	39,25	
<u>Kosten</u>					
Voederkosten	20,70	20,71	27,31	27,69	
Kosten aangek. kuikens	2,77	2,33	3,22	3,50	
Kosten hokken, afrastering en uitloop	1,11	1,06	1,19	1,22	
Rente pluimveestapel	0,42	0,41	0,45	0,47	
Kosten dierenarts	0,14	0,14	0,22	0,29	
Strooisel	0,21	0,41	0,34	0,38	
Elektr., brandstof e.d.	0,22	0,24	0,24	0,29	
Kosten werktuigen en gereed- schappen	0,14	0,10	0,10	0,18	
Diverse kosten	0,06	0,09	0,07	0,08	
Totaal kosten (zonder arbeids- kosten)	25,70	25,49	33,14	34,10	
III. Resultaten					
<u>Per hen</u>					
Arbeidsinkomen	gld.	0,57	6,03	1,82	5,15
Eierproduktie	stuks	206	201	187	175
Aantal afgel. broedeieren	stuks	44	56	132	137
<u>Per dier</u>					
Arbeidsinkomen	gld.	0,53	5,64	1,66	4,70
<u>Per 100 eieren</u>					
Opbrengstprijz broedeieren	gld.	17,65	21,75	19,10	21,30
Opbrengstprijz cons.-eieren	"	9,35	11,55	8,75	11,45
Gemiddelde opbrengstprijz	gld.	11,13	14,39	16,06	19,15
Nettokosten (zonder arbeid)	"	10,85	11,39	15,09	16,21
Arbeidsinkomen	gld.	0,28	3,00	0,97	2,94

GEMIDDELDE UITKOMSTEN OP VERMEERDERINGSBEDRIJVEN 1)
(Nacalculaties 1956/57 t/m 1962/63)

	1956 /57	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62	1962 /63
I. Algemene gegevens							
a. Aantal bedrijven	69	68	77	100	53	56	47
b. Gemiddeld aantal leghennen per bedrijf	470	440	505	580	595	735	709
c. Samenstelling pluimveestapel in procenten:							
eerstelegshennen	81%	83%	83%	88%	88%	91%	88%
oudere hennen	19%	17%	17%	12%	12%	9%	12%
II. Opbrengsten en kosten per hen							
a. Opbrengsten	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Opbrengst eieren	26,55	30,93	27,96	26,70	25,65	25,44	30,71
Verkocht pluimvee en aanwas	4,88	5,24	6,03	4,04	5,51	4,16	5,21
Overige opbrengsten	0,17	0,19	0,18	0,18	0,23	0,43	0,16
Totaal opbrengsten	31,60	36,36	34,17	30,92	31,39	30,03	36,08
b. Kosten							
Voederkosten	22,83	23,11	22,93	21,90	22,17	23,80	24,72
Kosten aangekochte kuikens	2,42	2,51	2,71	2,64	2,57	2,95	3,08
Kosten hokken, afrastering en uitloop	1,33	1,27	1,35	1,21	1,27	1,16	1,15
Rente pluimveestapel	0,44	0,44	0,44	0,43	0,45	0,44	0,46
Kosten dierenarts	0,17	0,25	0,28	0,25	0,16	0,18	0,22
Strooisel	0,22	0,27	0,28	0,22	0,26	0,27	0,37
Elektr., brandstof e.d.	0,27	0,32	0,28	0,27	0,27	0,24	0,28
Kosten werktuigen en gereedschappen	0,07	0,11	0,09	0,10	0,10	0,11	0,17
Diverse kosten	0,08	0,07	0,06	0,06	0,06	0,07	0,09
Totaal kosten (zonder arbeidskosten)	27,83	28,35	28,42	27,08	27,31	29,22	30,54
III. Resultaten							
a. Per hen							
Arbeidsinkomen	gld. 3,77	8,01	5,75	3,84	4,08	0,81	5,54
Eierproduktie	stuks 187	192	186	198	189	197	184
Afgeleverde broedeieren st.	61	91	77	79	60	77	97
b. Per dier							
Arbeidsinkomen	gld. 3,51	7,42	5,27	3,54	3,82	0,75	5,13
c. Per 100 eieren							
Opbrengstprijis	gld. 14,20	16,11	15,03	13,48	13,57	12,91	16,69
Nettokosten (zonder arbeid)	gld. 12,18	11,94	11,94	11,54	11,41	12,50	13,68
Arbeidsinkomen	gld. 2,02	4,17	3,09	1,94	2,16	0,41	3,01

1) Op de onderzochte vermeerderingsbedrijven is een ontwikkeling gaande van broed-eierproduktie voor uitsluitendlegdoeleinden via gecombineerde leg- en slachtdoeleinden, naar een specialisatie van broedeierproduktie voor leg- of voor slachtdoeleinden. Deze bijlage III-b betreft de gemiddelde uitkomsten van alle in administratie zijnde vermeerderingsbedrijven. De bedrijven met een gemengde produktie zijn hierbij dus inbegrepen.

GEMIDDELDE UITKOMSTEN VAN DE KUIKENMESTERIJ IN DE
JAREN 1962 EN 1963

	1962	1963		1962	1963
<u>Technische gegevens:</u>			<u>Enige kengetallen</u>		
Aantal koppels	201	204	Opbrengstprijis per kg levend gewicht	f 1,66	f 1
Aantal opgehokte kuikens per koppel	7355	7913	Voederprijis per 100 kg voer I	f41,10	f41
Sterfte e.a.	473	412	voer II	f40,60	f40
Normaal afgeleverd per koppel	6882	7501	Netto-omzet per f 100,- voer	f132,-	f13
Lengte van de mestperiode	61 dg	60 dg	Arbeidsinkomen per 1000 opgehokte kuikens per mestdag	f 3,05	f 3
Levend eindgewicht per kuiken	1197 gr	1256 gr			
Voederverbruik per kg afgeleverd gewicht	2,44 kg	2,36 kg			
Voederverbruik in meel	.	15%			
in korrel/kruim	.	85%			
Verwarming: gas	.	14%			
olie/petroleum	.	86%			

FINANCIËLE RESULTATEN

	Per koppel		Per afgeleverd kuiken		Per 1000 kg afgelev. ge	
	1962	1963	1962	1963	1962	1963
<u>Opbrengsten</u>						
Totaal opbrengsten	gld. 13798	gld. 15758	gld. 2,00	gld. 2,10	gld. 1671	gld. 166
<u>Kosten</u>						
Aankoop kuikens	2946	3364	0,43	0,45	357	36
Voerkosten: voer I	3810	4074	0,55	0,54	462	43
voer II	4218	4841	0,61	0,64	511	51
overig voer	185	347	0,03	0,05	22	3
Totaal voer	8213	9262	1,19	1,23	995	97
Strooisel	148	148	0,02	0,02	18	1
Ziektenbestrijding	115	138	0,02	0,02	14	1
Elektriciteit en verwarming	443	433	0,06	0,06	54	5
Afschrijving, onderhoud, rente	493	497	0,07	0,06	60	5
Overige kosten	71	80	0,01	0,01	9	
Totaal kosten (zonder arbeid)	12429	13922	1,80	1,85	1507	148
<u>Resultaten</u>						
Arbeidsinkomen	1369	1836	0,20	0,25	164	18

Ter informatie over het economisch onderzoek t.b.v. de pluimveehouderij kunnen de volgende L.E.I.-publicaties dienen:

Inlichting	No. 76	"Kostprijs van consumptie-eieren" door J. Hoornweg, april 1962. Prijs f 1,50
Rapport	No. 397	"Kostprijzen van consumptie-eieren, voorcalculatie 1961/62" door J. Hoornweg, juli 1962 (uitverkocht).
Reeks korte publikaties	No. 16	"Bedrijfseconomische aspecten van pluimveebedrijven met variërende aantallen kippen" door ir. C.A.S. Zwetsloot, augustus 1962 (uitverkocht).
Bedrijfseconomische Mededeling	No. 38	"Bedrijfsanalyse van de pluimveehouderij 1956/57 - 1957/58" door dr. ir.G. Hamming en G.J.H. Walvoort, augustus 1960 (uitverkocht).
Studies	No. 1	"Uitkomsten van pluimveebedrijven; verschillen tussen noordelijk en zuidelijk Nederland", door ir. C.A.S. Zwetsloot, november 1962. Prijs f 6,-.
Studies	No. 4	"De betekenis van de pluimveehouderij voor de Nederlandse Economie in 1958; een toepassing van de input-output analyse" door drs. J.H.F. Schilderink, juni 1963. Prijs f 3,50.
Verslagen	No. 30	"Kosten en opbrengsten van de pluimveehouderij" door J. Hoornweg, juli 1963 (uitverkocht).
Verslagen	No. 35	Productie, verbruik en prijs van kippeneieren in de E.E.G., het Ver. Koninkrijk en Denemarken door W. Maan, september 1963, Prijs f 5,50.
Verslagen	No. 48	"De uitkomsten van de kuikenneststerij in 1962" door ir. C.A.S. Zwetsloot en J. Hoornweg, november 1963. Prijs f 2,50.

Een volledige lijst van actuele L.E.I.-publicaties is op aanvraag gratis verkrijgbaar.

